

Zbigniew Osiak

**ENGLISH-POLISH
POLISH-ENGLISH
DICTIONARY
OF PHYSICAL TERMS**

ORCID

<http://orcid.org/0000-0002-5007-306X>

Zbigniew Osiak

**ENGLISH-POLISH
POLISH-ENGLISH**

**DICTIONARY
OF PHYSICAL TERMS**

English-Polish and Polish-English Dictionary of Physical Terms

by Zbigniew Osiak

Self Publishing

© Copyright by Zbigniew Osiak, 2011

All rights reserved

ISBN: 978-83-272-3445-2

Portrait of the author by Rafał Pudło

e-mail: zbigniew.osiak@gmail.com

TABLE OF CONTENTS

006	English-Polish dictionary of physical terms (alphabetic part)
006	Angielsko-polski słownik terminów fizycznych (część alfabetyczna)
047	English-Polish dictionary of physical terms (thematic part)
047	Angielsko-polski słownik terminów fizycznych (część tematyczna)
048	01 Mechanics
053	02 Acoustics
056	03 Hydromechanics
059	04 Thermodynamics
064	05 Gravitation
067	06 Electricity
072	07 Magnetism
074	08 Electromagnetism
077	09 Optics
083	10 Physics of nucleus and elementary particles
089	11 Quantum physics
094	12 Relativity
097	13 Physics of solid body
100	14 Universal constants and units of measurement
103	15 Language and methodology of physics
106	16 Mathematical minimum
108	Polish-English dictionary of physical terms (alphabetic part)
108	Polsko-angielski słownik terminów fizycznych (część alfabetyczna)
144	Polish-English dictionary of physical terms (thematic part)
144	Polsko-angielski słownik terminów fizycznych (część tematyczna)
145	01 Mechanika
150	02 Akustyka
152	03 Hydromechanika
154	04 Termodynamika
159	05 Grawitacja
161	06 Elektryczność
166	07 Magnetyzm
169	08 Elektromagnetyzm
172	09 Optyka
177	10 Fizyka jądra i cząstek elementarnych
182	11 Fizyka kwantowa
186	12 Teoria względności
189	13 Fizyka ciała stałego
191	14 Stałe uniwersalne i jednostki
194	15 Język i metodologia fizyki
197	16 Niezbędnik matematyczny

**ENGLISH-POLISH
DICTIONARY
OF PHYSICAL TERMS**

ALPHABETIC PART

**ANGIELSKO-POLSKI
SŁOWNIK
TERMINÓW FIZYCZNYCH**

CZEŚĆ ALFABETYCZNA

A

α decay – rozpad alfa
 α particle – cząstka alfa
aberration – aberracja
A-bomb – bomba atomowa
absolute humidity – wilgotność bezwzględna powietrza
absolute temperature – temperatura bezwzględna
absolute temperature scale – skala Kelvina
absorbance – absorbancja, ekstynkcja
absorbed dose – dawka pochłonięta
absorption – absorpcja światła
absorption spectrum – widmo absorpcyjne
accelerated motion – ruch przyspieszony
accelerated motion with decreasing acceleration – ruch przyspieszony o malejącym przyspieszeniu
acceleration of free fall – przyspieszenie ziemskie
acceleration of gravity – przyspieszenie ziemskie
accelerator – akcelerator
acceptor level – poziom akceptorowy
acceptor state – poziom akceptorowy
achromatic lens – soczewka achromatyczna
achromatic prism – pryzmat achromatyczny
acoustic – akustyka
acoustic lens – soczewka akustyczna
acoustic pressure – ciśnienie akustyczne
acoustic resistivity – akustyczna oporność właściwa
acoustic resonance – rezonans akustyczny
acoustic wave-guide – falowód akustyczny
action – działanie
action at a distance – działanie na odległość
active power – moc czynna prądu zmiennego, moc skuteczna prądu zmiennego
activity – aktywność źródła promieniotwórczego
additive value – wielkość addytywna
adhesion – adhezja, przyleganie
adiabate – adiabata
adiabate equation – równanie adiabaty Poissona
adiabatic process – proces adiabatyczny, przemiana adiabatyczna
adsorption – adsorpcja
aerial – antena
aerodynamic drag – opór aerodynamiczny
aerodynamic force – siła aerodynamiczna
aerodynamic lift – siła nośna
aerodynamic paradox – paradoks aerodynamiczny
aerodynamic resistance – opór aerodynamiczny
aerometer – areometr
aether – eter
aliquots – alikwoty
alpha – cząstka alfa
alpha change – rozpad alfa
alpha decay – rozpad alfa

alpha disintegration – rozpad alfa
alpha emission – rozpad alfa
alpha particle – cząstka alfa
alpha particle decay – rozpad alfa
alpha radiation – cząstka alfa
alpha ray – cząstka alfa
alpha transition – rozpad alfa
alternating current – prąd sinusoidalnie zmienny
ambient dose equivalent – równoważnik dawki
ammeter – amperomierz
ammeter range extension – rozszerzanie zakresu pomiarowego amperomierza
amount of substance – liczność materii
ampere – amper
Ampère's law – prawo Ampère'a
amplitude of the wave – amplituda fali
analysis of units – analiza jednostek
analytical balance – waga analityczna
analyzer – analizator
anechoic chamber – komora bezechowa
anechoic room – komora bezechowa
aneroid – aneroid
angle – kąt płaski
angle coefficient of isobaric line – współczynnik kątowy izobary
angle coefficient of isochoric line – współczynnik kątowy izochory
angle coefficient of straight line – współczynnik kątowy prostej
angle of capillarity – kąt zwilżania (brzegowy)
angle of contact – kąt zwilżania (brzegowy)
angle of deviation – kąt odchylenia
angle of diffraction – kąt ugięcia
angle of incidence – kąt padania
angle of minimum deviation – kąt najmniejszego odchylenia
angle of reflection – kąt odbicia
angle of refraction – kąt załamania
angle of view – kąt widzenia
angular acceleration – przyspieszenie kątowe
angular frequency – częstotliwość kątowna
angular magnification – powiększenie kątowe
angular momentum – moment pędu (kręt)
angular velocity – prędkość kątowna
anions – aniony
anisotropic – anizotropowy
anisotropic liquid – ciekły kryształ
anode – anoda
antenna – antena
anthropic principle – zasada antropiczna
anticathode – antykatoda
antielectron – pozytron
antiferromagnetic materials – antyferromagnetyki
antiferromagnets – antyferromagnetyki
antimatter – antymateria

antineutron – antyneutron
antiparticle – antycząstka
antiproton – antyproton
aphelion – aphelium
apogee – apogeum
apparent mass – masa pozorną
apparent power – moc pozorną prądu zmiennego
Archimedes' principle – prawo Archimedesą
arm of a force – ramię siły
astigmatism – astygmatyzm
asymptote – asymptota
asymptotic freedom – swoboda asymptotyczna
atmospheric pressure – ciśnienie atmosferyczne
atom – atom
atomic bomb – bomba atomowa
atomic fission – reakcja rozszczepienia
atomic mass – masa atomowa względną
atomic mass unit – jednostka masy atomowej
atomic nucleus – jądro atomowe
atomic number – liczba atomowa
atomic spectrum – widmo atomowe
Auger effect – efekt Augera
aurora – zorza polarna
aurora australis – zorza polarna
aurora borealis – zorza polarna
aurora polaris – zorza polarna
autotransformer – autotransformator
average acceleration – przyspieszenie średnie
average speed – szybkość średnia
average velocity – prędkość średnia
Avogadro constant – liczba Avogadra
Avogadro's number – liczba Avogadra
axis of rotation – oś obrotu
azimuthal quantum number – orbitalna liczba kwantowa

B

β^- decay – rozpad beta minus
 β^- particle – cząstka beta minus
background – promieniowanie tła
background radiation – promieniowanie tła
ballistic curve – krzywa balistyczna
ballistic pendulum – wahadło balistyczne
Balmer formula – wzór Balmera
Balmer series – seria Balmera
band spectrum – widmo pasmowe
band theory – pasmowy model ciała stałego
bandwidth – szerokość pasma energetycznego
barn – barn
barometer – aneroid
barometric formula – wzór barometryczny

barometric pressure – ciśnienie atmosferyczne
baryon number – liczba barionowa
baryons – bariony
basic assumptions of general relativity – podstawowe założenia ogólnej teorii względności
basic assumptions of special relativity – podstawowe założenia szczególnej teorii względności
beats – dudnienia
becquerel – bekerel
Beer-Lambert-Bouguer law – prawo Beera-Lamberta-Bouguera
bel – bel
Bernoulli's equation – równanie Bernoulliego
beta minus change – rozpad beta minus
beta minus decay – rozpad beta minus
beta minus disintegration – rozpad beta minus
beta minus emission – rozpad beta minus
beta minus particle – cząstka beta minus
beta minus particle decay – rozpad beta minus
beta minus transformation – rozpad beta minus
beta plus decay – rozpad beta plus
beta plus particle – cząstka beta plus
betatron – betatron
Bethe (or Bethe-Weizsäcker) cycle – cykl węglowy
biaxial crystals – kryształy dwuosiowe
bifilar winding – uzwojenie bifilarne
Big Bang – teoria wielkiego wybuchu
bi-metal – bimetal
binding energy – energia wiązania
binocular telescopes – lornetka
binoculars – lornetka
bioluminescence – bioluminescencja
Biot-Savart law – prawo Biota-Savarta
birefringence – podwójne załamanie światła
black body – ciało doskonale czarne
black body radiation – promieniowanie ciała doskonale czarnego
black hole – czarna dziura
body tube – tubus
Bohr magneton – magneton Bohra
Bohr model of the atom – model atomu wodoru Bohra
boiling – wrzenie
boiling point – temperatura wrzenia (skraplania)
Boltzmann's constant – stała Boltzmann
bond energy – energia wiązania
Bose-Einstein condensate – kondensat Bosego-Einsteina
Bose-Einstein statistics – statystyka Bosego-Einsteina
bosons – bozony
bottomness (also formerly called beauty) – piękno
bottomonium – bottomonium
boundary angle – kąt zwilżania (brzegowy)
boundary conditions – warunki brzegowe (graniczne)
Boyle-Mariotte law – prawo Boyle'a-Mariotte'a
Brackett series – seria Bracketta

Bragg's law – prawo Braggów
braking radiation – promieniowanie hamowania
branch – gałąź
Braun tube – lampa oscyloskopowa
Braun's electrometer – elektrometr Brauna
breadth of spectral line – szerokość połówkowa linii widmowej
breakdown – przebicie dielektryka
Brewster's angle – kąt Brewstera
Brewster's law – prawo Brewstera
bridge connection of capacitors – mostkowe połączenie kondensatorów
bridge connection of resistors – mostkowe połączenie oporników
Brownian motion – ruchy Browna
bubble (ionization) chamber – komora pęcherzykowa

C

calorie – kaloria
calorimeter – kalorymetr
camera obscura – camera obscura
candela – kandela
capacitance – pojemność, reaktancja kondensatora
capacitive reactance – opór pojemnościowy, reaktancja kondensatora
capacitors connected in parallel – równoległe połączenie kondensatorów
capacitors connected in series – szeregowe połączenie kondensatorów
capacitors in parallel – równoległe połączenie kondensatorów
capacitors in series – szeregowe połączenie kondensatorów
capillary – kapilara
capillary effects – zjawiska kapilarne
carbon nanotubes – nanorurki węglowe
carbon-nitrogen-oxygen (or CNO) cycle – cykl węglowy
Cardan's suspension – zawieszenie Cardana (kardanowe)
carrier wave – fala nośna
Carnot cycle – cykl Carnota
Cartesian coordinate system – kartezjański układ współrzędnych
Cartesian coordinates – współrzędne kartezjańskie
Cartesian devil – nurek Kartezjusza
Cartesian diver – nurek Kartezjusza
Casimir effect – efekt Casimira
cathode – katoda
cathode ray tube – lampa oscyloskopowa
cations – kationy
cavitation – kawitacja
Celsius temperature scale – skala Celsjusza
centimeter – centymetr
central – centralny
central collision – zderzenie centralne
central forces – siły centralne
centre of gravity – środek ciężkości
centre of mass – środek masy
centrifugal force – siła odśrodkowa
centripetal force – siła dośrodkowa

chain radioactive family – szeregi promieniotwórcze
characteristic X-ray spectrum – promieniowanie rentgenowskie o widmie charakterystycznym (liniowym)
charge distribution on metal surface – rozkład ładunku elektrycznego na powierzchni metalu
charge/mass ratio – ładunek właściwy
charged metal blade – naładowane ostrze metalowe
Charles's law – prawo Charlesa
charm – powab
charmonium – charmonium
chemical potential – potencjał chemiczny
chemiluminescence – chemiluminescencja
chemoluminescence – chemiluminescencja
Cherenkov radiation – promieniowanie Czerenkowa
chip – układ scalony
Chladni figures – figury Chladniego
choke – dławik
choking coil – dławik
chromatic aberration – aberracja chromatyczna
Clapeyron's equation – równanie Clapeyrona
classical mechanics – mechanika klasyczna
classical physics – fizyka klasyczna
clock paradox – paradoks zegarów
clocks synchronization – synchronizacja zegarów
closed system – układ zamknięty
closest distance of distinct vision – odległość dobrego widzenia
cluster – gromada
coaxial cable – kabel koncentryczny
coefficient of linear expansion – współczynnik rozszerzalności liniowej
coefficient of volume elasticity – moduł sprężystości objętościowej
coercive force – koercja
coherent light – światło spójne
cohesion – kohezja, spójność
coil – cewka
coincidence gate – układ koincydencyjny
cold fusion – zimna fuzja
collider – kolider (zderzacz)
collimator – kolimator
colorimeter – kolorymetr
colour – barwa
colour – ładunek kolorowy (kolor)
colour charge – ładunek kolorowy (kolor)
colour temperature – temperatura barwowa
coma (aberration) – koma
communicating vessels – naczynia połączone
commutator – komutator
compass – kompas
compensation measurement of electromotive force – kompensacyjna metoda pomiaru siły elektromotorycznej
complete radiator – ciało doskonale czarne
composition of displacements – składanie przemieszczeń

composition of perpendicular vibrations – składanie drgań prostopadłych
 composition of velocities – składanie prędkości
 compression – sprężanie
 Compton effect – zjawisko Comptona
 Compton scattering – zjawisko Comptona
 Compton wavelength – komptonowska długość fali
 concave (spherical) mirror – zwierciadło (sferyczne) wklęsłe
 concave meniscus – menisk wklęsły
 concentration – stężenie
 concentric cable – kabel koncentryczny
 condensation – skraplanie
 condensor – kondensator
 condition for constructive interference – warunek na maksymalne wzmocnienie interferencyjne
 condition for destructive interference – warunek na wygaszenie interferencyjne
 conduction band – pasmo przewodnictwa
 conductors – przewodniki
 cone of precession – stożek precesji
 connected vessels – naczynia połączone
 conic – krzywe stożkowe
 conic section – krzywe stożkowe
 connection between electric field intensity and electric potential – związek natężenia i potencjału
 connection between voltages in RLC series circuit – związek między napięciami w szeregowym obwodzie RLC
 constant electric field – stałe pole elektryczne
 constant magnetic field – stałe pole magnetyczne
 constitutive equations – równania materiałowe
 constraints – więzy
 contact potential difference – napięcie kontaktowe
 continuity equation – równanie ciągłości
 continuous – ciągły
 continuous medium – ośrodek ciągły
 continuous spectrum – widmo ciągłe
 continuous X-ray spectrum – promieniowanie rentgenowskie o widmie ciągłym
 continuum – kontinuum (continuum)
 controlled fusion – kontrolowana synteza jądrowa
 controlled thermo nuclear synthesis – kontrolowana synteza jądrowa
 convection – konwekcja
 converse piezoelectricity – odwrotne zjawisko piezoelektryczne
 convex (spherical) mirror – zwierciadło (sferyczne) wypukłe
 convex meniscus – menisk wypukły
 Coriolis force – siła Coriolisa
 correspondence principle – zasada odpowiedniości
 convergent lens – soczewka skupiająca
 cosmic inflation – inflacja
 cosmic microwave background radiation – promieniowanie tła
 cosmic radiation – promieniowanie kosmiczne
 cosmic rays – promieniowanie kosmiczne
 cosmological constant – stała kosmologiczna

cosmological principle – zasada kosmologiczna
cosmological term – człon kosmologiczny
Cotton-Mouton effect – zjawisko Cottona-Moutona
coulomb – kulomb
Coulomb force – siła kulombowska
Coulomb's constant – stała Coulomba
Coulomb's law – prawo Coulomba
couple of forces – para sił
covariant equation – wzór współzmienny względem danych transformacji
criteria of scientific truth – kryteria prawd naukowych
critical angle – kąt graniczny
critical density – gęstość krytyczna
critical density of the universe – krytyczna gęstość wszechświata
critical isotherm – izoterma krytyczna
critical mass – masa krytyczna
critical point – punkt krytyczny
critical pressure – ciśnienie krytyczne
critical size – masa krytyczna
critical temperature – temperatura krytyczna
critical volume – masa krytyczna
cross coefficients – współczynniki krzyżowe
cross product – iloczyn wektorowy
cross section – przekrój czynny
cryophore – kriofor
cryostat – kriostat
crystal – kryształ
crystal imperfection – defekty sieci krystalicznej
crystal lattice – sieć krystaliczna
crystal lattice constant – stała sieci krystalicznej
crystal lattice knots – węzły sieci krystalicznej
crystallisation – krystalizacja
crystallographic defects – defekty sieci krystalicznej
curie – kiur
Curie point – temperatura (punkt) Curie
Curie temperature – temperatura (punkt) Curie
current carrier – nośniki prądu
current density – gęstość prądu
current intensity – natężenie prądu
cycloid – cykloida
cyclotron – przekrój czynny
cyclotron frequency – częstotliwość cyklotronowa

D

Dalton's law – prawo Daltona
damped vibrations – drgania tłumione (gasnące)
dark chamber – camera obscura
Davisson-Germer experiment – doświadczenie Davissona-Germera
de Broglie waves – fale de Broglie'a
decay chain – szeregi promieniotwórcze
decay coefficient – stała rozpadu (zaniku)

decay constant – stała rozpadu (zaniku)
decay electron – cząstka beta minus
decay family – szeregi promieniotwórcze
decay rate – aktywność źródła promieniotwórczego
decay series – szeregi promieniotwórcze
defects of optical mapping – wady odwzorowań optycznych
deg – deg
delta connection – połączenie oporników w trójkąt
delta-star transformation – transformacja trójkąta w gwiazdę
densimeter – areometr
density – gęstość
deposition – resublimacja
depth of field – głębina ostrości
derivative – pochodna
detection – detekcja
detector – detektor
determinism – determinizm
deuterium oxide – ciężka woda
deuteron – deuteron
deuton – deuteron
Dewar flask – naczynie Dewara
dew-point – punkt rosy
diamagnetic materials – diamagnetyki
diaphragm – diafragma, przysłona
dielectric constant – stała dielektryczna
dielectric hysteresis – histereza dielektryczna
dielectric hysteresis loop – pętla histerezy dielektrycznej
dielectric in electric field – dielektryk w polu elektrycznym
dielectric polarization – polaryzacja dielektryka
dielectrics – dielektryki
differential operators – operatory różniczkowe
diffraction angle – kąt ugięcia
diffraction grating – siatka dyfrakcyjna
diffraction of light – dyfrakcja światła, ugięcie światła
diffusion – dyfuzja
diffusion coefficient – współczynnik dyfuzji
diffraction of sound waves – ugięcie (dyfrakcja) fal akustycznych
dilatation – dylatacja, rozszerzalność cieplna
dilation – dylatacja, rozszerzalność cieplna
dilatometer – dylatometr
dimensional analysis – analiza jednostek
diode – dioda
diode bridge – prostownik Graetza
diopre – dioptria
dioptric power – zdolność skupiająca soczewki
dipole moment – moment dipolowy
dipole radiation – promieniowanie dipolowe
direct current – prąd stały
directional dose equivalent – równoważnik dawki
discontinuous – nieciągły (dyskretny)

disintegration chain – szeregi promieniotwórcze
disintegration constant – stała rozpadu (zaniku)
disintegration electron – cząstka beta minus
disintegration family – szeregi promieniotwórcze
disintegration rate – aktywność źródła promieniotwórczego
disintegration series family – szeregi promieniotwórcze
dispersion – dyspersja
dispersion of light – rozszczepienie światła
displacement – przesunięcie (przemieszczenie), wychylenie
displacement current – prąd przesunięcia
dissipation function – funkcja dyssypacji
dissipative structures – struktury dyssypatywne
distortion – dystorsja
divergent lens – soczewka rozpraszająca
donor level – poziom donorowy
donor state – poziom donorowy
Doppler effect – zjawisko Dopplera
dose – równoważnik dawki
dose equivalent – równoważnik dawki
dose meter – dozometr
dosimeter – dozometr
dosimetry – dozymetria
dot product – iloczyn skalarny
double refraction – podwójne załamanie światła
double stars – gwiazdy podwójne
drag – opór aerodynamiczny
Dulong-Petit law – prawo Dulonga-Petita
duplex metal – bimetale
dynamic pressure – ciśnienie dynamiczne
dynamometer – dynamometr, siłomierz
dyne – dyna

E

earth's magnetic field – pole magnetyczne Ziemi
earthing – uziemienie
earthpull – siła ciężkości
eddy currents – prądy wirowe
effective alternating current intensity – natężenie skuteczne prądu zmiennego
effective alternating voltage – napięcie skuteczne prądu zmiennego
efficiency – sprawność
efficiency coefficient – współczynnik sprawności
Einstein field equations – równania pola grawitacyjnego
Einstein's principle of relativity – szczególna zasada względności
elastic collision – zderzenie sprężyste
elastic limit – granica sprężystości
elasticity – sprężystość
electrets – elektrety
electric bell – dzwonek elektryczny
electric capacitance – pojemność elektryczna
electric charge – ładunek elektryczny

electric conduction – konduktancja, przewodnictwo elektryczne
electric constant – przenikalność elektryczna próżni
electric current – prąd elektryczny
electric dipole – dipol elektryczny
electric displacement – indukcja elektryczna
electric field – pole elektryczne
electric field intensity – natężenie pola elektrycznego
electric flux – strumień indukcji elektrycznej
electric induction – indukcja elektryczna
electric motor – silnik elektryczny
electric permittivity of free space – przenikalność elektryczna próżni
electric potential – potencjał pola elektrycznego (potencjał elektryczny)
electric power – moc prądu stałego
electric resistance – opór elektryczny
electrical conductivity – konduktywność, przewodnictwo elektryczne właściwe
electrical double layer – podwójna warstwa elektryczna
electrical forces – siły elektryczne
electrical generator – prądnica
electrical resistance – opór czynny, opór elektryczny, opór omowy, rezystancja
electricity – elektryczność
electrochemical potential – potencjał elektrochemiczny
electrode – elektroda
electrodynamics – silnik elektryczny
electroluminescence – elektroluminescencja
electrolysis – elektroliza
electrolytes – elektrolity
electrolytic dissociation – dysocjacja elektrolityczna
electromagnet – elektromagnes
electromagnetic field – pole elektromagnetyczne
electromagnetic induction – indukcja elektromagnetyczna
electromagnetic interaction – oddziaływania elektromagnetyczne
electromagnetic radiation – promieniowanie elektromagnetyczne
electromagnetic waves – fale elektromagnetyczne
electromagnetism – elektromagnetyzm
electromotive force – siła elektromotoryczna
electron – elektron
electron antineutrino – antyneutrino elektronowe
electron capture – wychwytywanie elektronu
electron diffraction – dyfrakcja elektronów
electron gas – gaz elektronowy
electron gun – działko elektronowe
electron hole – dziura elektronowa
electron mass – masa elektronu
electron microscope – mikroskop elektronowy
electron neutrino – neutrino elektronowe
electron paramagnetic resonance (EPR) – elektronowy rezonans paramagnetyczny
electron quantum numbers – liczby kwantowe elektronu
electron shell – powłoka elektronowa
electron spin – spin elektronu
electron tubes – lampy elektronowe

electron vacancy – dziura elektronowa
electronvolt – elektronowolt
electrophore – elektrofor
electrophoresis – elektroforeza
electroscope – elektroskop
electrostatic field – pole elektrostatyczne
electrostatic generator – maszyna elektrostatyczna
electrostatic induction – indukcja elektrostatyczna
electrostriction – elektrostrykcja
elementary charge – elementarny ładunek elektryczny
elementary particle physics – fizyka cząstek elementarnych
elementary particles – cząstki elementarne
ellipse – elipsa
emission spectrum – widmo emisyjne
endothermic process – proces endotermiczny
energy – energia
energy band – pasmo energetyczne
energy barrier – bariera potencjału
energy conservation law – zasada zachowania energii
energy density of electric field – gęstość energii pola elektrycznego
energy density of electromagnetic field – gęstość energii pola elektromagnetycznego
energy density of magnetic field – gęstość energii pola magnetycznego
energy gap – pasmo wzbronione, przerwa energetyczna
energy level – poziom energetyczny
energy momentum tensor – tensor energii-pędu
energy stored in a capacitor – energia pola elektrycznego w kondensatorze
energy stored in a serial capacitors – zależność energii od pojemności w szeregowym połączeniu kondensatorów
energy stored in parallel capacitors – zależność energii od pojemności w równoległym połączeniu kondensatorów
enlarged image – obraz powiększony
entropy – entropia
entropy balance equation – równanie bilansu entropii
entropy production – produkcja entropii
Eötvös experiment – doświadczenie Eötvösa
epidiascope – epidiaskop
episcope – episkop
EPR – elektronowy rezonans paramagnetyczny
equilibrium conditions of first-order lever – warunki równowagi dźwigni dwustronnej
equilibrium conditions of second-order lever – warunki równowagi dźwigni jednostronnej
equilibrium conditions of solid body – warunki równowagi swobodnej bryły sztywnej
equilibrium steady state – stan stacjonarny równowagowy
equipotential surfaces – powierzchnie ekwipotencjalne
equivalence principle – zasada równoważności
equivalent capacitance – pojemność zastępcza
equivalent dose – równoważnik dawki
equivalent resistance – opór zastępczy
equivalent system – układ zastępczy
erg – erg
Esaki diode – dioda Esakiego

escape velocity – druga prędkość kosmiczna, prędkość ucieczki
evaporation – parowanie
evenness – parzystość
event – zdarzenie
event horizon – horyzont zdarzeń
exciton – ekscyton
exothermic process – proces egzotermiczny
exotic atom – atom egzotyczny
expansion – rozprężanie
experimentum crucis – experimentum crucis
explicite – explicite
exponential decay – prawo rozpadu promieniotwórczego
exponential function – funkcja eksponencjalna
exposure meter – światłomierz (luksomierz)
extensive values – wielkości ekstensywne
extensive variables – wielkości ekstensywne
extinction – ekstynkcja
extraordinary ray – promień nadzwyczajny
extreme value – ekstremum
eyepiece – okular
eyesight defects – wady wzroku

F

Fahrenheit temperature scale – skala Fahrenheita
Fajans-Soddy rule – reguła przesunięć Fajansa-Soddy'ego
far point – punkt daleki
farad – farad
Faraday bucket – wiaderko (puszka) Faradaya
Faraday cage – klatka Faradaya
Faraday cup detector – wiaderko (puszka) Faradaya
Faraday effect – zjawisko Faradaya
Faraday shield – klatka Faradaya
Faraday's constant – stała Faradaya
Faraday's law of electromagnetic induction – prawo indukcji elektromagnetycznej Faradaya
Faraday's laws of electrolysis – prawa elektrolizy Faradaya
farsightedness – dalekowzroczność
feedback – sprzężenie zwrotne
fenomenological equation – relacja fenomenologiczna
Fermat's law – zasada Fermata
Fermat's principle – zasada Fermata
Fermi energy – energia Fermiego
Fermi gas – gaz Fermiego
Fermi liquid – ciecz Fermiego
Fermi-Dirac statistics – statystyka Fermiego-Diraca
fermions – fermiony
Fermi-particles – fermiony
ferrimagnetic materials – ferrimagnetyki
ferrites – ferryty
ferroelectric substances – ferroelektryki
ferromagnetic domains – domeny ferromagnetyczne

ferromagnetic materials – ferromagnetyki
fibre – światłowód
Fick's law of diffusion – prawo Ficka
fictitious centrifugal force – odśrodkowa siła bezwładności
field – pole
field emission – autoemisja, emisja polowa, zimna emisja
field emission microscope – mikroskop polowy
field equations – równania pola
field velocity – prędkość polowa
fine-structure constant – stała struktury subtelnej
first cosmic velocity – pierwsza prędkość kosmiczna
first Kepler's law – pierwsze prawo Keplera
first law of thermodynamics – pierwsza zasada termodynamiki
first principle of dynamics – pierwsza zasada dynamiki, zasada bezwładności
first-class lever – dźwignia dwustronna
first-order lever – dźwignia dwustronna
first-order phase transition – przejścia fazowe pierwszego rodzaju
fission – reakcja rozszczepienia
Fizeau experiment – doświadczenie Fizeau
flat-iron – żelazko elektryczne
flatness problem – problem płaskości
fluctuations – fluktuacje
fluid element – element płynu
fluids – płyny
fluorescence – fluorescencja
focal length – ogniskowa soczewki
focal length of spherical mirror – ogniskowa zwierciadła sferycznego
focal point – ognisko soczewki
focal point of spherical mirror – ogniskowa zwierciadła sferycznego
focus – ognisko soczewki
focus of spherical mirror – ogniskowa zwierciadła sferycznego
focusing lens – soczewka skupiająca
forbidden band – pasmo wzbronione
force – siła
force carrier particles – nośniki oddziaływań
forces of inertia – siły bezwładności
force-carrying particles – nośniki oddziaływań
forced vibrations – drgania wymuszone
Foucault pendulum – wahadło Foucaulta
Fourier analysis – analiza Fouriera
Fourier's law of conduction – prawo Fouriera
Franklin mill – młynek Franklina
Fraunhofer lines – linie Fraunhofera
free annihilation – anihilacja swobodna
free axes – swobodne osie obrotu
free dematerialization – anihilacja swobodna
free fall – swobodny spadek
free motion – ruch swobodny
free particle – cząstka swobodna
free vibration frequency – częstotliwości drgań własnych

free vibrations – drgania własne (swobodne)
freezing temperature – temperatura topnienia (krzepnięcia)
frequency – częstotliwość
friction – tarcie
friction coefficient – współczynnik lepkości
Friedman solutions – rozwiązania Friedmana
fullerenes – fullereny
full radiator – ciało doskonale czarne
fundamental particles – cząstki fundamentalne
fundamental tone – ton podstawowy
fuse – bezpiecznik topikowy

G

γ ray – promieniowanie gamma
galaxy – galaktyka
Galileo's principle of relativity – zasada względności Galileusza
Galileo's transformations – transformacje (przekształcenia) Galileusza
Galileo's pendulum – wahadło Galileusza
galvanometer – galwanometr
gamma photon – promieniowanie gamma
gamma radiation – promieniowanie gamma
gamma ray – promieniowanie gamma
gamma-ray photon – promieniowanie gamma
gas – gaz
gas state parameters – parametry stanu gazu
gaseous ionization – jonizacja gazu
Gauss law – prawo Gaussa
Gauss' law – prawo Gaussa
Gay-Lussac's law – prawo Gay-Lussaca
Geiger-Müller counter – licznik Geigera-Müllera
Geiger-Müller counter tube – licznik Geigera-Müllera
Geiger-Müller detector – licznik Geigera-Müllera
general principle of relativity – ogólna zasada względności
general relativity – ogólna teoria względności (OTW)
generation – generacja
geodesic line – linia geodezyjna
Gibbs' phase rule – reguła faz Gibbsa
Ginzburg's list – lista Ginzburga
glasses – okulary
global – globalny
gluons – gluony
GM counter – licznik Geigera-Müllera
GM counter tube – licznik Geigera-Müllera
GM detector – licznik Geigera-Müllera
Graetz circuit – prostownik Graetza
gram – gram
gram molecular weight – gramocząsteczka
gram-atom – gramoatom
gram-molecule – gramocząsteczka
graphene – grafen

graser (Gamma-Ray Amplification by Stimulated Emission of Radiation) – graser
gravitation – grawitacja
gravitational collapse – grawitacyjne zapadanie
gravitational constant – stała grawitacyjna
gravitational diffraction – grawitacyjna dyfrakcja
gravitational field – pole grawitacyjne
gravitational field strength – natężenie pola grawitacyjnego
gravitational interaction – oddziaływania grawitacyjne
gravitational length contraction – grawitacyjna kontrakcja odległości
gravitational lens – soczewka grawitacyjna
gravitational mass – masa grawitacyjna
gravitational paradox – paradoks grawitacyjny
gravitational radius – promień grawitacyjny
gravitational red shift – grawitacyjne przesunięcie ku czerwieni
gravitational time dilation – grawitacyjna dylatacja czasu
gravitational waves – fale grawitacyjne
graviton – graviton
gravity forces – siły grawitacyjne
gravity load – przeciążenie
gray – grej
greenhouse effect – efekt cieplarniany
group velocity – prędkość grupowa
gyroscope – żyroskop

H

hadrons – hadrony
half value time – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
half-life – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
half-period – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
half-thickness – grubość warstwy połowiącej
half-time – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
Hall effect – zjawisko Halla
Hall generator – hallotron
halo – halo
hard ferromagnetic materials – ferromagnetyki twarde
harmonic oscillator – oscylator harmoniczny
harmonic tone – ton harmoniczny
H-bomb – bomba wodorowa
heat – ciepło
heat balance – bilans cieplny
heat capacity – pojemność cieplna
heat engine – silnik cieplny
heat of formation – energia wiązania
heat of transition – ciepło przemiany
heat radiation – promieniowanie cieplne
heat transfer by conduction – wymiana ciepła przez przewodzenie
heat transfer by convection – wymiana ciepła przez unoszenie (konwekcję)
heat transfer by radiation – wymiana ciepła przez promieniowanie
heat transfer by vaporization – wymiana ciepła przez parowanie
heavy water – ciężka woda

height of oblique throw – wysokość rzutu ukośnego
Heisenberg indeterminacy principle – zasada nieokreśloności Heisenberga
Heisenberg uncertainty principle – zasada nieokreśloności Heisenberga
helium I – hel I
helium II – hel II
Helmholtz free energy – energia swobodna Helmholtza
henry – henr
Henry's law – prawo Henry'ego
hertz – herc
heuristic – heurystyczny
Higgs boson – bozon Higgsa
higher-frequency tones – tony wyższe harmoniczne
high-temperature superconductors – nadprzewodniki wysokotemperaturowe
hodograph – hodograf
hole – dziura elektronowa
holography – holografia
homogeneous – jednorodny
homogeneous electric field – jednorodne pole elektryczne
homogeneous gravitational field – jednorodne pole grawitacyjne
homogeneous magnetic field – jednorodne pole magnetyczne
Hooke's law – prawo Hooke'a
horizon – poziom
horizon problem – problem horyzontu
horizontal throw – rzut poziomy
hour – godzina
hub dynamo – dynamo
Hubble's constant – stała Hubble'a
Hubble's law – prawo Hubble'a
Humphreys series – seria Humphreysa
Huygens-Fresnel principle – zasada Huygensa-Fresnela
hydraulic press – prasa hydrauliczna
hydrodynamic paradox – paradoks hydrodynamiczny
hydrogen bomb – bomba wodorowa
hydrogen spectral series – serie widmowe wodoru
hydromechanics – hydromechanika
hydrostatic paradox – paradoks hydrostatyczny
hydrostatic pressure – ciśnienie hydrostatyczne
hygrometer – higrometr
hyperbola – hiperbola
hypercharge – hiperładunek
hypermetropia – dalekowzroczność
hypernuclei – hiperjądra
hyperons – hiperony
hyperopia – dalekowzroczność
hypersound – hiperdźwięki
hypothesis – hipoteza

I

ideal gas – gaz doskonały
ideal gas law – równanie stanu gazu doskonałego

ideal liquid – ciecz doskonała
 illuminance – natężenie oświetlenia, oświetlenie
 image field curvature – krzywizna pola obrazu
 image formation by lens – konstrukcja obrazu danego przez soczewkę
 image formation by plane mirror – konstrukcja obrazu danego przez zwierciadło płaskie
 image formation by spherical mirror – konstrukcja obrazu danego przez zwierciadło sferyczne
 imparted specific energy – dawka pochłonięta
 impedance – opór pozorny, zawada
 implicate – implicate
 impulse of force – popęd siły
 impurity semiconductors – półprzewodniki domieszkowane
 incandescent light bulb – żarówka
 inclined plane – równia pochyła
 independence of perpendicular components of motion – zasada niezależności ruchów
 indeterminism – indeterminizm
 index of refraction – współczynnik załamania
 inductance – indukcyjność
 induction current – prąd indukcyjny
 inductive reactance – indukcyjność, opór indukcyjny, reaktancja cewki
 inductor – cewka
 inertia – bezwładność, inercja
 inertial frame – inercjalny układ odniesienia
 inertial mass – masa bezwładna, masa inercyjna
 inertial reference system – inercjalny układ odniesienia
 infinitesimal – infinitezymalny
 infinity – nieskończoność
 inflation – inflacja
 inflection point – punkt przegięcia
 inflexion – punkt przegięcia
 infrared radiation – podczerwień, promieniowanie podczerwone
 infrasound – infradźwięki
 initial conditions – warunki początkowe
 inner energy – energia wewnętrzna
 instantaneous acceleration – przyspieszenie chwilowe
 instantaneous acceleration of harmonic motion – przyspieszenie chwilowe w ruchu drgającym
 instantaneous alternating current intensity – natężenie chwilowe prądu zmiennego
 instantaneous alternating voltage – napięcie chwilowe prądu zmiennego
 instantaneous axis – chwilowa oś obrotu
 instantaneous force of harmonic motion – siła chwilowa w ruchu drgającym
 instantaneous velocity – prędkość chwilowa
 instantaneous velocity of harmonic motion – prędkość chwilowa w ruchu drgającym
 integrated circuit – układ scalony
 intensity level – poziom natężenia dźwięku
 intensive values – wielkości intensywne
 intensive variables – wielkości intensywne
 interaction between two parallel current-carrying conductors – oddziaływanie między dwoma równoległymi przewodnikami z prądem
 interference comparator – interferometr
 interference of acoustic waves – interferencja fal akustycznych

interferometer – interferometr
internal conversion – konwersja wewnętrzna
internal energy – energia wewnętrzna
internal friction – tarcie wewnętrzne
internal resistance – opór wewnętrzny
international system of units – układ SI
intrinsic semiconductors – półprzewodniki samoistne
invariant – niezmiennik (inwariant) danych transformacji
inverted atom – antyatom
inverted image – obraz odwrócony
ion – jon
ionization energy – energia jonizacji
ionizing radiation – promieniowanie jonizujące
IR – podczerwień, promieniowanie podczerwone
irreversible processes – procesy nieodwracalne
irrotational field – pole bezwirowe, pole potencjalne
isobar – izobara
isobaric line – izobara
isobaric process – proces izobaryczny, przemiana izobaryczna
isobaric spin – izospin (spin izotopowy)
isobars – izobary
isochore – izochora
isochoric line – izochora
isochoric process – proces izochoryczny, przemiana izochoryczna
isolated system – układ izolowany
isomers – izomery
isophonic contour – krzywe izofoniczne
isospin – izospin (spin izotopowy)
isotherm – izoterma
isothermal line – izoterma
isothermal process – proces izotermiczny, przemiana izotermiczna
isotherms of a real gas – izotermy gazu rzeczywistego
isotones – izotony
isotopes – izotopy
isotopic spin – izospin (spin izotopowy)
isotropic – izotropowy
Ives-Stilwell experiment – doświadczenie Ivesa-Stilwella

J

jet propulsion – napęd odrzutowy
Josephson effect – zjawisko Josephaona
joule – dżul
Joule-Lenz law – prawo Joule’a-Lenza
junction – węzeł

K

Kaluza’s theory – teoria Kaluzy
kelvin – kelwin
Kelvin temperature scale – skala Kelvina
Kennedy-Thorndike experiment – doświadczenie Kennedy’ego-Thorndike’a

Kerr effect – zjawisko Kerra
kilogram – kilogram
kilowatt hour – kilowatogodzina
kinetic energy – energia kinetyczna
kinetic energy and momentum – związek energii kinetycznej i pędu
kinetic energy of harmonic motion – energia kinetyczna w ruchu drgającym
kinetic energy of rotary motion – energia kinetyczna w ruchu obrotowym
kinetic energy of rotary-translatory motion – energia kinetyczna w ruchu obrotowo-
postępowym
kinetic energy of translatory motion – energia kinetyczna w ruchu postępowym
kinetic friction – tarcie dynamiczne
kinetic molecular theory – teoria kinetyczno-molekularna
kinetic pressure – ciśnienie dynamiczne
Kirchhoff's circuit laws – prawa Kirchhoffa
Kirchhoff's law of thermal radiation – prawo Kirchhoffa
Kolbe's grid – siatka Kolbego
Kundt's tube – rura Kundta

L

labelled atoms – atomy znaczone
laminar flow – przepływ laminarny
Larmor formula – wzór Larmora
Larmor precession – precesja Larmora
laser (Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation) – laser
lattice defects – defekty sieci krystalicznej
lattice plane – płaszczyzna sieciowa
law of radioactive decay – prawo rozpadu promieniotwórczego
law of universal gravitation – prawo powszechnego ciężenia
LC circuit – obwód drgający LC
length contraction – kontrakcja długości
lens – obiektyw
lens equations – równania soczewki cienkiej
lensmaker's equation – równania soczewki cienkiej
Lenz's rule – reguła Lenza
lepton numbers – liczby leptonowe
leptons – leptony
Leyden jar – butelka lejdejska
light – światło
light beam – promień światła
light cone – stożek świetlny
light intensity – natężenie światła
light meter – światłomierz (lukсомierz)
light year – rok świetlny
lightning – piorun
lightning arrester – piorunochron
limit of elasticity – granica sprężystości
limit of proportionality – granica proporcjonalności
limiting conditions – warunki brzegowe (graniczne)
line spectrum – widmo liniowe
linear charge density – gęstość liniowa ładunku elektrycznego

linear magnification – powiększenie liniowe
linear phenomena – zjawiska liniowe
linear velocity – prędkość liniowa
linearly polarized light – światło spolaryzowane liniowo
lines of electric force – linie sił pola elektrycznego
lines of gravitational force – linie sił pola grawitacyjnego
lines of magnetic force – linie sił pola magnetycznego
liquefaction – skraplanie gazu
liquid – ciecz
liquid crystal – ciekły kryształ
Lissajous figures – figury Lissajous
liter – litr
local – lokalny
Lodge experiment – doświadczenie Lodge'a
longitudinal mass – masa podłużna
longitudinal wave – fala podłużna
longsightedness – dalekowzroczność
loop – oczko
Lorentz factor – współczynnik Lorentza
Lorentz FitzGerald contraction – skrócenie Lorentza-FitzGerala
Lorentz force – siła Lorentza
Lorentz transformations – transformacje Lorentza
Loschmidt constant – liczba Loschmidta
Loschmidt number – liczba Loschmidta
loudness – głośność dźwięku
loudspeaker – głośnik
lumen – lumen
luminescence – luminescencja
luminophore – luminofor
luminous flux – strumień świetlny
luminous intensity – światłość
luminous power – strumień świetlny
lux – luks
Lyman series – seria Lymana

M

Mach number – liczba Macha
Mach's principle – zasada Macha
macroscopic – makroskopowy
magic numbers – liczby magiczne
magnetic constant – przenikalność magnetyczna próżni
magnetic field – pole magnetyczne
magnetic field density – indukcja magnetyczna
magnetic field intensity – natężenie pola magnetycznego
magnetic field of a scroll with current – pole magnetyczne zwoju kołowego z prądem
magnetic field strength – natężenie pola magnetycznego
magnetic flux – strumień indukcji magnetycznej (strumień magnetyczny)
magnetic flux density – indukcja magnetyczna
magnetic hysteresis – histereza magnetyczna
magnetic hysteresis loop – pętla histerezy magnetycznej

magnetic induction – indukcja magnetyczna
 magnetic materials – materiały magnetyczne, magnetyki
 magnetic moment – moment magnetyczny
 magnetic permeability – przenikalność magnetyczna
 magnetic permeability of free space – przenikalność magnetyczna próżni
 magnetic quantum number – magnetyczna liczba kwantowa
 magnetic saturation – nasycenie magnetyczne
 magnetic susceptibility – podatność magnetyczna
 magnetic transformation point – temperatura (punkt) Curie
 magnetised pointer – igła magnetyczna
 magnetism – magnetyzm
 magnetization – namagnesowanie
 magnetophone – magnetofon
 magnetostriction – namagnesowanie
 magnified image – obraz powiększony
 magnifying glass – lupa
 Magnus effect – efekt Magnusa
 main quantum number – główna liczba kwantowa
 Malus' law – prawo Malusa
 Manhattan Project – projekt Manhattan
 manometer – ciśnieniomierz
 manometer – manometr metalowy
 maser (Microwave Amplification by Stimulated Emission of Radiation) – maser
 mass – masa
 mass action law – prawo działania mas
 mass balance equation – równanie bilansu masy
 mass center frame – układ środka masy
 mass center theorem – twierdzenie o ruchu środka masy
 mass chains – izobary
 mass conservation law – zasada zachowania masy
 mass defect – defekt masy
 mass density – gęstość
 mass number – liczba masowa
 mass spectrometer – spektrometr masowy
 mass-energy equation – zasada równoważności masy i energii
 mass-energy equivalence principle – zasada równoważności masy i energii
 mass-energy relation – zasada równoważności masy i energii
 mass-energy relationship – zasada równoważności masy i energii
 material equations – równania materiałowe
 mathematical pendulum – wahadło matematyczne
 matter waves – fale de Broglie'a
 maximum – maksimum
 maximum acceleration of harmonic motion – przyspieszenie maksymalne w ruchu drgającym
 maximum alternating current intensity – natężenie maksymalne prądu zmiennego
 maximum alternating voltage – napięcie maksymalne prądu zmiennego
 maximum diffraction order – maksymalny rząd ugięcia
 maximum force of harmonic motion – siła maksymalna w ruchu drgającym
 maximum value of force acting on a pendulum – maksymalna wartość siły naciągającej nić
 wahadła
 maximum velocity of harmonic motion – prędkość maksymalna w ruchu drgającym

Maxwell distribution – rozkład Maxwella
Maxwell pendulum – wahadło (koło) Maxwella
Maxwell's demon – demon Maxwella
Maxwell's equations – równania Maxwella
Mayer's equation – równanie Mayera
mean free path – średnia droga swobodna
mean kinetic energy – średnia energia kinetyczna
mean lifetime – średni czas życia jądra
measuring error – błąd pomiarowy
mechanical stopwatch – stoper mechaniczny
mechanical wave – fala mechaniczna
Meissner-Ochsenfeld effect – efekt Meissnera-Ochsenfelda
melting – topnienie
mercury barometer – barometr rtęciowy
Meshchersky's equation – równanie Mieszczerskiego
mesonic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium
mesons – mezony
mesoscopic – mezoskopowy
metal in electric field – metal w polu elektrycznym
metalloids – półmetale
metals – metale
meter – metr
metric prefix – przedrostki jednostek układu SI
metric tensor – tensor metryczny
metric – metryka
Michelson-Morley experiment – doświadczenie Michelsona-Morleya
micrometer screw (micrometer) – śruba mikrometryczna (mikrometr)
microphone – mikrofon
microscopic – mikroskopowy
microwaves – mikrofałe
Mie plates – płytki Mie
minimum – minimum
Minkowski diagram – diagram Minkowskiego
Minkowski space – przestrzeń Minkowskiego
Minkowski spacetime – przestrzeń Minkowskiego
minute – minuta
mirror – zwierciadło
mirror equation – równanie zwierciadła
mixed connection of capacitors – mieszane połączenie kondensatorów
mixed connection of resistors – mieszane połączenie oporników
mixed connection of voltage sources – mieszane połączenie źródeł napięcia
mobility – ruchliwość
model – model
models of nucleus – modele jądrowe
moderator – moderator neutronów
modulus of volume elasticity – moduł sprężystości objętościowej
molar concentration – stężenie molowe
molar gas constant – stała gazowa
molar mass – masa molowa
molar specific heat at constant pressure – ciepło molowe przy ustalonym ciśnieniu

molar specific heat at constant volume – ciepło molowe przy ustalonej objętości
mole – mol
mole fraction – ułamek molowy
molecular heat – ciepło molowe
molecular mass – masa cząsteczkowa względna
molecule concentration – koncentracja cząsteczek
moment of force – moment siły (moment obrotowy)
moment of forces acting on a frame with current in magnetic field – moment pary sił działających na ramkę z prądem w polu magnetycznym
moment of inertia – moment bezwładności
moment of momentum – moment pędu (kręt)
momentum – pęd
momentum density of electromagnetic field – gęstość pędu pola elektromagnetycznego
monochromatic light – światło monochromatyczne
monocrystal – monokryształ
monocular – luneta
Moseley number – liczba atomowa
Moseley's law – prawo Moseleya
Mössbauer effect – zjawisko (efekt) Mössbauera
motion – ruch
motion equations – równania ruchu
multiplicative value – wielkość multiplikatywna
multiplier – posobnik
mu-mesic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium
mu-mesonic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium
muon – mion
muon antineutrino – antyneutrino mionowe
muon neutrino – antyneutrino mionowe
muonic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium
mutual induction – indukcja wzajemna
myopia – krótkowzroczność

N

natural frequency – częstotliwości drgań własnych
natural units – układ jednostek naturalnych
near point – punkt bliski
nearsighted – krótkowzroczność
Néel temperature – temperatura Néela
negative electrode – katoda
negative ions – aniony
negative lens – soczewka rozpraszająca
negative proton – antyproton
negaton – elektron
negatron – elektron
negatron decay – rozpad beta minus
neodymium magnet – magnesy neodymowe
neutral conductor – przewód neutralny
neutral lead – przewód neutralny
neutrino oscillations – oscylacje neutrin
neutron – neutron

neutron decay – rozpad neutronu
neutron diffraction – dyfrakcja neutronów
neutron mass – masa neutronu
neutron moderator – moderator neutronów
neutron reflector – reflektor neutronów
newton – niuton
Newton rings – pierścienie Newtona
Newtonian constant of gravitation – stała grawitacyjna
Newtonian liquid – ciecz newtonowska
Newtons's first law of motion – pierwsza zasada dynamiki, zasada bezwładności
Newtons's second law of motion – druga zasada dynamiki
Newtons's third law of motion – trzecia zasada dynamiki
Nicol prism – pryzmat Nicola
NMR (Nuclear Magnetic Resonance) – jądrowy rezonans magnetyczny
node – węzeł
Noether's theorem – twierdzenie Noether
noncentral collision – zderzenie niecentralne
nonconductors – dielektryki
nonelastic collision – zderzenie niesprężyste
nonequilibrium steady state – stan stacjonarny nierównowagowy
noninertial reference system – nieinercjalny układ odniesienia
nonius – noniusz
nonlinear phenomena – zjawiska nieliniowe
non-polar dielectrics – dielektryki niepolarne
non-saturated steam – para nienasycona
non-saturated vapour – para nienasycona
nonstationary – niestacjonarny
non-weighted transformer – transformator nieobciążony
normal temperature and pressure condition – warunki normalne
northern lights – zorza polarna
NTP conditions – warunki normalne
nuclear binding energy – energia wiązania
nuclear disintegration – promieniotwórczość
nuclear fission – reakcja rozszczepienia
nuclear forces – siły jądrowe
nuclear fusion – reakcja termojądrowa (fuzja)
nuclear heat of formation – energia wiązania
nuclear particles – nukleony
nuclear physics – fizyka jądrowa
nuclear radiation – promieniotwórczość
nuclear reactions – reakcje jądrowe
nuclear reactor – reaktor jądrowy
nucleon number – liczba masowa
nucleons – nukleony
nucleosynthesis – nukleosynteza
nucleus – jądro atomowe
nuclide – nuklid
number of degrees of freedom – liczba stopni swobody
nutatation – nutacja

O

Oberbeck pendulum – wahadło Oberbecka
objective – obiektyw
oblique throw – rzut ukośny
ocular lens – okular
oersted – ersted
ohm – om
Ohm's law – prawo Ohma
Ohm's local law – prawo Ohma w postaci lokalnej
ohmmeter – omomierz
Olbers' paradox – paradoks Olbersa
Onsager's reciprocity theorem – twierdzenie Onsagera
open system – układ otwarty
optic axis – oś optyczna kryształu
optical activity – aktywność optyczna
optical axis – oś optyczna
optical bench – ława optyczna
optical fiber – światłowód
optical filters – filtry optyczne
optical flat – płytka płasko-równoległa
optical illusions – złudzenia optyczne
optical lens – soczewka optyczna (sferyczna)
optical microscope – mikroskop optyczny
optical path length – droga optyczna
optical power – zdolność skupiająca soczewki
optical spectrum – widmo optyczne
optics – optyka
orbit – orbita
orbital – orbital
orbital magnetic momentum of electron – orbitalny moment magnetyczny elektronu
orbital momentum – orbitalny moment pędu
orbital quantum number – orbitalna liczba kwantowa
orbital speed – pierwsza prędkość kosmiczna
orbital velocity – pierwsza prędkość kosmiczna
order of diffraction – rząd ugięcia
order of magnitude – rząd wielkości
ordinary ray – promień zwyczajny
oscillating circuit – obwód drgający LC
oscilloscope – oscyloskop
osmosis – osmoza
osmotic pressure – ciśnienie osmotyczne
outer product – iloczyn wektorowy

P

pair creation – kreacja pary cząstka-antycząstka
pair production – kreacja pary cząstka-antycząstka
parabola – parabola
paradox – paradoks
parallax – paralaksa
parallel capacitors – równoległe połączenie kondensatorów

parallel resistors – równoległe połączenie oporników
paramagnetic materials – paramagnetyki
parameters of alternating current – parametry prądu zmiennego
parity – parzystość
partial pressure – ciśnienie cząstkowe, ciśnienie parcjalne
particle – punkt materialny (cząstka)
particle radiation – promieniowanie korpuskularne
particles – cząstki elementarne
pascal – paskal
Pascal's law – prawo Pascala
Paschen series – seria Paschena
Paschen-Back effect – zjawisko Paschena-Backa
path – droga
Pauli exclusion principle – zakaz Pauliego
peak resolution – zdolność rozdzielcza mikroskopu
Peltier effect – zjawisko Peltiera
perfect gas – gaz doskonały
perfect liquid – ciecz doskonała
perfect radiator – ciało doskonale czarne
perigee – perygeum
perihelion – peryhelium
period of oscillation of the mathematical pendulum – okres drgań wahadła matematycznego
period of oscillation of the physical pendulum – okres drgań wahadła fizycznego
periscope – peryskop
permanent magnet – magnes trwały
permittivity – przenikalność elektryczna
perpetual motion machine of the first kind – perpetuum mobile pierwszego rodzaju
perpetual motion machine of the second kind – perpetuum mobile drugiego rodzaju
persistence of vision – bezwładność oka
personal dose equivalent – równoważnik dawki
Pfund series – seria Pfunda
phase – faza (termodynamiczna)
phase conductor – przewód fazowy
phase diagram – wykres fazowy
phase lead – przewód fazowy
phase of wave – faza fali
phase shift – przesunięcie fazowe
phase velocity – prędkość fazowa
phenomenological theory – teoria fenomenologiczna
phon – fon
phonon – fonon
phosphorescence – fosforescencja
photocell – fotokomórka
photodiode – fotodioda
photoelectric cell – fotokomórka
photoelectric effect – zjawisko fotoelektryczne
photographic camera – aparat fotograficzny
photoluminescence – fotoluminescencja
photometer – fotometr
photometry – fotometria

photomultiplier – fotopowielacz
photon – foton
physical law – prawo fizyczne
physical pendulum – wahadło fizyczne
physical periodicals – czasopisma fizyczne
physics – fizyka
piezoelectric effect – zjawisko piezoelektryczne
piezomagnetic effect – zjawisko piezomagnetyczne
pitch of sound – wysokość dźwięku
Planck charge – ładunek Plancka
Planck length – długość Plancka
Planck mass – masa Plancka
Planck temperature – temperatura Plancka
Planck time – czas Plancka
Planck's constant – stała Plancka
Planck's law of black body radiation – prawo promieniowania Plancka
plane mirror – zwierciadło płaskie
plane polarized light – światło spolaryzowane liniowo
plane wave – fala płaska
plasma – plazma
plate capacitor – kondensator płaski
p-n junction – złącze p-n
pnp bipolar transistor – tranzystor bipolarny pnp
point of inflection – punkt przegięcia
Poiseuille's law – prawo Poiseuille'a
polar aurora – zorza polarna
polar dielectrics – dielektryki polarne
polarimeter – polarymetr
polarization angle – kąt Brewstera
polarization by double refraction – polaryzacja światła przy podwójnym załamaniu
polarization by reflection – polaryzacja światła przez odbicie od powierzchni dielektryka
polarization of light – polaryzacja światła
polarization plane – płaszczyzna polaryzacji
polarization vector – wektor polaryzacji
polarizer – polaryzator
polycrystalline – polikryształ
positive electrode – anoda
positive electron – pozytron
positive hole – dziura elektronowa
positive ions – kationy
positive lens – soczewka skupiająca
positon – pozytron
positron – pozytron
positronium – pozytronium
potential barrier – bariera potencjału
potential energy – energia potencjalna
potential energy of harmonic motion – energia potencjalna w ruchu drgającym
potential energy of two point charges – energia potencjalna dwóch punktowych ładunków elektrycznych
potential field – pole potencjalne

potential forces – siły potencjalne
potential hill – bariera potencjału
potential of gravitational field – potencjał pola grawitacyjnego
potentiometer – potencjometr
Pound-Rebka experiment – doświadczenie Pounda-Rebki
power – moc
power in a parallel resistors – zależność mocy od oporu w połączeniu równoległym oporników
power in a serial resistors – zależność mocy od oporu w połączeniu szeregowym oporników
Poynting vector – wektor Poyntinga
Poynting-Robertson effect – efekt Poyntinga-Robertsona
precession – precesja (ruch precesyjny)
pressure – ciśnienie
pressure gauge – ciśnieniomierz, manometr metalowy
pressure jump across a curved surface – ciśnienie pod zakrzywioną powierzchnią błony
pressure-volume work – praca objętościowa
Prigogine's theorem – twierdzenie Prigogine'a
primary colour – barwa podstawowa
principal quantum number – główna liczba kwantowa
principle of charge conservation – zasada zachowania ładunku elektrycznego
principle of confinement – zasada uwięzienia
principle of conservation of moment of momentum – zasada zachowania momentu pędu
principle of conservation of momentum – zasada zachowania pędu
principle of conservation of total energy – zasada zachowania energii mechanicznej
principle of least action – zasada najmniejszego działania
prism – pryzmat
prism apex angle – kąt łamiący pryzmatu
probabilistic interpretation of the wavefunction – statystyczna interpretacja funkcji falowej
projection lantern – diaskop
projection lantern – rzutnik przezroczy
proof plane – płytki Mie
proper time – czas własny
protective conductor – przewód ochronny
protective lead – przewód ochronny
protective-neutral conductor – przewód ochronno-neutralny
protective-neutral lead – przewód ochronno-neutralny
proton – proton
proton decay – rozpad protonu
proton mass – masa protonu
proton number – liczba atomowa
proton-proton chain – cykl protonowo-protonowy
proton-proton cycle – cykl protonowo-protonowy
psychrometer – psychrometr

Q

QED (Quantum Electro Dynamics) – elektrodynamika kwantowa
quadratic mean – średnia kwadratowa
quadrupole – kwadrupol
quality factor – współczynnik jakości promieniowania
quantum – kwant

quantum chromodynamics (QCD) – chromodynamika kwantowa
quantum gravity – grawitacja kwantowa
quantum mechanics – mechanika kwantowa
quantum physics – fizyka kwantowa
quantum yield – wydajność kwantowa fotoluminescencji
quark-gluon plasma (QGP) – plazma kwarkowo-gluonowa
quarkonium – kwarkonium
quarks – kwarki

R

rad – rad
radar – radar
radian – radian
radiation absorbed dose – rad
radiation decay constant – stała rozpadu (zaniku)
radiation detection instrument – detektor
radiation pressure – ciśnienie promieniowania
radio telescope – radioteleskop
radio waves – fale radiowe
radioactive constant – stała rozpadu (zaniku)
radioactive dating – datowanie promieniotwórcze
radioactive decay – promieniotwórczość
radioactive decay constant – stała rozpadu (zaniku)
radioactive nuclei – jądra radioaktywne (promieniotwórcze)
radioactive series – szeregi promieniotwórcze
radioactivity – promieniotwórczość
radioelements – pierwiastki promieniotwórcze
radioluminescence – radioluminescencja
radiolysis – radioliza
radius-vector – promień wodzący
rainbow – tęcza
Raman effect – zjawisko Ramana
range of frequencies that humans can hear – zakres częstotliwości słyszalnych
range of hear frequencies – zakres częstotliwości słyszalnych
range of horizontal throw – zasięg rzutu poziomego
range of oblique throw – zasięg rzutu ukośnego
Raoult's law – prawo Raoult'a
Rayleigh criterion – kryterium Rayleigha
Rayleigh law – prawo Rayleigha
Rayleigh-Brace experiment – doświadczenie Rayleigha-Brace'a
reactance – opór bierny, reaktancja
reactive power – moc bierna prądu zmiennego
reactor – reaktor jądrowy
reading glass – lupa
real image – obraz rzeczywisty
real power – moc czynna prądu zmiennego, moc skuteczna prądu zmiennego
Réaumur temperature scale – skala Réaumura
reduced image – obraz pomniejszony
reduced mass – masa zredukowana
reference system – układ odniesienia

reflection – odbicie światła, refleksja
 reflection of sound – odbicie fal akustycznych
 refraction of light – refrakcja, załamanie światła
 refraction of sound – załamanie fal akustycznych
 refractive index – współczynnik załamania
 refractive power – zdolność skupiająca soczewki
 refractometer – refraktometr
 relative humidity – wilgotność względna powietrza
 relative permeability – względna przenikalność magnetyczna
 relative permittivity – względna przenikalność elektryczna
 relativistic – relatywistyczny
 relativistic cosmology – kosmologia relatywistyczna
 relativistic covariant equation – równanie relatywistycznie współzmiennicze
 relativistic Doppler effect – relatywistyczny efekt Dopplera
 relativistic equation of motion – relatywistyczne równanie ruchu
 relativistic kinetic energy – relatywistyczna energia kinetyczna
 relativistic law for the composition of parallel velocities – relatywistyczne prawo składania prędkości równoległych
 relativistic mass – masa relatywistyczna
 relativistic mechanics – mechanika relatywistyczna
 relativistic momentum – relatywistyczny pęd
 relativistic quantum mechanics – relatywistyczna mechanika kwantowa
 relativistic total energy – relatywistyczna energia całkowita
 relativity – teoria względności
 relativity of simultaneity – względność jednoczesności
 remanence – pozostałość magnetyczna
 residual magnetization – pozostałość magnetyczna
 resistance – opór czynny, opór omowy, rezystancja
 resisting forces – siły oporu
 resistivity – opór elektryczny właściwy, rezystywność
 resistivity as a function of temperature – zależność oporu właściwego od temperatury
 resistor – opornik
 resistors connected in parallel – równoległe połączenie oporników
 resistors connected in series – szeregowe połączenie oporników
 resistors in parallel – równoległe połączenie oporników
 resistors in series – szeregowe połączenie oporników
 resolution – zdolność rozdzielcza mikroskopu
 resolving power – zdolność rozdzielcza mikroskopu
 resonance – rezonans
 resonant – rezonansowy
 resonant box – pudło rezonansowe
 rest energy – energia spoczynkowa
 rest mass – masa spoczynkowa
 retarded motion – ruch opóźniony
 reverse Carnot cycle – odwrotny cykl Carnota
 reversible processes – procesy odwracalne
 Reynolds number – liczba Reynoldsa
 Ricci curvature tensor – tensor krzywizny Ricciego
 Richardson's constant – stała Richardsonska
 rim angle – kąt zwilżania (brzegowy)

Ritz combination principle – zasada kombinacyjna Ritza
RLC series circuit – obwód szeregowy RLC
rms (Root Mean Square) – średnia kwadratowa
Roentgen tube – lampa rentgenowska
rolling friction – tarcie toczne
rotary motion – ruch obrotowy
rotary-translatory motion – ruch obrotowo-postępowy
Ruhmkorff induction coil – cewka indukcyjna Ruhmkorffa, induktor Ruhmkorffa
Rydberg formula – wzór Rydberga
Rydberg's constant – stała Rydberga

S

satellite paradox – paradoks satelitarny
saturated steam – para nasycona
saturated vapour – para nasycona
saturation point – punkt rosy
scalar – skalar
scalar multiplication – mnożenie wektora przez skalar
scalar product – iloczyn skalarny
scattering of light – rozpraszanie światła
Schottky diode – dioda Schottky'ego
Schrödinger wave equation – równanie falowe Schrödingera
Schrödinger's cat – kot Schrödingera
Schwarzschild radius – promień Schwarzschilda
Schwarzschild's solution – rozwiązanie Schwarzschilda
scintillation counter – licznik scyntylacyjny
screening – ekranowanie elektrostatyczne
second – sekunda
second cosmic velocity – druga prędkość kosmiczna
second Kepler's law – drugie prawo Keplera
second law of dynamic of rotary motion – druga zasada dynamiki ruchu obrotowego
second law of thermodynamics – druga zasada termodynamiki
second principle of dynamics – druga zasada dynamiki
second-class lever – dźwignia jednostronna
second-order lever – dźwignia jednostronna
second-order phase transition – przejścia fazowe drugiego rodzaju
sedimentation – sedymentacja
Seebeck effect – zjawisko Seebecka
selection rules – reguły wyboru
self induction – samoindukcja
semiconductor diode – dioda półprzewodnikowa
semiconductors – półprzewodniki
semimetals – półmetale
semi-permeable membrane – błona półprzepuszczalna
series capacitors – szeregowe połączenie kondensatorów
series resistors – szeregowe połączenie oporników
series resonance – rezonans napięć w szeregowym obwodzie RLC
shadow – cień
Shapiro experiment – doświadczenie Shapiro
shielding – ekranowanie elektrostatyczne

shock wave – fala uderzeniowa
short wavelength limit of the continuous X-ray spectrum – granica krótkofalowa ciągłego widma promieniowania rentgenowskiego
short-circuit – zwarcie elektryczne
shorted capacitor – zwarty kondensator
shorted resistor – zwarty opornik
shorting –zwarcie elektryczne
shortsighted – krótkowzroczność
shunt – bocznik
SI prefix – przedrostki jednostek układu SI
siemens – simens
sievert – siwert
sight angle – kąt widzenia
significant figures – cyfry znaczące
simple harmonic motion – ruch drgający harmoniczny prosty
simple machines – maszyny proste
single crystal – monokryształ
single loop circuit with single voltage source – obwód jednooczkowy z jednym źródłem
single loop circuit without voltage source – obwód jednooczkowy bez źródła
singularity – osobliwość
slide caliper – suwmiarka
slide projector – diaskop, rzutnik przezroczy
sliding friction – tarcie poślizgowe
Snell's law – prawo Snelliusa
soft ferromagnetic materials – ferromagnetyki miękkie
solenoid – solenoid, zwojnica
solid angle – kąt bryłowy
solid body – bryła sztywna, ciało stałe
solidification – krzepnięcie
solidification point – temperatura topnienia (krzepnięcia)
solid-state physics – fizyka ciała stałego
solitons – solitony
sonic waves – fale akustyczne (dźwięk)
sound – dźwięk
sound features – cechy dźwięku
sound intensity – natężenie dźwięku
sound pressure – ciśnienie akustyczne
sound qualities – cechy dźwięku
sound spectrum – widmo dźwięku
sound waves – fale akustyczne (dźwięk)
sources of magnetic field – źródła pola magnetycznego
space diagram – diagram czasoprzestrzenny
spacetime – czasoprzestrzeń
spacetime interval – przedział czasoprzestrzenny
spark chamber – komora iskrowa
special principle of relativity – szczególna zasada względności
special relativity – szczególna teoria względności (STW)
special theory of relativity – szczególna teoria względności (STW)
specific conductance – konduktywność, przewodnictwo elektryczne właściwe
specific gravity – ciężar właściwy

specific heat – ciepło właściwe
specific resistance – opór elektryczny właściwy, rezystywność
spectral colour – barwa spektralna
spectral lines – linia widmowa
spectral radiant absorbance – spektralna zdolność absorpcyjna
spectral radiant emittance – spektralna zdolność emisyjna
spectroscop – spektroskop
spectroscopy – spektroskopia
spectrum – widmo
spectrum of black body radiation – widmo promieniowania ciała doskonale czarnego
spectrum of visible light – widmo optyczne
speed – szybkość
speed of light – szybkość światła
speed of light in vacuum – szybkość światła w próżni
speed of sound in various media – szybkość dźwięku w różnych ośrodkach
spherical aberration – aberracja sferyczna
spherical mirror – zwierciadło sferyczne
spherical waves – fala kulista
spherically symmetric gravitational field – sferycznie symetryczne pole grawitacyjne
spin magnetic momentum of electron – spinowy moment magnetyczny elektronu
spin magnetic quantum number – spinowa magnetyczna liczba kwantowa
spin quantum number – spinowa liczba kwantowa
splitting of spectral line – rozszczepienie linii widmowych
stable equilibrium – równowaga trwała
standard conditions – warunki normalne
standard model – model standardowy
standing wave – fala stojąca
star connection – połączenie oporników w gwiazdę
star-delta transformation – transformacja gwiazdy w trójkąt
Stark effect – zjawisko (efekt) Starka
stars – gwiazdy
state parameters – parametry stanu
states of aggregations – stany skupienia
static – statyczny
static friction – tarcie statyczne
static pressure – ciśnienie statyczne
stationary – stacjonarny
stationary gravitational field – stacjonarne (stałe) pole grawitacyjne
stationary orbit – orbita geostacjonarna
stationary wave – fala stojąca
statistical interpretation of entropy – statystyczna interpretacja entropii
statistical interpretation of the wavefunction – statystyczna interpretacja funkcji falowej
steady-state theory of the expanding universe – teoria stanu stacjonarnego rozszerzającego się wszechświata
steam – para
Stefan-Boltzmann constant – stała Stefana-Boltzmannna
Stefan-Boltzmann law – prawo Stefana-Boltzmannna
Steiner's parallel axis theorem – twierdzenie Steinera
Steiner's theorem – twierdzenie Steinera
steradian – steradian

Stern-Gerlach experiment – doświadczenie Sterna-Gerlacha
stimulated emission – emisja stymulowana, emisja wymuszona
Stokes rule – prawo Stokesa, reguła Stokesa
Stokes shift – prawo Stokesa
Stokes' law (hydromechanics) – prawo Stokesa (hydrodynamika)
strange particles – cząstki dziwne
strangeness – dziwność
stream filament – struga płynu
stress – naprężenie
striae – prążki dyfrakcyjne
stroboscopic effect – efekt stroboskopowy
strong interactions – oddziaływania silne
sublimation – sublimacja
super saturated steam – para przesycona
superconductivity – nadprzewodnictwo
supercooled liquid – ciecz przechłodzona
superfluidity – nadpłynność (nadciekłość)
superheated liquid – ciecz przegrzana
superposition principle of electric field potential – zasada superpozycji potencjałów pola elektrycznego
superposition principle of electric field strength – zasada superpozycji natężeń pola elektrycznego
superposition principle of gravitational field – zasada superpozycji potencjałów pola grawitacyjnego
superposition principle of gravitational field strength – zasada superpozycji natężeń pola grawitacyjnego
surface charge density – gęstość powierzchniowa ładunku elektrycznego
surface forces – siły powierzchniowe
surface tension – napięcie powierzchniowe, siły napięcia powierzchniowego
surface tension coefficient – współczynnik napięcia powierzchniowego
swimming of bodies – pływanie ciał
symmetry – symetria
synchrotron radiation – promieniowanie synchrotronowe

T

tachyons – tachiony
tagged atoms – atomy znaczone
tamper – reflektor neutronów
tangent – styczna
tape recorder – magnetofon
tau antineutrino – antyneutrino taonowe
tau lepton – taon
tau neutrino – neutrino taonowe
technical measurement of electric resistance – techniczna metoda pomiaru oporu
telescope – luneta
temperature – temperatura
tensile strength – granica wytrzymałości na rozciąganie
tension – naprężenie
tensor of rank n – tensor n-tego rzędu
terrestrial magnetic field – pole magnetyczne Ziemi

tesla – tesla
Tesla coil – cewka Tesli, transformator Tesli
tests of general relativity – testy ogólnej teorii względności
tests of special relativity – testy szczególnej teorii względności
the perpendicular – pion
theorem of equipartition of energy – zasada ekwipartycji energii
theorem on isotropy of pressure – prawo Pascala
theory of everything – jednolita teoria pola
thermal conductivity – współczynnik przewodnictwa cieplnego
thermal efficiency of the Carnot cycle – sprawność cyklu Carnota
thermal expansion – rozszerzalność cieplna
thermal radiation – promieniowanie cieplne
thermical balance – bilans cieplny
thermocouple – termooogniwo, termopara
thermodynamic equilibrium – równowaga termodynamiczna
thermodynamic flux – strumień termodynamiczny
thermodynamic force – bodziec termodynamiczny
thermodynamic probability of the macrostate – termodynamiczne prawdopodobieństwo stanu
thermodynamic system – układ termodynamiczny
thermodynamical potentials – potencjały termodynamiczne
thermodynamically coupled processes – procesy termodynamicznie sprzężone
thermodynamics – termodynamika
thermoemission – termoemisja
thermometer – termometr
thermonic emission – termoemisja
thermonuclear reaction – reakcja termojądrowa (fuzja)
thermostat – termostat
thin lens – soczewka cienka
thin lens formula – równania soczewki cienkiej
third Kepler's law – trzecie prawo Keplera
third law of thermodynamics – trzecia zasada termodynamiki
third principle of dynamics – trzecia zasada dynamiki
thought experiment – eksperyment myślowy
three electrode tube – trioda
threshold of audibility – próg słyszalności
threshold of pain – próg bólu
thrust – parcie
thunderbolt – piorun
tidal forces – siły pływowe
timbre – barwa dźwięku
time – czas
time dilation – dylatacja czasu
time-base circuit – układ podstawy czasu
time-free equation for path in uniformly accelerated motion – bezczasowe równanie na drogę
w ruchu jednostajnie zmiennym
tokamak – tokamak
tone quality – barwa dźwięku
topness (also formerly called truth) – prawda
torr – tor
Torricelli experiment – doświadczenie Torricellego

torsion balance – waga skręceń (skrętna)
total energy – energia mechaniczna
total energy conservation law – zasada zachowania energii mechanicznej
total energy of harmonic motion – energia całkowita w ruchu drgającym
total internal reflection – całkowite wewnętrzne odbicie
total internal reflection of sound waves – całkowite wewnętrzne odbicie fal akustycznych
total quantum number – główna liczba kwantowa
total radiant emittance – całkowita zdolność emisyjna
trajectory – tor
transformer – transformator
transient state – stan nieustalony
translatory motion – ruch postępowy
transparent body – ciało doskonale przezroczyste
transverse magnification – powiększenie liniowe
transverse mass – masa poprzeczna
transverse wave – fala poprzeczna
triboluminescence – tryboluminescencja
trigonometric functions – funkcje trygonometryczne
triode – trioda
triple alpha process – potrójny proces alfa
triple point – punkt potrójny
triton – tryton
Trouton-Noble experiment – doświadczenie Troutona-Noble’a
Trouton-Rankine experiment – doświadczenie Troutona-Rankine’a
true image – soczewka cienka
tuning fork – kamerton
tunnel diode – dioda tunelowa
tunnel effect – efekt tunelowy
turbulent flow – przepływ turbulentny
twin paradox – paradoks bliźniąt
two body problem – zagadnienie dwóch ciał
two-dimensional wave – fala płaska
two-electrode tube – dioda lampowa
Tyndall effect – zjawisko Tyndalla

U

ultrasound – ultradźwięki
ultraviolet – nadfiolet, promieniowanie ultrafioletowe, ultrafiolet
ultraviolet radiation – nadfiolet, ultrafiolet, promieniowanie ultrafioletowe
uniaxial crystals – kryształy jednoosiowe
unified field theory – jednolita teoria pola
unified mass unit – jednostka masy atomowej
uniform circular motion – ruch jednostajny po okręgu
uniform motion – ruch jednostajny prostoliniowy
uniformly accelerated motion – ruch jednostajnie przyspieszony prostoliniowy
uniformly retarded motion – ruch jednostajnie opóźniony prostoliniowy
uniformly variable motion – ruch jednostajnie zmienny prostoliniowy
universal constants – stałe uniwersalne
universal gas constant – stała gazowa
unstable equilibrium – równowaga chwiejna

uplift force – siła wyporu
upright image – obraz prosty
UV – nadfiolet, promieniowanie ultrafioletowe, ultrafiolet

V

vacuum – próżnia
vacuum flask – naczynie Dewara
valency band – pasmo walencyjne
Van Allen radiation belts – pasy radiacyjne Van Allena
Van de Graaff generator – generator Van de Graaffa
van der Waals forces – siły van der Waalsa
van der Waals equation for a real gas – równanie van der Waalsa
van't Hoff's law – prawo van't Hoffa
vaporisation – parowanie
vapour – para
var – war
variable current – prąd sinusoidalnie zmienny
variable motion – ruch niejednostajnie zmienny prostoliniowy
varmeter – warometr
Vavilov law – prawo Wawilowa
Vavilov rule – prawo Wawilowa
vector – wektor
vector addition – dodawanie wektorów
vector product – iloczyn wektorowy
vector subtraction – odejmowanie wektorów
velocity pressure – ciśnienie dynamiczne
Venturi's effect – zjawisko (efekt) Venturiego
vertical throw – rzut pionowy
vibration amplitude – amplituda drgań
vibration centre – położenie równowagi, środek drgań
vibration frequency – częstotliwość drgań
vibration period – okres drgań
vibration phase – faza drgań
video tape recorder – magnetowid
virial electric field – wirowe pole elektryczne
virial magnetic field – wirowe pole magnetyczne
virtual – wirtualny
virtual image – obraz pozorny
viscometer – wiskozymetr
viscosimeter – wiskozymetr
viscosity – lepkość
visible light – światło widzialne
visible spectrum – widmo optyczne
Voigt effect – obraz pozorny
volt – wolt
voltage – napięcie elektryczne
voltage resonance – rezonans napięć w szeregowym obwodzie RLC
voltage source – źródło napięcia
voltage sources connected in parallel – równoległe połączenie źródeł napięcia
voltage sources connected in series – szeregowe połączenie źródeł napięcia

voltage-current characteristic – charakterystyka prądowo-napięciowa
volt-ampere – woltoamper
voltmeter – woltomierz
voltmeter range extension – rozszerzanie zakresu pomiarowego woltomierza
volume – głośność dźwięku
volume charge density – gęstość objętościowa ładunku elektrycznego
volume forces – siły objętościowe
volume thermal expansion coefficient – współczynnik rozszerzalności objętościowej
vortex rings – wiry pierścieniowe

W

water aspirator – pompka wodna
watt – wat
Watt regulator – regulator Watta
wattmeter – watomierz
wave frequency – częstotliwość fali
wave function – funkcja falowa
wave interference – interferencja fal świetlnych
wave number – liczba falowa
wave velocity – prędkość fali
wavefront – czoło fali
wavefunction – funkcja falowa
wavelength – długość fali
wave-particle duality – dualizm falowo korpuskularny
weak interactions – oddziaływania słabe
weber – weber
Weber-Fechner's law – prawo Webera-Fechnera
weight – ciężar ciała
weight density – ciężar właściwy
weighted transformer – transformator obciążony
weightlessness – nieważkość
wet-and-dry bulb thermometer – psychrometr
Wheatstone bridge – mostek Wheatstone'a
white body – ciało doskonale białe
white light – światło białe
width of spectral line – szerokość połówkowa linii widmowej
Wiedemann-Franz law – prawo Wiedemanna-Franza
Wien displacement law – prawo przesunięć Wiena
Wien displacement law constant – stała Wiena
Wilberforce pendulum – wahadło Wilberforce'a
Wilson cloud chamber – komora Wilsona
work – praca
work function – praca wyjścia
work in adiabatic process – praca w przemianie adiabatycznej
work in electrical field – praca w polu elektrycznym
work in gravitational field – praca w polu grawitacyjnym
work in isobaric process – praca w przemianie izobarycznej
work in isothermal process – praca w przemianie izotermicznej
world line – linia świata

X

X-ray absorption law – prawo pochłaniania promieniowania rentgenowskiego

X-ray diffraction – dyfrakcja promieniowania rentgenowskiego

X-ray interference – interferencja promieniowania rentgenowskiego

X-ray tube – lampa rentgenowska

X-rays – promieniowanie rentgenowskie

Y

Y-connection – połączenie oporników w gwiazdę

yield point – granica plastyczności

Young's modulus – moduł Younga

Z

Zeeman effect – zjawisko Zeemana

Zener diode – dioda Zenera

Zener effect – zjawisko Zenera

zero gravity – nieważkość

**ENGLISH-POLISH
DICTIONARY
OF PHYSICAL TERMS**

THEMATIC PART

**ANGIELSKO-POLSKI
SŁOWNIK
TERMINÓW FIZYCZNYCH**

CZEŚĆ TEMATYCZNA

01 MECHANICS

A

accelerated motion – ruch przyspieszony
accelerated motion with decreasing acceleration – ruch przyspieszony o malejącym przyspieszeniu
analytical balance – waga analityczna
angular acceleration – przyspieszenie kątowe
angular frequency – częstotliwość kątowna
angular momentum – moment pędu (kręt)
angular velocity – prędkość kątowna
arm of a force – ramię siły
average acceleration – przyspieszenie średnie
average speed – szybkość średnia
average velocity – prędkość średnia
axis of rotation – oś obrotu

B

ballistic pendulum – wahadło balistyczne

C

Cardan's suspension – zawieszenie Cardana (kardanowe)
central collision – zderzenie centralne
centre of mass – środek masy
centrifugal force – siła odśrodkowa
centripetal force – siła dośrodkowa
classical mechanics – mechanika klasyczna
composition of displacements – składanie przemieszczeń
composition of perpendicular vibrations – składanie drgań prostopadłych
composition of velocities – składanie prędkości
cone of precession – stożek precesji
constraints – więzy
Coriolis force – siła Coriolisa
couple of forces – para sił

D

damped vibrations – drgania tłumione (gasnące)
displacement – przesunięcie (przemieszczenie), wychylenie
dynamometer – dynamometr, siłomierz

E

elastic collision – zderzenie sprężyste
energy – energia
energy conservation law – zasada zachowania energii
equilibrium conditions of first-order lever – warunki równowagi dźwigni dwustronnej
equilibrium conditions of second-order lever – warunki równowagi dźwigni jednostronnej
equilibrium conditions of solid body – warunki równowagi swobodnej bryły sztywnej

F

[fictitious centrifugal force](#) – odśrodkowa siła bezwładności
[field velocity](#) – prędkość polowa
[first principle of dynamics](#) – pierwsza zasada dynamiki, zasada bezwładności
[first-class lever](#) – dźwignia dwustronna
[first-order lever](#) – dźwignia dwustronna
[force](#) – siła
[forces of inertia](#) – siła bezwładności
[forced vibrations](#) – drgania wymuszone
[Foucault pendulum](#) – wahadło Foucaulta
[free axes](#) – swobodne osie obrotu
[free motion](#) – ruch swobodny
[free particle](#) – cząstka swobodna
[free vibrations](#) – drgania własne (swobodne)
[friction](#) – tarcie

G

[Galileo's principle of relativity](#) – zasada względności Galileusza
[Galileo's transformations](#) – transformacje (przekształcenia) Galileusza
[Galileo's pendulum](#) – wahadło Galileusza
[gyroscope](#) – żyroskop

H

[harmonic oscillator](#) – oscylator harmoniczny
[hodograph](#) – hodograf

I

[impulse of force](#) – popęd siły
[inclined plane](#) – równia pochyła
[independence of perpendicular components of motion](#) – zasada niezależności ruchów
[inertia](#) – bezwładność, inercja
[inertial frame](#) – inercjalny układ odniesienia
[inertial reference system](#) – inercjalny układ odniesienia
[instantaneous acceleration](#) – przyspieszenie chwilowe
[instantaneous acceleration of harmonic motion](#) – przyspieszenie chwilowe w ruchu drgającym
[instantaneous axis](#) – chwilowa oś obrotu
[instantaneous force of harmonic motion](#) – siła chwilowa w ruchu drgającym
[instantaneous velocity](#) – prędkość chwilowa
[instantaneous velocity of harmonic motion](#) – prędkość chwilowa w ruchu drgającym

J

[jet propulsion](#) – napęd odrzutowy

K

[kinetic energy](#) – energia kinetyczna
[kinetic energy and momentum](#) – związek energii kinetycznej i pędu
[kinetic energy of harmonic motion](#) – energia kinetyczna w ruchu drgającym
[kinetic energy of rotary motion](#) – energia kinetyczna w ruchu obrotowym
[kinetic energy of rotary-translatory motion](#) – energia kinetyczna w ruchu obrotowo-
postępowym

kinetic energy of translatory motion – energia kinetyczna w ruchu postępowym
kinetic friction – tarcie dynamiczne

L

linear velocity – prędkość liniowa
Lissajous figures – figury Lissajous

M

mass – masa
mass center frame – układ środka masy
mass center theorem – twierdzenie o ruchu środka masy
mass conservation law – zasada zachowania masy
mathematical pendulum – wahadło matematyczne
maximum acceleration of harmonic motion – przyspieszenie maksymalne w ruchu drgającym
maximum force of harmonic motion – siła maksymalna w ruchu drgającym
maximum value of force acting on a pendulum – maksymalna wartość siły naciągającej nie wahadła
maximum velocity of harmonic motion – prędkość maksymalna w ruchu drgającym
Maxwell pendulum – wahadło (koło) Maxwella
mechanical stopwatch – stoper mechaniczny
Meshchersky's equation – równanie Mieszczerskiego
micrometer screw (micrometer) – śruba mikrometryczna (mikrometr)
moment of force – moment siły (moment obrotowy)
moment of inertia – moment bezwładności
moment of momentum – moment pędu (kręt)
momentum – pęd
motion – ruch

N

Newton's first law of motion – pierwsza zasada dynamiki, zasada bezwładności
Newton's second law of motion – druga zasada dynamiki
Newton's third law of motion – trzecia zasada dynamiki
noncentral collision – zderzenie niecentralne
nonelastic collision – zderzenie niesprężyste
noninertial reference system – nieinercjalny układ odniesienia
nonius – noniusz

O

Oberbeck pendulum – wahadło Oberbecka

P

parallax – paralaksa
particle – punkt materialny (cząstka)
path – droga
period of oscillation of the mathematical pendulum – okres drgań wahadła matematycznego
period of oscillation of the physical pendulum – okres drgań wahadła fizycznego
physical pendulum – wahadło fizyczne
potential energy – energia potencjalna
potential energy of harmonic motion – energia potencjalna w ruchu drgającym
potential forces – siły potencjalne

power – moc
precession – precesja (ruch precesyjny)
principle of conservation of moment of momentum – zasada zachowania momentu pędu
principle of conservation of momentum – zasada zachowania pędu
principle of conservation of total energy – zasada zachowania energii mechanicznej

R

radius-vector – promień wodzący
reduced mass – masa zredukowana
reference system – układ odniesienia
resisting forces – siły oporu
retarded motion – ruch opóźniony
rolling friction – tarcie toczne
rotary motion – ruch obrotowy
rotary-translatory motion – ruch obrotowo-postępowy

S

second law of dynamic of rotary motion – druga zasada dynamiki ruchu obrotowego
second principle of dynamics – druga zasada dynamiki
second-class lever – dźwignia jednostronna
second-order lever – dźwignia jednostronna
simple harmonic motion – ruch drgający harmoniczny prosty
simple machines – maszyny proste
slide caliper – suwmiarka
sliding friction – tarcie poślizgowe
solid body – bryła sztywna
speed – szybkość
stable equilibrium – równowaga trwała
static friction – tarcie statyczne
Steiner's parallel axis theorem – twierdzenie Steinera
Steiner's theorem – twierdzenie Steinera
surface forces – siły powierzchniowe

T

third principle of dynamics – trzecia zasada dynamiki
time – czas
time-free equation for path in uniformly accelerated motion – bezczasowe równanie na drogę
w ruchu jednostajnie zmiennym
torsion balance – waga skręceń (skrętna)
total energy – energia mechaniczna
total energy conservation law – zasada zachowania energii mechanicznej
total energy of harmonic motion – energia całkowita w ruchu drgającym
trajectory – tor
translatory motion – ruch postępowy
two body problem – zagadnienie dwóch ciał

U

uniform circular motion – ruch jednostajny po okręgu
uniform motion – ruch jednostajny prostoliniowy
uniformly accelerated motion – ruch jednostajnie przyspieszony prostoliniowy

uniformly retarded motion – ruch jednostajnie opóźniony prostoliniowy
uniformly variable motion – ruch jednostajnie zmienny prostoliniowy
unstable equilibrium – równowaga chwiejna

V

variable motion – ruch niejednostajnie zmienny prostoliniowy
vibration amplitude – amplituda drgań
vibration centre – położenie równowagi, środek drgań
vibration frequency – częstotliwość drgań
vibration period – okres drgań
vibration phase – faza drgań
volume forces – siły objętościowe

W

Watt regulator – regulator Watta
Wilberforce pendulum – wahadło Wilberforce'a
work – praca

02 ACOUSTICS

A

acoustic – akustyka
acoustic lens – soczewka akustyczna
acoustic pressure – ciśnienie akustyczne
acoustic resistivity – akustyczna oporność właściwa
acoustic resonance – rezonans akustyczny
acoustic wave-guide – falowód akustyczny
aliquots – alikwoty
amplitude of the wave – amplituda fali
anechoic chamber – komora bezdechowa
anechoic room – komora bezdechowa

B

beats – dudnienia

C

cavitation – kawitacja
Chladni figures – figury Chladniego
critical angle – kąt graniczny

D

diffraction of sound waves – ugięcie (dyfrakcja) fal akustycznych
Doppler effect – zjawisko Dopplera

F

Fourier analysis – analiza Fouriera
free vibration frequency – częstotliwości drgań własnych
fundamental tone – ton podstawowy

H

harmonic tone – ton harmoniczny
higher-frequency tones – tony wyższe harmoniczne
hypersound – hiperdźwięki

I

infrasound – infradźwięki
intensity level – poziom natężenia dźwięku
interference of acoustic waves – interferencja fal akustycznych
isophonic contour – krzywe izofoniczne

K

Kundt's tube – rura Kundta

L

longitudinal wave – fala podłużna
loudness – głośność dźwięku

M

mechanical wave – fala mechaniczna

N

natural frequency – częstotliwości drgań własnych

P

phase of wave – faza fali

pitch of sound – wysokość dźwięku

plane wave – fala płaska

R

range of frequencies that humans can hear – zakres częstotliwości słyszalnych

range of hear frequencies – zakres częstotliwości słyszalnych

reflection of sound – odbicie fal akustycznych

refraction of sound – załamanie fal akustycznych

resonance – rezonans

resonant box – pudło rezonansowe

S

shock wave – fala uderzeniowa

sonic waves – fale akustyczne (dźwięk)

sound – dźwięk

sound features – cechy dźwięku

sound intensity – natężenie dźwięku

sound pressure – ciśnienie akustyczne

sound qualities – cechy dźwięku

sound spectrum – widmo dźwięku

sound waves – fale akustyczne (dźwięk)

speed of sound in various media – szybkość dźwięku w różnych ośrodkach

spherical waves – fala kulista

standing wave – fala stojąca

stationary wave – fala stojąca

T

threshold of audibility – próg słyszalności

threshold of pain – próg bólu

timbre – barwa dźwięku

tone quality – barwa dźwięku

total internal reflection of sound waves – całkowite wewnętrzne odbicie fal akustycznych

transverse wave – fala poprzeczna

tuning fork – kamerton

two-dimensional wave – fala płaska

U

ultrasound – ultradźwięki

V

volume – głośność dźwięku

W

wave frequency – częstotliwość fali

wave velocity – prędkość fali

wavefront – czoło fali

wavelength – długość fali

Weber-Fechner's law – prawo Webera-Fechnera

03 HYDROMECHANICS

A

adhesion – adhezja, przyleganie
adsorption – adsorpcja
aerodynamic drag – opór aerodynamiczny
aerodynamic force – siła aerodynamiczna
aerodynamic lift – siła nośna
aerodynamic paradox – paradoks aerodynamiczny
aerodynamic resistance – opór aerodynamiczny
aerometer – areometr
angle of capillarity – kąt zwilżania (brzegowy)
angle of contact – kąt zwilżania (brzegowy)
Archimedes' principle – prawo Archimedesesa
atmospheric pressure – ciśnienie atmosferyczne

B

barometric pressure – ciśnienie atmosferyczne
Bernoulli's equation – równanie Bernoulliego
boundary angle – kąt zwilżania (brzegowy)

C

capillary – kapilara
capillary effects – zjawiska kapilarne
Cartesian devil – nurek Kartezjusza
Cartesian diver – nurek Kartezjusza
cohesion – kohezja, spójność
communicating vessels – naczynia połączone
concave meniscus – menisk wklęsły
connected vessels – naczynia połączone
continuity equation – równanie ciągłości
convex meniscus – menisk wypukły

D

densimeter – areometr
drag – opór aerodynamiczny
dynamic pressure – ciśnienie dynamiczne

F

fluid element – element płynu
fluids – płyny
friction coefficient – współczynnik lepkości

H

hydraulic press – prasa hydrauliczna
hydrodynamic paradox – paradoks hydrodynamiczny
hydromechanics – hydromechanika
hydrostatic paradox – paradoks hydrostatyczny
hydrostatic pressure – ciśnienie hydrostatyczne

I

[ideal liquid](#) – ciecz doskonała
[internal friction](#) – tarcie wewnętrzne

K

[kinetic pressure](#) – ciśnienie dynamiczne

L

[laminar flow](#) – przepływ laminarny
[liquid](#) – ciecz

M

[Mach number](#) – liczba Macha
[Magnus effect](#) – efekt Magnusa
[manometer](#) – manometr metalowy
[mercury barometer](#) – barometr rtęciowy

N

[Newtonian liquid](#) – ciecz newtonowska

P

[Pascal's law](#) – prawo Pascala
[perfect liquid](#) – ciecz doskonała
[Poiseuille's law](#) – prawo Poiseuille'a
[pressure gauge](#) – manometr metalowy
[pressure jump across a curved surface](#) – ciśnienie pod zakrzywioną powierzchnią błony

R

[Reynolds number](#) – liczba Reynoldsa
[rim angle](#) – kąt zwilżania (brzegowy)

S

[solitons](#) – solitony
[specific gravity](#) – ciężar właściwy
[static pressure](#) – ciśnienie statyczne
[Stokes' law \(hydromechanics\)](#) – prawo Stokesa (hydrodynamika)
[stream filament](#) – struga płynu
[surface tension](#) – napięcie powierzchniowe
[surface tension](#) – siły napięcia powierzchniowego
[surface tension coefficient](#) – współczynnik napięcia powierzchniowego
[swimming of bodies](#) – pływanie ciał

T

[theorem on isotropy of pressure](#) – prawo Pascala
[thrust](#) – parcie
[Torricelli experiment](#) – doświadczenie Torricellego
[turbulent flow](#) – przepływ turbulentny

U

uplift force – siła wyporu

V

velocity pressure – ciśnienie dynamiczne

Venturi's effect – zjawisko (efekt) Venturiego

viscometer – wiskozymetr

viscosimeter – wiskozymetr

viscosity – lepkość

vortex rings – wiry pierścieniowe

W

water aspirator – pompka wodna

weight density – ciężar właściwy

04 THERMODYNAMICS

A

absolute humidity – wilgotność bezwzględna powietrza
absolute temperature – temperatura bezwzględna
absolute temperature scale – skala Kelvina
adiabate – adiabata
adiabate equation – równanie adiabaty Poissona
adiabatic process – proces adiabatyczny, przemiana adiabatyczna
amount of substance – liczność materii
aneroid – aneroid
angle coefficient of isobaric line – współczynnik kątowy izobary
angle coefficient of isochoric line – współczynnik kątowy izochory
atomic mass – masa atomowa względna

B

barometer – aneroid
barometric formula – wzór barometryczny
boiling – wrzenie
boiling point – temperatura wrzenia (skraplania)
Boyle-Mariotte law – prawo Boyle'a-Mariotte'a
Brownian motion – ruchy Browna

C

calorimeter – kalorymetr
Carnot cycle – cykl Carnota
Celsius temperature scale – skala Celsjusza
Charles's law – prawo Charlesa
chemical potential – potencjał chemiczny
Clapeyron's equation – równanie Clapeyrona
closed system – układ zamknięty
coefficient of linear expansion – współczynnik rozszerzalności liniowej
coefficient of volume elasticity – moduł sprężystości objętościowej
compression – sprężanie
concentration – stężenie
condensation – skraplanie
convection – konwekcja
critical density – gęstość krytyczna
critical isotherm – izoterma krytyczna
critical point – punkt krytyczny
critical pressure – ciśnienie krytyczne
critical temperature – temperatura krytyczna
cross coefficients – współczynniki krzyżowe
cryophore – krioфор
cryostat – kriostat
crystallisation – krystalizacja

D

Dalton's law – prawo Daltona

density – gęstość
deposition – resublimacja
Dewar flask – naczynie Dewara
dew-point – punkt rosy
diffusion – dyfuzja
diffusion coefficient – współczynnik dyfuzji
dilatation – dylatacja, rozszerzalność cieplna
dilation – dylatacja, rozszerzalność cieplna
dilatometer – dylatometr
dissipation function – funkcja dyssypacji
dissipative structures – struktury dyssypatywne
Dulong-Petit law – prawo Dulonga-Petita

E

efficiency – sprawność
efficiency coefficient – współczynnik sprawności
electrochemical potential – potencjał elektrochemiczny
endothermic process – proces endotermiczny
entropy – entropia
entropy balance equation – równanie bilansu entropii
entropy production – produkcja entropii
equilibrium steady state – stan stacjonarny równowagowy
evaporation – parowanie
exothermic process – proces egzotermiczny
expansion – rozprężanie
extensive values – wielkości ekstensywne
extensive variables – wielkości ekstensywne

F

Fahrenheit temperature scale – skala Fahrenheita
Fick's law of diffusion – prawo Ficka
first law of thermodynamics – pierwsza zasada termodynamiki
first-order phase transition – przejścia fazowe pierwszego rodzaju
fluctuations – fluktuacje
Fourier's law of conduction – prawo Fouriera
freezing temperature – temperatura topnienia (krzepnięcia)

G

gas – gaz
gas state parameters – parametry stanu gazu
Gay-Lussac's law – prawo Gay-Lussaca
Gibbs' phase rule – reguła faz Gibbsa
gram molecular weight – gramocząsteczka
gram-atom – gramoatom
gram-molecule – gramocząsteczka
greenhouse effect – efekt cieplarniany

H

heat – ciepło
heat balance – bilans cieplny

heat capacity – pojemność cieplna
heat engine – silnik cieplny
heat of transition – ciepło przemiany
heat transfer by conduction – wymiana ciepła przez przewodzenie
heat transfer by convection – wymiana ciepła przez unoszenie (konwekcję)
heat transfer by radiation – wymiana ciepła przez promieniowanie
heat transfer by vaporization – wymiana ciepła przez parowanie
Helmholtz free energy – energia swobodna Helmholtza
Henry's law – prawo Henry'ego
hygrometer – higrometr

I

ideal gas – gaz doskonały
ideal gas law – równanie stanu gazu doskonałego
inner energy – energia wewnętrzna
intensive values – wielkości intensywne
intensive variables – wielkości intensywne
internal energy – energia wewnętrzna
irreversible processes – procesy nieodwracalne
isobar – izobara
isobaric line – izobara
isobaric process – proces izobaryczny, przemiana izobaryczna
isochore – izochora
isochoric line – izochora
isochoric process – proces izochoryczny, przemiana izochoryczna
isolated system – układ izolowany
isotherm – izoterma
isothermal line – izoterma
isothermal process – proces izotermiczny, przemiana izotermiczna
isotherms of a real gas – izotermy gazu rzeczywistego

K

Kelvin temperature scale – skala Kelvina
kinetic molecular theory – teoria kinetyczno-molekularna

L

liquefaction – skraplanie gazu

M

manometer – ciśnieniomierz
mass action law – prawo działania mas
mass balance equation – równanie bilansu masy
mass density – gęstość
Maxwell distribution – rozkład Maxwella
Maxwell's demon – demon Maxwella
Mayer's equation – równanie Mayera
mean free path – średnia droga swobodna
mean kinetic energy – średnia energia kinetyczna
melting – topnienie
modulus of volume elasticity – moduł sprężystości objętościowej

molar concentration – stężenie molowe
molar mass – masa molowa
molar specific heat at constant pressure – ciepło molowe przy ustalonym ciśnieniu
molar specific heat at constant volume – ciepło molowe przy ustalonej objętości
mole fraction – ułamek molowy
molecular heat – ciepło molowe
molecular mass – masa cząsteczkowa względna
molecule concentration – koncentracja cząsteczek

N

nonequilibrium steady state – stan stacjonarny nierównowagowy
non-saturated steam – para nienasycona
non-saturated vapour – para nienasycona
normal temperature and pressure condition – warunki normalne
NTP conditions – warunki normalne
number of degrees of freedom – liczba stopni swobody

O

Onsager's reciprocity theorem – twierdzenie Onsagera
open system – układ otwarty
osmosis – osmoza
osmotic pressure – ciśnienie osmotyczne

P

partial pressure – ciśnienie cząstkowe, ciśnienie parcjalne
perfect gas – gaz doskonały
perpetual motion machine of the first kind – perpetuum mobile pierwszego rodzaju
perpetual motion machine of the second kind – perpetuum mobile drugiego rodzaju
phase – faza (termodynamiczna)
phase diagram – wykres fazowy
pressure – ciśnienie
pressure gauge – ciśnieniomierz
pressure-volume work – praca objętościowa
Prigogine's theorem – twierdzenie Prigogine'a
psychrometer – psychrometr

R

Raoult's law – prawo Raoult'a
Réaumur temperature scale – skala Réaumura
relative humidity – wilgotność względna powietrza
reverse Carnot cycle – odwrotny cykl Carnota
reversible processes – procesy odwracalne

S

saturated steam – para nasycona
saturated vapour – para nasycona
saturation point – punkt rosy
second law of thermodynamics – druga zasada termodynamiki
second-order phase transition – przejścia fazowe drugiego rodzaju
sedimentation – sedymentacja

semi-permeable membrane – błona półprzepuszczalna
solidification – krzepnięcie
solidification point – temperatura topnienia (krzepnięcia)
specific heat – ciepło właściwe
standard conditions – warunki normalne
state parameters – parametry stanu
states of aggregations – stany skupienia
statistical interpretation of entropy – statystyczna interpretacja entropii
steam – para
sublimation – sublimacja
super saturated steam – para przesycona
supercooled liquid – ciecz przechłodzona
superheated liquid – ciecz przegrzana

T

temperature – temperatura
theorem of equipartition of energy – zasada ekwipartycji energii
thermal conductivity – współczynnik przewodnictwa cieplnego
thermal efficiency of the Carnot cycle – sprawność cyklu Carnota
thermal expansion – rozszerzalność cieplna
thermical balance – bilans cieplny
thermodynamic equilibrium – równowaga termodynamiczna
thermodynamic flux – strumień termodynamiczny
thermodynamic force – bodziec termodynamiczny
thermodynamic probability of the macrostate – termodynamiczne prawdopodobieństwo stanu
thermodynamic system – układ termodynamiczny
thermodynamical potentials – potencjały termodynamiczne
thermodynamically coupled processes – procesy termodynamicznie sprzężone
thermodynamics – termodynamika
thermometer – termometr
thermostat – termostat
third law of thermodynamics – trzecia zasada termodynamiki
triple point – punkt potrójny

V

vacuum flask – naczynie Dewara
van der Waals equation for a real gas – równanie van der Waalsa
van't Hoff's law – prawo van't Hoffa
vaporisation – parowanie
vapour – para
volume thermal expansion coefficient – współczynnik rozszerzalności objętościowej

W

wet-and-dry bulb thermometer – psychrometr
work in adiabatic process – praca w przemianie adiabatycznej
work in isobaric process – praca w przemianie izobarycznej
work in isothermal process – praca w przemianie izotermicznej

05 GRAVITATION

A

acceleration of free fall – przyspieszenie ziemskie
acceleration of gravity – przyspieszenie ziemskie
action at a distance – działanie na odległość
aphelion – aphelium
apogee – apogeum

B

ballistic curve – krzywa balistyczna

C

central forces – siły centralne
centre of gravity – środek ciężkości
cluster – gromada

D

double stars – gwiazdy podwójne

E

earthpull – siła ciężkości
escape velocity – druga prędkość kosmiczna, prędkość ucieczki

F

first cosmic velocity – pierwsza prędkość kosmiczna
first Kepler's law – pierwsze prawo Keplera
free fall – swobodny spadek

G

galaxy – galaktyka
Gauss law – prawo Gaussa
gravitation – grawitacja
gravitational collapse – grawitacyjne zapadanie
gravitational field – pole grawitacyjne
gravitational field strength – natężenie pola grawitacyjnego
gravitational interaction – oddziaływania grawitacyjne
gravitational mass – masa grawitacyjna
graviton – grawiton
gravity forces – siły grawitacyjne
gravity load – przeciążenie

H

height of oblique throw – wysokość rzutu ukośnego
homogeneous gravitational field – jednorodne pole grawitacyjne
horizon – poziom
horizontal throw – rzut poziomy

I

inertial mass – masa bezwładna, masa inercyjna

L

law of universal gravitation – prawo powszechnego ciężenia

lines of gravitational force – linie sił pola grawitacyjnego

N

nutation – nutacja

O

oblique throw – rzut ukośny

orbit – orbita

orbital speed – pierwsza prędkość kosmiczna

orbital velocity – pierwsza prędkość kosmiczna

P

perigee – perygeum

perihelion – peryhelium

potential energy – energia potencjalna

potential field – pole potencjalne

potential of gravitational field – potencjał pola grawitacyjnego

R

radio telescope – radioteleskop

range of horizontal throw – zasięg rzutu poziomego

range of oblique throw – zasięg rzutu ukośnego

S

satellite paradox – paradoks satelitarny

second cosmic velocity – druga prędkość kosmiczna

second Kepler's law – drugie prawo Keplera

spherically symmetric gravitational field – sferycznie symetryczne pole grawitacyjne

stars – gwiazdy

stationary gravitational field – stacjonarne (stałe) pole grawitacyjne

stationary orbit – orbita geostacjonarna

superposition principle of gravitational field – zasada superpozycji potencjałów pola grawitacyjnego

superposition principle of gravitational field strength – zasada superpozycji natężeń pola grawitacyjnego

T

the perpendicular – pion

third Kepler's law – trzecie prawo Keplera

tidal forces – siły pływowe

V

vertical throw – rzut pionowy

W

weight – ciężar ciała

weightlessness – nieważkość

work in gravitational field – praca w polu grawitacyjnym

Z

zero gravity – nieważkość

06 ELECTRICITY

A

ammeter – amperomierz
ammeter range extension – rozszerzanie zakresu pomiarowego amperomierza
anions – aniony
anode – anoda

B

bi-metal – bimetal
branch – gałąź
Braun's electrometer – elektrometr Brauna
breakdown – przebicie dielektryka
bridge connection of capacitors – mostkowe połączenie kondensatorów
bridge connection of resistors – mostkowe połączenie oporników

C

capacitors connected in parallel – równoległe połączenie kondensatorów
capacitors connected in series – szeregowo połączenie kondensatorów
capacitors in parallel – równoległe połączenie kondensatorów
capacitors in series – szeregowo połączenie kondensatorów
cathode – katoda
cations – kationy
charge distribution on metal surface – rozkład ładunku elektrycznego na powierzchni metalu
charged metal blade – naładowane ostrze metalowe
compensation measurement of electromotive force – kompensacyjna metoda pomiaru siły elektromotorycznej
conductors – przewodniki
connection between electric field intensity and electric potential – związek natężenia i potencjału
constant electric field – stałe pole elektryczne
contact potential difference – napięcie kontaktowe
Coulomb force – siła kulombowska
Coulomb's law – prawo Coulomba
Curie temperature – temperatura Curie, punkt Curie
current carrier – nośniki prądu
current density – gęstość prądu
current intensity – natężenie prądu

D

delta connection – połączenie oporników w trójkąt
delta-star transformation – transformacja trójkąta w gwiazdę
dielectric constant – stała dielektryczna
dielectric hysteresis – histereza dielektryczna
dielectric hysteresis loop – pętla histerezy dielektrycznej
dielectric in electric field – dielektryk w polu elektrycznym
dielectric polarization – polaryzacja dielektryka
dielectrics – dielektryki
dipole moment – moment dipolowy

direct current – prąd stały
duplex metal – bimetal

E

earthing – uziemienie
electrets – elektrety
electric capacitance – pojemność elektryczna
electric charge – ładunek elektryczny
electric conduction – konduktancja, przewodnictwo elektryczne
electric current – prąd elektryczny
electric dipole – dipol elektryczny
electric displacement – indukcja elektryczna
electric field – pole elektryczne
electric field intensity – natężenie pola elektrycznego
electric flux – strumień indukcji elektrycznej
electric induction – indukcja elektryczna
electric potential – potencjał pola elektrycznego (potencjał elektryczny)
electric power – moc prądu stałego
electric resistance – opór elektryczny
electrical conductivity – konduktywność, przewodnictwo elektryczne właściwe
electrical double layer – podwójna warstwa elektryczna
electrical forces – siły elektryczne
electricity – elektryczność
electrode – elektroda
electrolysis – elektroliza
electrolytes – elektrolity
electrolytic dissociation – dysocjacja elektrolityczna
electromotive force – siła elektromotoryczna
electron gas – gaz elektronowy
electron gun – działko elektronowe
electrophore – elektrofor
electrophoresis – elektroforeza
electroscope – elektroskop
electrostatic field – pole elektrostatyczne
electrostatic generator – maszyna elektrostatyczna
electrostatic induction – indukcja elektrostatyczna
energy density of electric field – gęstość energii pola elektrycznego
energy stored in a capacitor – energia pola elektrycznego w kondensatorze
energy stored in a serial capacitors – zależność energii od pojemności w szeregowym
połączeniu kondensatorów
energy stored in parallel capacitors – zależność energii od pojemności w równoległym
połączeniu kondensatorów
equipotential surfaces – powierzchnie ekwipotencjalne
equivalent capacitance – pojemność zastępcza
equivalent resistance – opór zastępczy
equivalent system – układ zastępczy

F

Faraday bucket – wiaderko (puszka) Faradaya
Faraday cage – klatka Faradaya

Faraday cup detector – wiaderko (puszka) Faradaya
Faraday shield – klatka Faradaya
Faraday's laws of electrolysis – prawa elektrolizy Faradaya
ferroelectric substances – ferroelektryki
Franklin mill – młynek Franklina

G

galvanometer – galwanometr
Gauss' law – prawo Gaussa

H

homogeneous electric field – jednorodne pole elektryczne
internal resistance – opór wewnętrzny

I

ion – jon
irrotational field – pole bezwirowe, pole potencjalne

J

junction – węzeł

K

Kirchhoff's circuit laws – prawa Kirchhoffa
Kolbe's grid – siatka Kolbego

L

Leyden jar – butelka lejdejska
lightning – piorun
lightning arrester – piorunochron
linear charge density – gęstość liniowa ładunku elektrycznego
lines of electric force – linie sił pola elektrycznego
loop – oczko

M

metal in electric field – metal w polu elektrycznym
Mie plates – płytki Mie
mixed connection of capacitors – mieszane połączenie kondensatorów
mixed connection of resistors – mieszane połączenie oporników
mixed connection of voltage sources – mieszane połączenie źródeł napięcia
mobility – ruchliwość
multiplier – posobnik

N

negative electrode – katoda
negative ions – aniony
node – węzeł
nonconductors – dielektryki
non-polar dielectrics – dielektryki niepolarne

O

Ohm's law – prawo Ohma

Ohm's local law – prawo Ohma w postaci lokalnej

ohmmeter – omomierz

P

parallel capacitors – równoległe połączenie kondensatorów

parallel resistors – równoległe połączenie oporników

Peltier effect – zjawisko Peltiera

permittivity – przenikalność elektryczna

plate capacitor – kondensator płaski

polar dielectrics – dielektryki polarne

polarization vector – wektor polaryzacji

positive electrode – anoda

positive ions – kationy

potential energy of two point charges – energia potencjalna dwóch punktowych ładunków elektrycznych

potential field – pole potencjalne

potentiometer – potencjometr

power in a parallel resistors – zależność mocy od oporu w połączeniu równoległym oporników

power in a serial resistors – zależność mocy od oporu w połączeniu szeregowym oporników

principle of charge conservation – zasada zachowania ładunku elektrycznego

proof plane – płytki Mie

Q

quadrupole – kwadrupol

R

relative permittivity – względna przenikalność elektryczna

resistivity – opór elektryczny właściwy, rezystywność

resistivity as a function of temperature – zależność oporu właściwego od temperatury

resistor – opornik

resistors connected in parallel – równoległe połączenie oporników

resistors connected in series – szeregowo połączenie oporników

resistors in parallel – równoległe połączenie oporników

resistors in series – szeregowo połączenie oporników

S

screening – ekranowanie elektrostatyczne

Seebeck effect – zjawisko Seebecka

series capacitors – szeregowo połączenie kondensatorów

series resistors – szeregowo połączenie oporników

shielding – ekranowanie elektrostatyczne

short-circuit – zwarcie elektryczne

shorted capacitor – zwarty kondensator

shorted resistor – zwarty opornik

shorting –zwarcie elektryczne

shunt – bocznik

single loop circuit with single voltage source – obwód jednooczkowy z jednym źródłem

single loop circuit without voltage source – obwód jednooczkowy bez źródła
specific conductance – konduktywność, przewodnictwo elektryczne właściwe
specific resistance – opór elektryczny właściwy, rezystywność
star connection – połączenie oporników w gwiazdę
star-delta transformation – transformacja gwiazdy w trójkąt
superposition principle of electric field potential – zasada superpozycji potencjałów pola elektrycznego
superposition principle of electric field strength – zasada superpozycji natężeń pola elektrycznego
surface charge density – gęstość powierzchniowa ładunku elektrycznego

T

technical measurement of electric resistance – techniczna metoda pomiaru oporu
thermocouple – termopara, termopara
thunderbolt – piorun

V

Van de Graaff generator – generator Van de Graaffa
voltage – napięcie elektryczne
voltage source – źródło napięcia
voltage sources connected in parallel – równoległe połączenie źródeł napięcia
voltage sources connected in series – szeregowe połączenie źródeł napięcia
voltage-current characteristic – charakterystyka prądowo-napięciowa
voltmeter – woltomierz
voltmeter range extension – rozszerzanie zakresu pomiarowego woltomierza
volume charge density – gęstość objętościowa ładunku elektrycznego

W

Wheatstone bridge – mostek Wheatstone'a
Wiedemann-Franz law – prawo Wiedemanna-Franza
work in electrical field – praca w polu elektrycznym

Y

Y-connection – połączenie oporników w gwiazdę

07 MAGNETISM

A

Ampère's law – prawo Ampère'a
antiferromagnetic materials – antyferromagnetyki
antiferromagnets – antyferromagnetyki

B

bifilar winding – uzwojenie bifilarne
Biot-Savart law – prawo Biota-Savarta

C

charge/mass ratio – ładunek właściwy
coercive force – koercja
coil – cewka
commutator – komutator
compass – kompas
constant magnetic field – stałe pole magnetyczne
Curie point – temperatura (punkt) Curie
Curie temperature – temperatura (punkt) Curie

D

diamagnetic materials – diamagnetyki

E

earth's magnetic field – pole magnetyczne Ziemi
electric bell – dzwonek elektryczny
electric motor – silnik elektryczny
electrodynamic force – silnik elektryczny
electromagnet – elektromagnes
energy density of magnetic field – gęstość energii pola magnetycznego

F

ferrimagnetic materials – ferrimagnetyki
ferrites – ferryty
ferromagnetic domains – domeny ferromagnetyczne
ferromagnetic materials – ferromagnetyki

H

Hall effect – zjawisko Halla
hard ferromagnetic materials – ferromagnetyki twarde
homogeneous magnetic field – jednorodne pole magnetyczne

I

inductor – cewka
interaction between two parallel current-carrying conductors – oddziaływanie między dwoma równoległymi przewodnikami z prądem

L

lines of magnetic force – linie sił pola magnetycznego

Lorentz force – siła Lorentza

M

magnetic field – pole magnetyczne
magnetic field density – indukcja magnetyczna
magnetic field intensity – natężenie pola magnetycznego
magnetic field of a scroll with current – pole magnetyczne zwoju kołowego z prądem
magnetic field strength – natężenie pola magnetycznego
magnetic flux density – indukcja magnetyczna
magnetic hysteresis – histereza magnetyczna
magnetic hysteresis loop – pętla histerezy magnetycznej
magnetic induction – indukcja magnetyczna
magnetic materials – materiały magnetyczne, magnetyki
magnetic moment – moment magnetyczny
magnetic permeability – przenikalność magnetyczna
magnetic saturation – nasycenie magnetyczne
magnetic susceptibility – podatność magnetyczna
magnetic transformation point – temperatura (punkt) Curie
magnetised pointer – igła magnetyczna
magnetism – magnetyzm
magnetization – namagnesowanie
magnetostriction – namagnesowanie
mass spectrometer – spektrometr masowy
moment of forces acting on a frame with current in magnetic field – moment pary sił działających na ramkę z prądem w polu magnetycznym

N

Néel temperature – temperatura Néela
neodymium magnet – magnesy neodymowe

P

paramagnetic materials – paramagnetyki
permanent magnet – magnes trwały

R

relative permeability – względna przenikalność magnetyczna
remanence – pozostałość magnetyczna
residual magnetization – pozostałość magnetyczna

S

soft ferromagnetic materials – ferromagnetyki miękkie
solenoid – solenoid, zwojnica
sources of magnetic field – źródła pola magnetycznego

T

terrestrial magnetic field – pole magnetyczne Ziemi

V

Van Allen radiation belts – pasy radiacyjne Van Allena

08 ELECTROMAGNETISM

A

active power – moc czynna prądu zmiennego, moc skuteczna prądu zmiennego
aerial – antena
alternating current – prąd sinusoidalnie zmienny
antenna – antena
apparent power – moc pozorna prądu zmiennego
autotransformer – autotransformator

B

Braun tube – lampa oscyloskopowa

C

capacitance – pojemność, reaktancja kondensatora
capacitive reactance – opór pojemnościowy, reaktancja kondensatora
carrier wave – fala nośna
cathode ray tube – lampa oscyloskopowa
Cherenkov radiation – promieniowanie Czerenkowa
choke – dławik
choking coil – dławik
coaxial cable – kabel koncentryczny
concentric cable – kabel koncentryczny
connection between voltages in RLC series circuit – związek między napięciami w szeregowym obwodzie RLC
constitutive equations – równania materiałowe

D

diode – dioda
diode bridge – prostownik Graetza
dipole radiation – promieniowanie dipolowe
displacement current – prąd przesunięcia

E

eddy currents – prądy wirowe
effective alternating current intensity – natężenie skuteczne prądu zmiennego
effective alternating voltage – napięcie skuteczne prądu zmiennego
electrical generator – prądnica
electrical resistance – opór czynny, opór elektryczny, opór omowy, rezystancja
electromagnetic field – pole elektromagnetyczne
electromagnetic induction – indukcja elektromagnetyczna
electromagnetic interaction – oddziaływania elektromagnetyczne
electromagnetic radiation – promieniowanie elektromagnetyczne
electromagnetic waves – fale elektromagnetyczne
electromagnetism – elektromagnetyzm
electron tubes – lampy elektronowe
electrostriction – elektrostrykcja
energy density of electromagnetic field – gęstość energii pola elektromagnetycznego

F

[Faraday's law of electromagnetic induction](#) – prawo indukcji elektromagnetycznej Faradaya

[flat-iron](#) – żelazko elektryczne

[fuse](#) – bezpiecznik topikowy

G

[Graetz circuit](#) – prostownik Graetza

H

[hub dynamo](#) – dynamo

I

[impedance](#) – zawada, opór pozorny

[incandescent light bulb](#) – żarówka

[inductance](#) – indukcyjność

[induction current](#) – prąd indukcyjny

[inductive reactance](#) – induktancja, opór indukcyjny, reaktancja cewki

[instantaneous alternating current intensity](#) – natężenie chwilowe prądu zmiennego

[instantaneous alternating voltage](#) – napięcie chwilowe prądu zmiennego

J

[Joule-Lenz law](#) – prawo Joule'a-Lenza

L

[Larmor formula](#) – wzór Larmora

[LC circuit](#) – obwód drgający LC

[Lenz's rule](#) – reguła Lenza

[loudspeaker](#) – głośnik

M

[magnetic flux](#) – strumień indukcji magnetycznej (strumień magnetyczny)

[magnetophone](#) – magnetofon

[material equations](#) – równania materiałowe

[maximum alternating current intensity](#) – natężenie maksymalne prądu zmiennego

[maximum alternating voltage](#) – napięcie maksymalne prądu zmiennego

[Maxwell's equations](#) – równania Maxwella

[microphone](#) – mikrofon

[microwaves](#) – mikrofalę

[momentum density of electromagnetic field](#) – gęstość pędu pola elektromagnetycznego

[mutual induction](#) – indukcja wzajemna

N

[neutral conductor](#) – przewód neutralny

[neutral lead](#) – przewód neutralny

[non-weighted transformer](#) – transformator nieobciążony

O

[oscillating circuit](#) – obwód drgający LC

[oscilloscope](#) – oscyloskop

P

[parameters of alternating current](#) – parametry prądu zmiennego
[phase conductor](#) – przewód fazowy
[phase lead](#) – przewód fazowy
[phase shift](#) – przesunięcie fazowe
[Poynting vector](#) – wektor Poyntinga
[protective conductor](#) – przewód ochronny
[protective lead](#) – przewód ochronny
[protective-neutral conductor](#) – przewód ochronno-neutralny
[protective-neutral lead](#) – przewód ochronno-neutralny

R

[radar](#) – radar
[radiation pressure](#) – ciśnienie promieniowania
[radio waves](#) – fale radiowe
[reactance](#) – opór bierny, reaktancja
[reactive power](#) – moc bierna prądu zmiennego
[real power](#) – moc czynna prądu zmiennego, moc skuteczna prądu zmiennego
[resistance](#) – opór czynny, opór omowy, rezystancja
[RLC series circuit](#) – obwód szeregowy RLC
[Ruhmkorff induction coil](#) – cewka indukcyjna Ruhmkorffa, induktor Ruhmkorffa

S

[self induction](#) – samoindukcja
[series resonance](#) – rezonans napięć w szeregowym obwodzie RLC
[synchrotron radiation](#) – promieniowanie synchrotronowe

T

[tape recorder](#) – magnetofon
[Tesla coil](#) – cewka Tesli, transformator Tesli
[three electrode tube](#) – trioda
[time-base circuit](#) – układ podstawy czasu
[transformer](#) – transformator
[triode](#) – trioda
[two-electrode tube](#) – dioda lampowa

V

[van der Waals forces](#) – siły van der Waalsa
[variable current](#) – prąd sinusoidalnie zmienny
[varmeter](#) – warometr
[video tape recorder](#) – magnetowid
[virial electric field](#) – wirowe pole elektryczne
[virial magnetic field](#) – wirowe pole magnetyczne
[voltage resonance](#) – rezonans napięć w szeregowym obwodzie RLC

W

[wattmeter](#) – watomierz
[weighted transformer](#) – transformator obciążony

09 OPTICS

A

aberration – aberracja
absorbance – absorbancja, ekstynkcja
absorption – absorpcja światła
achromatic lens – soczewka achromatyczna
achromatic prism – pryzmat achromatyczny
analyzer – analizator
angle of deviation – kąt odchylenia
angle of diffraction – kąt ugięcia
angle of incidence – kąt padania
angle of minimum deviation – kąt najmniejszego odchylenia
angle of reflection – kąt odbicia
angle of refraction – kąt załamania
angle of view – kąt widzenia
angular magnification – powiększenie kątowe
astigmatism – astygmatyzm
aurora – zorza polarna
aurora australis – zorza polarna
aurora borealis – zorza polarna
aurora polaris – zorza polarna

B

Beer-Lambert-Bouguer law – prawo Beera-Lamberta-Bouguera
binocular telescopes – lornetka
binoculars – lornetka
birefringence – podwójne załamanie światła
body tube – tubus
Brewster's angle – kąt Brewstera
Brewster's law – prawo Brewstera

C

camera obscura – camera obscura
chromatic aberration – aberracja chromatyczna
closest distance of distinct vision – odległość dobrego widzenia
coherent light – światło spójne
collimator – kolimator
colorimeter – kolorymetr
colour – barwa
coma (aberration) – koma
concave (spherical) mirror – zwierciadło (sferyczne) wklęsłe
condensor – kondensator
condition for constructive interference – warunek na maksymalne wzmocnienie interferencyjne
condition for destructive interference – warunek na wygaszenie interferencyjne
convex (spherical) mirror – zwierciadło (sferyczne) wypukłe
convergent lens – soczewka skupiająca
Cotton-Mouton effect – zjawisko Cottona-Moutona

critical angle – kąt graniczny

D

dark chamber – camera obscura

defects of optical mapping – wady odwzorowań optycznych

depth of field – głębia ostrości

diaphragm – diafragma, przysłona

diffraction angle – kąt ugięcia

diffraction grating – siatka dyfrakcyjna

diffraction of light – dyfrakcja światła, ugięcie światła

dioptric power – zdolność skupiająca soczewki

dispersion – dyspersja

dispersion of light – rozszczepienie światła

distortion – dystorsja

divergent lens – soczewka rozpraszająca

double refraction – podwójne załamanie światła

E

enlarged image – obraz powiększony

epidiascope – epidiaskop

episcope – episkop

exposure meter – światłomierz (luksomierz)

extinction – ekstynkcja

extraordinary ray – promień nadzwyczajny

eyepiece – okular

eyesight defects – wady wzroku

F

far point – punkt daleki

Faraday effect – zjawisko Faradaya

farsightedness – dalekowzroczność

Fermat' law – zasada Fermata

Fermat' principle – zasada Fermata

fibre – światłowód

focal length – ogniskowa soczewki

focal length of spherical mirror – ogniskowa zwierciadła sferycznego

focal point – ognisko soczewki

focal point of spherical mirror – ogniskowa zwierciadła sferycznego

focus – ognisko soczewki

focus of spherical mirror – ogniskowa zwierciadła sferycznego

focusing lens – soczewka skupiająca

G

glasses – okulary

group velocity – prędkość grupowa

H

halo – halo

holography – holografia

Huygens-Fresnel principle – zasada Huygensa-Fresnela

hypermetropia – dalekowzroczność

hyperopia – dalekowzroczność

I

illuminance – natężenie oświetlenia, oświetlenie

image field curvature – krzywizna pola obrazu

image formation by lens – konstrukcja obrazu danego przez soczewkę

image formation by plane mirror – konstrukcja obrazu danego przez zwierciadło płaskie

image formation by spherical mirror – konstrukcja obrazu danego przez zwierciadło sferyczne

index of refraction – współczynnik załamania

infrared radiation – podczerwień, promieniowanie podczerwone

interference comparator – interferometr

interferometer – interferometr

inverted image – obraz odwrócony

IR – podczerwień, promieniowanie podczerwone

K

Kerr effect – zjawisko Kerra

L

lens – obiektyw

lens equations – równania soczewki cienkiej

lensmaker's equation – równania soczewki cienkiej

light – światło

light beam – promień światła

light intensity – natężenie światła

light meter – światłomierz (luksomierz)

linear magnification – powiększenie liniowe

linearly polarized light – światło spolaryzowane liniowo

longsightedness – dalekowzroczność

luminous flux – strumień świetlny

luminous intensity – światłość

luminous power – strumień świetlny

M

magnified image – obraz powiększony

magnifying glass – lupa

Malus' law – prawo Malusa

maximum diffraction order – maksymalny rząd ugięcia

mirror – zwierciadło

mirror equation – równanie zwierciadła

monochromatic light – światło monochromatyczne

monocular – luneta

myopia – krótkowzroczność

N

near point – punkt bliski

nearsighted – krótkowzroczność

negative lens – soczewka rozpraszająca

Newton rings – pierścienie Newtona
Nicol prism – pryzmat Nicola
northern lights – zorza polarna

O

objective – obiektyw
ocular lens – okular
optical activity – aktywność optyczna
optical axis – oś optyczna
optical bench – ława optyczna
optical fiber – światłowód
optical filters – filtry optyczne
optical flat – płytką płasko-równoległą
optical illusions – złudzenia optyczne
optical lens – soczewka optyczna (sferyczna)
optical microscope – mikroskop optyczny
optical path length – droga optyczna
optical power – zdolność skupiająca soczewki
optical spectrum – widmo optyczne
optics – optyka
order of diffraction – rząd ugięcia
ordinary ray – promień zwyczajny

P

peak resolution – zdolność rozdzielcza mikroskopu
periscope – peryskop
persistence of vision – bezwładność oka
phase velocity – prędkość fazowa
photographic camera – aparat fotograficzny
photometer – fotometr
photometry – fotometria
plane mirror – zwierciadło płaskie
plane polarized light – światło spolaryzowane liniowo
polar aurora – zorza polarna
polarimeter – polaryometr
polarization angle – kąt Brewstera
polarization by double refraction – polaryzacja światła przy podwójnym załamaniu
polarization by reflection – polaryzacja światła przez odbicie od powierzchni dielektryka
polarization of light – polaryzacja światła
polarization plane – płaszczyzna polaryzacji
polarizer – polaryzator
positive lens – soczewka skupiająca
primary colour – barwa podstawowa
prism – pryzmat
prism apex angle – kąt łamiący pryzmatu
projection lantern – diaskop
projection lantern – rzutnik przezroczy

R

rainbow – tęcza

Rayleigh criterion – kryterium Rayleigha
Rayleigh law – prawo Rayleigha
reading glass – lupa
real image – obraz rzeczywisty
reduced image – obraz pomniejszony
reflection – odbicie światła, refleksja
refraction of light – refrakcja, załamanie światła
refractive index – współczynnik załamania
refractive power – zdolność skupiająca soczewki
refractometer – refraktometr
resolution – zdolność rozdzielcza mikroskopu
resolving power – zdolność rozdzielcza mikroskopu

S

scattering of light – rozpraszanie światła
shadow – cień
shortsighted – krótkowzroczność
sight angle – kąt widzenia
slide projector – diaskop, rzutnik przezroczny
Snell's law – prawo Snelliusa
spectral colour – barwa spektralna
spectroscop – spektroskop
spectroscopy – spektroskopia
spectrum of visible light – widmo optyczne
spherical aberration – aberracja sferyczna
spherical mirror – zwierciadło sferyczne
striae – prążki dyfrakcyjne
stroboscopic effect – efekt stroboskopowy

T

telescope – luneta
thin lens – soczewka cienka
thin lens formula – równania soczewki cienkiej
reflection – całkowite wewnętrzne odbicie
total internal transverse magnification – powiększenie liniowe
true image – soczewka cienka
Tyndall effect – zjawisko Tyndalla

U

ultraviolet – nadfiolet, promieniowanie ultrafioletowe, ultrafiolet
upright image – obraz prosty
UV – nadfiolet, promieniowanie ultrafioletowe, ultrafiolet
ultraviolet radiation – nadfiolet, ultrafiolet, promieniowanie ultrafioletowe
ultraviolet – nadfiolet, promieniowanie ultrafioletowe, ultrafiolet

V

virtual image – obraz pozorny
visible light – światło widzialne
visible spectrum – widmo optyczne
Voigt effect – obraz pozorny

W

wave interference – interferencja fal świetlnych

white light – światło białe

10 PHYSICS OF NUCLEUS AND ELEMENTARY PARTICLES

A

A-bomb – bomba atomowa
absorbed dose – dawka pochłonięta
accelerator – akcelerator
activity – aktywność źródła promieniotwórczego
alpha – cząstka alfa
alpha change – rozpad alfa
alpha decay – rozpad alfa
 α decay – rozpad alfa
alpha disintegration – rozpad alfa
alpha emission – rozpad alfa
alpha particle – cząstka alfa
 α particle – cząstka alfa
alpha particle decay – rozpad alfa
alpha radiation – cząstka alfa
alpha ray – cząstka alfa
alpha transition – rozpad alfa
ambient dose equivalent – równoważnik dawki
antielectron – pozytron
antimatter – antymateria
antineutron – antyneutron
antiparticle – antycząstka
antiproton antyproton
asymptotic freedom – swoboda asymptotyczna
atom – atom
atomic bomb – bomba atomowa
atomic fission – reakcja rozszczepienia
atomic nucleus – jądro atomowe
atomic number – liczba atomowa

B

background – promieniowanie tła
background radiation – promieniowanie tła
baryon number – liczba barionowa
baryons – bariony
 β^- decay – rozpad beta minus
beta minus change – rozpad beta minus
beta minus decay – rozpad beta minus
beta minus disintegration – rozpad beta minus
beta minus emission – rozpad beta minus
beta minus particle – cząstka beta minus
beta minus particle decay – rozpad beta minus
beta minus transformation – rozpad beta minus
 β^- particle – cząstka beta minus
beta plus decay – rozpad beta plus
beta plus particle – cząstka beta plus
betatron – betatron

Bethe (or Bethe-Weizsäcker) cycle – cykl węglowy
binding energy – energia wiązania
bond energy – energia wiązania
bosons – bozony
bottomness (also formerly called beauty) – piękno
bottomonium – bottomonium
bubble (ionization) chamber – komora pęcherzykowa

C

carbon-nitrogen-oxygen (or CNO) cycle – cykl węglowy
chain radioactive family – szeregi promieniotwórcze
charm – powab
charmonium – charmonium
coincidence gate – układ koincydencyjny
cold fusion – zimna fuzja
collider – kolider (zderzacz)
colour – ładunek kolorowy (kolor)
colour charge – ładunek kolorowy (kolor)
controlled fusion – kontrolowana synteza jądrowa
controlled thermo nuclear synthesis – kontrolowana synteza jądrowa
cosmic radiation – promieniowanie kosmiczne
cosmic rays – promieniowanie kosmiczne
critical mass – masa krytyczna
critical size – masa krytyczna
critical volume – masa krytyczna
cross section – przekrój czynny
cyclotron – przekrój czynny
cyclotron frequency – częstotliwość cyklotronowa

D

decay chain – szeregi promieniotwórcze
decay coefficient – stała rozpadu (zaniku)
decay constant – stała rozpadu (zaniku)
decay electron – cząstka beta minus
decay family – szeregi promieniotwórcze
decay rate – aktywność źródła promieniotwórczego
decay series – szeregi promieniotwórcze
detection – detekcja
detector – detektor
deuterium oxide – ciężka woda
deuteron – deuteron
deuton – deuteron
directional dose equivalent – równoważnik dawki
disintegration chain – szeregi promieniotwórcze
disintegration constant – stała rozpadu (zaniku)
disintegration electron – cząstka beta minus
disintegration family – szeregi promieniotwórcze
disintegration rate – aktywność źródła promieniotwórczego
disintegration series family – szeregi promieniotwórcze
dose – równoważnik dawki

dose equivalent – równoważnik dawki
dose meter – dozometr
dosimeter – dozometr
dosimetry – dozymetria

E

electron – elektron
electron antineutrino – antyneutrino elektronowe
electron capture – wychwyt elektronu
electron neutrino – neutrino elektronowe
elementary particle physics – fizyka cząstek elementarnych
elementary particles – cząstki elementarne
equivalent dose – równoważnik dawki
evenness – parzystość
exotic atom – atom egzotyczny
exponential decay – prawo rozpadu promieniotwórczego

F

Fajans-Soddy rule – reguła przesunięć Fajansa-Soddy'ego
fermions – fermiony
Fermi-particles – fermiony
fission – reakcja rozszczepienia
force carrier particles – nośniki oddziaływań
force-carrying particles – nośniki oddziaływań
free annihilation – anihilacja swobodna
free dematerialization – anihilacja swobodna
fundamental particles – cząstki fundamentalne

G

gamma photon – promieniowanie gamma
gamma radiation – promieniowanie gamma
gamma ray – promieniowanie gamma
 γ ray – promieniowanie gamma
gamma-ray photon – promieniowanie gamma
Geiger-Müller counter – licznik Geigera-Müllera
Geiger-Müller counter tube – licznik Geigera-Müllera
Geiger-Müller detector – licznik Geigera-Müllera
generation – generacja
gluons – gluony
GM counter – licznik Geigera-Müllera
GM counter tube – licznik Geigera-Müllera
GM detector – licznik Geigera-Müllera

H

hadrons – hadrony
half value time – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
half-life – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
half-period – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
half-time – okres połowicznego rozpadu (zaniku)
H-bomb – bomba wodorowa

heat of formation – energia wiązania
heavy water – ciężka woda
Higgs boson – bozon Higgsa
hydrogen bomb – bomba wodorowa
hypercharge – hiperładunek
hypernuclei – hiperjądra
hyperons – hiperony

I

imparted specific energy – dawka pochłonięta
internal conversion – konwersja wewnętrzna
inverted atom – antyatom
ionizing radiation – promieniowanie jonizujące
isobaric spin – izospin (spin izotopowy)
isobars – izobary
isomers – izomery
isospin – izospin (spin izotopowy)
isotones – izotony
isotopes – izotopy
isotopic spin – izospin (spin izotopowy)

L

labelled atoms – atomy znaczone
law of radioactive decay – prawo rozpadu promieniotwórczego
lepton numbers – liczby leptonowe
leptons – leptony

M

magic numbers – liczby magiczne
Manhattan Project – projekt Manhattan
mass chains – izobary
mass defect – defekt masy
mass number – liczba masowa
mean lifetime – średni czas życia jądra
mesonic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium
mesons – mezony
models of nucleus – modele jądrowe
moderator – moderator neutronów
Moseley number – liczba atomowa
Mössbauer effect – zjawisko (efekt) Mössbauera
mu-mesic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium
mu-mesonic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium
muon – mion
muon antineutrino – antyneutrino mionowe
muon neutrino – antyneutrino mionowe
muonic atom – atom mezonowy (mezoatom), mezonium

N

negative proton – antyproton
negaton – elektron

negatron – elektron
negatron decay – rozpad beta minus
neutrino oscillations – oscylacje neutrin
neutron – neutron
neutron decay – rozpad neutronu
neutron moderator – moderator neutronów
neutron reflector – reflektor neutronów
nuclear binding energy – energia wiązania
nuclear disintegration – promieniotwórczość
nuclear fission – reakcja rozszczepienia
nuclear forces – siły jądrowe
nuclear fusion – reakcja termojądrowa (fuzja)
nuclear heat of formation – energia wiązania
nuclear particles – nukleony
nuclear physics – fizyka jądrowa
nuclear radiation – promieniotwórczość
nuclear reactions – reakcje jądrowe
nuclear reactor – reaktor jądrowy
nucleon number – liczba masowa
nucleons – nukleony
nucleosynthesis – nukleosynteza
nucleus – jądro atomowe
nuclide – nuklid

P

pair creation – kreacja pary cząstka-antycząstka
pair production – kreacja pary cząstka-antycząstka
parity – parzystość
particle radiation – promieniowanie korpuskularne
particles – cząstki elementarne
personal dose equivalent – równoważnik dawki
plasma – plazma
positive electron – pozytron
positon – pozytron
positron – pozytron
positronium – pozytronium
principle of confinement – zasada uwięzienia
proton – proton
proton decay – rozpad protonu
proton number – liczba atomowa
proton-proton chain – cykl protonowo-protonowy
proton-proton cycle – cykl protonowo-protonowy

Q

quality factor – współczynnik jakości promieniowania
quantum chromodynamics (QCD) – chromodynamika kwantowa
quark-gluon plasma (QGP) – plazma kwarkowo-gluonowa
quarkonium – kwarkonium
quarks – kwarki

R

[radiation decay constant](#) – stała rozpadu (zaniku)
[radiation detection instrument](#) – detektor
[radioactive constant](#) – stała rozpadu (zaniku)
[radioactive dating](#) – datowanie promieniotwórcze
[radioactive decay](#) – promieniotwórczość
[radioactive decay constant](#) – stała rozpadu (zaniku)
[radioactive nuclei](#) – jądra radioaktywne (promieniotwórcze)
[radioactive series](#) – szeregi promieniotwórcze
[radioactivity](#) – promieniotwórczość
[radioelements](#) – pierwiastki promieniotwórcze
[radiolysis](#) – radioliza
[reactor](#) – reaktor jądrowy

S

[scintillation counter](#) – licznik scyntylicyjny
[spark chamber](#) – komora iskrowa
[standard model](#) – model standardowy
[strange particles](#) – cząstki dziwne
[strangeness](#) – dziwność
[strong interactions](#) – oddziaływania silne

T

[tagged atoms](#) – atomy znaczone
[tamper](#) – reflektor neutronów
[tau antineutrino](#) – antyneutrino taonowe
[tau lepton](#) – taon
[tau neutrino](#) – neutrino taonowe
[thermonuclear reaction](#) – reakcja termojądrowa (fuzja)
[tokamak](#) – tokamak
[topness \(also formerly called truth\)](#) – prawda
[triple alpha process](#) – potrójny proces alfa
[triton](#) – tryton

W

[weak interactions](#) – oddziaływania słabe
[Wilson cloud chamber](#) – komora Wilsona

11 QUANTUM PHYSICS

A

anticathode – antykatoda
absorption spectrum – widmo absorpcyjne
atomic spectrum – widmo atomowe
Auger effect – efekt Augera
azimuthal quantum number – orbitalna liczba kwantowa

B

Balmer formula – wzór Balmera
Balmer series – seria Balmera
band spectrum – widmo pasmowe
bioluminescence – bioluminescencja
black body ciało doskonale czarne
black body radiation – promieniowanie ciała doskonale czarnego
Bohr model of the atom – model atomu wodoru Bohra
Bose-Einstein condensate – kondensat Bosego-Einsteina
Bose-Einstein statistics – statystyka Bosego-Einsteina
Brackett series – seria Bracketta
braking radiation – promieniowanie hamowania
breadth of spectral line – szerokość połówkowa linii widmowej

C

Casimir effect – efekt Casimira
characteristic X-ray spectrum – promieniowanie rentgenowskie o widmie charakterystycznym (liniowym)
chemiluminescence – chemiluminescencja
chemoluminescence – chemiluminescencja
colour temperature – temperatura barwowa
complete radiator – ciało doskonale czarne
Compton effect – zjawisko Comptona
Compton scattering – zjawisko Comptona
continuous spectrum – widmo ciągłe
continuous x-ray spectrum – promieniowanie rentgenowskie o widmie ciągłym

D

Davisson-Germer experiment – doświadczenie Davissona-Germera
de Broglie waves – fale de Broglie'a

E

electroluminescence – elektroluminescencja
electron diffraction – dyfrakcja elektronów
electron microscope – mikroskop elektronowy
electron paramagnetic resonance (EPR) – elektronowy rezonans paramagnetyczny
electron quantum numbers – liczby kwantowe elektronu
electron shell – powłoka elektronowa
electron spin – spin elektronu
emission spectrum – widmo emisyjne

[energy barrier](#) – bariera potencjału
[energy level](#) – poziom energetyczny
[EPR](#) – elektronowy rezonans paramagnetyczny

F

[Fermi energy](#) – energia Fermiego
[Fermi gas](#) – gaz Fermiego
[Fermi liquid](#) – ciecz Fermiego
[Fermi-Dirac statistics](#) – statystyka Fermiego-Diraca
[field emission](#) – autoemisja, emisja polowa, zimna emisja
[field emission microscope](#) – mikroskop polowy
[fluorescence](#) – fluorescencja
[Fraunhofer lines](#) – linie Fraunhofera
[full radiator](#) – ciało doskonale czarne

G

[gaseous ionization](#) – jonizacja gazu
[graser \(Gamma-Ray Amplification by Stimulated Emission of Radiation\)](#) – graser

H

[half-thickness](#) – grubość warstwy połowiącej
[heat radiation](#) – promieniowanie cieplne
[Heisenberg indeterminacy principle](#) – zasada nieokreśloności Heisenberga
[Heisenberg uncertainty principle](#) – zasada nieokreśloności Heisenberga
[helium I](#) – hel I
[helium II](#) – hel II
[high-temperature superconductors](#) – nadprzewodniki wysokotemperaturowe
[Humphreys series](#) – seria Humphreysa
[hydrogen spectral series](#) – serie widmowe wodoru

I

[ionization energy](#) – energia jonizacji

J

[Josephson effect](#) – zjawisko Josephaona

K

[Kirchhoff's law of thermal radiation](#) – prawo Kirchhoffa

L

[Larmor precession](#) – precesja Larmora
[laser \(Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation\)](#) – laser
[line spectrum](#) – widmo liniowe
[luminescence](#) – luminescencja
[luminophore](#) – luminofor
[Lyman series](#) – seria Lymana

M

[magnetic quantum number](#) – magnetyczna liczba kwantowa
[main quantum number](#) – główna liczba kwantowa

maser ([Microwave Amplification by Stimulated Emission of Radiation](#)) – maser
matter waves – fale de Broglie’a
[Meissner-Ochsenfeld effect](#) – efekt Meissnera-Ochsenfelda
[Moseley’s law](#) – prawo Moseleya

N

[neutron diffraction](#) – dyfrakcja neutronów
[NMR \(Nuclear Magnetic Resonance\)](#) – jądrowy rezonans magnetyczny

O

[orbital](#) – orbital
[orbital magnetic momentum of electron](#) – orbitalny moment magnetyczny elektronu
[orbital momentum](#) – orbitalny moment pędu
[orbital quantum number](#) – orbitalna liczba kwantowa

P

[Paschen series](#) – seria Paschena
[Paschen-Back effect](#) – zjawisko Paschena-Backa
[Pauli exclusion principle](#) – zakaz Pauliego
[perfect radiator](#) – ciało doskonale czarne
[Pfund series](#) – seria Pfunda
[phosphorescence](#) – fosforescencja
[photocell](#) – fotokomórka
[photodiode](#) – fotodioda
[photoelectric cell](#) – fotokomórka
[photoelectric effect](#) – zjawisko fotoelektryczne
[photoluminescence](#) – fotoluminescencja
[photomultiplier](#) – fotopowielacz
[photon](#) – foton
[Planck’s law of black body radiation](#) – prawo promieniowania Plancka
[potential barrier](#) – bariera potencjału
[potential hill](#) – bariera potencjału
[principal quantum number](#) – główna liczba kwantowa
[probabilistic interpretation of the wavefunction](#) – statystyczna interpretacja funkcji falowej

Q

[QED \(Quantum Electro Dynamics\)](#) – elektrodynamika kwantowa
[quantum](#) – kwant
[quantum gravity](#) – grawitacja kwantowa
[quantum mechanics](#) – mechanika kwantowa
[quantum yield](#) – wydajność kwantowa fotoluminescencji

R

[radioluminescence](#) – radioluminescencja
[Raman effect](#) – zjawisko Ramana
[relativistic quantum mechanics](#) – relatywistyczna mechanika kwantowa
[Ritz combination principle](#) – zasada kombinacyjna Ritza
[Roentgen tube](#) – lampa rentgenowska
[Rydberg formula](#) – wzór Rydberga

S

[Schrödinger wave equation](#) – równanie falowe Schrödingera
[Schrödinger's cat](#) – kot Schrödingera
[selection rules](#) – reguły wyboru
[short wavelength limit of the continuous X-ray spectrum](#) – granica krótkofalowa ciągłego widma promieniowania rentgenowskiego
[spectral lines](#) – linia widmowa
[spectral radiant absorbance](#) – spektralna zdolność absorpcyjna
[spectral radiant emittance](#) – spektralna zdolność emisyjna
[spectrum](#) – widmo
[spectrum of black body radiation](#) – widmo promieniowania ciała doskonale czarnego
[spin magnetic momentum of electron](#) – spinowy moment magnetyczny elektronu
[spin magnetic quantum number](#) – spinowa magnetyczna liczba kwantowa
[spin quantum number](#) – spinowa liczba kwantowa
[splitting of spectral lines](#) – rozszczepienie linii widmowych
[Stark effect](#) – zjawisko (efekt) Starka
[statistical interpretation of the wavefunction](#) – statystyczna interpretacja funkcji falowej
[Stefan-Boltzmann law](#) – prawo Stefana-Boltzmanna
[Stern-Gerlach experiment](#) – doświadczenie Sterna-Gerlacha
[stimulated emission](#) – emisja stymulowana, emisja wymuszona
[Stokes rule](#) – prawo Stokesa, reguła Stokesa
[Stokes shift](#) – prawo Stokesa
[superconductivity](#) – nadprzewodnictwo
[superfluidity](#) – nadpłynność (nadciekłość)

T

[thermal radiation](#) – promieniowanie cieplne
[thermoemission](#) – termoemisja
[thermonic emission](#) – termoemisja
[total quantum number](#) – główna liczba kwantowa
[total radiant emittance](#) – całkowita zdolność emisyjna
[transparent body](#) – ciało doskonale przezroczyste
[triboluminescence](#) – tryboluminescencja
[tunnel effect](#) – efekt tunelowy

V

[Vavilov law](#) – prawo Wawilowa
[Vavilov rule](#) – prawo Wawilowa

W

[wave function](#) – funkcja falowa
[wave number](#) – liczba falowa
[wavefunction](#) – funkcja falowa
[white body](#) – ciało doskonale białe
[width of spectral line](#) – szerokość połówkowa linii widmowej
[Wien displacement law](#) – prawo przesunięć Wiena
[work function](#) – praca wyjścia

X

[X-ray absorption law](#) – prawo pochłaniania promieniowania rentgenowskiego

[X-ray diffraction](#) – dyfrakcja promieniowania rentgenowskiego
[X-ray interference](#) – interferencja promieniowania rentgenowskiego
[X-ray tube](#) – lampa rentgenowska
[X-rays](#) – promieniowanie rentgenowskie

Z

[Zeeman effect](#) – zjawisko Zeemana

12 RELATIVITY

A

aether – eter

apparent mass – masa pozorną

B

basic assumptions of general relativity – podstawowe założenia ogólnej teorii względności

basic assumptions of special relativity – podstawowe założenia szczególnej teorii względności

Big Bang – teoria wielkiego wybuchu

black hole – czarna dziura

C

clock paradox – paradoks zegarów

clocks synchronization – synchronizacja zegarów

cosmic inflation – inflacja

cosmic microwave background radiation – promieniowanie tła

cosmological constant – stała kosmologiczna

cosmological principle – zasada kosmologiczna

cosmological term – człon kosmologiczny

critical density of the universe – krytyczna gęstość wszechświata

E

Einstein field equations – równania pola grawitacyjnego

Einstein's principle of relativity – szczególna zasada względności

energy momentum tensor – tensor energii-pędu

Eötvös experiment – doświadczenie Eötvösa

equivalence principle – zasada równoważności

event – zdarzenie

event horizon – horyzont zdarzeń

F

Fizeau experiment – doświadczenie Fizeau

flatness problem – problem płaskości

Friedman solutions – rozwiązania Friedmana

G

general principle of relativity – ogólna zasada względności

general relativity – ogólna teoria względności (OTW)

geodesic line – linia geodezyjna

gravitational diffraction – grawitacyjna dyfrakcja

gravitational length contraction – grawitacyjna kontrakcja odległości

gravitational lens – soczewka grawitacyjna

gravitational paradox – paradoks grawitacyjny

gravitational radius – promień grawitacyjny

gravitational red shift – grawitacyjne przesunięcie ku czerwieni

gravitational time dilation – grawitacyjna dylatacja czasu

gravitational waves – fale grawitacyjne

H

[horizon problem](#) – problem horyzontu

[Hubble's constant](#) – stała Hubble'a

[Hubble's law](#) – prawo Hubble'a

I

[inflation](#) – inflacja

[Ives-Stilwell experiment](#) – doświadczenie Ivesa-Stilwella

K

[Kaluza's theory](#) – teoria Kaluzy

[Kennedy-Thorndike experiment](#) – doświadczenie Kennedy'ego-Thorndike'a

L

[length contraction](#) – kontrakcja długości

[light cone](#) – stożek świetlny

[Lodge experiment](#) – doświadczenie Lodge'a

[longitudinal mass](#) – masa podłużna

[Lorentz factor](#) – współczynnik Lorentza

[Lorentz FitzGerald contraction](#) – skrócenie Lorentza-FitzGerala

[Lorentz transformations](#) – transformacje Lorentza

M

[Mach's principle](#) – zasada Macha

[mass-energy equation](#) – zasada równoważności masy i energii

[mass-energy equivalence principle](#) – zasada równoważności masy i energii

[mass-energy relation](#) – zasada równoważności masy i energii

[mass-energy relationship](#) – zasada równoważności masy i energii

[metric tensor](#) – tensor metryczny

[metric](#) – metryka

[Michelson-Morley experiment](#) – doświadczenie Michelsona-Morleya

[Minkowski diagram](#) – diagram Minkowskiego

[Minkowski space](#) – przestrzeń Minkowskiego

[Minkowski spacetime](#) – przestrzeń Minkowskiego

O

[Olbers' paradox](#) – paradoks Olbersa

P

[Pound-Rebka experiment](#) – doświadczenie Pounda-Rebki

[Poynting-Robertson effect](#) – efekt Poyntinga-Robertsona

[proper time](#) – czas własny

R

[Rayleigh-Brace experiment](#) – doświadczenie Rayleigha-Brace'a

[relativistic cosmology](#) – kosmologia relatywistyczna

[relativistic Doppler effect](#) – relatywistyczny efekt Dopplera

[relativistic equation of motion](#) – relatywistyczne równanie ruchu

[relativistic kinetic energy](#) – relatywistyczna energia kinetyczna

[relativistic law for the composition of parallel velocities](#) – relatywistyczne prawo składania prędkości równoległych
[relativistic mass](#) – masa relatywistyczna
[relativistic mechanics](#) – mechanika relatywistyczna
[relativistic momentum](#) – relatywistyczny pęd
[relativistic total energy](#) – relatywistyczna energia całkowita
[relativity](#) – teoria względności
[relativity of simultaneity](#) – względność jednoczesności
[rest energy](#) – energia spoczynkowa
[rest mass](#) – masa spoczynkowa
[Ricci curvature tensor](#) – tensor krzywizny Ricciego

S

[Schwarzschild radius](#) – promień Schwarzschilda
[Schwarzschild's solution](#) – rozwiązanie Schwarzschilda
[Shapiro experiment](#) – doświadczenie Shapiro
[space diagram](#) – diagram czasoprzestrzenny
[spacetime](#) – czasoprzestrzeń
[spacetime interval](#) – przedział czasoprzestrzenny
[special principle of relativity](#) – szczególna zasada względności
[special relativity](#) – szczególna teoria względności (STW)
[special theory of relativity](#) – szczególna teoria względności (STW)
[speed of light](#) – szybkość światła
[steady-state theory of the expanding universe](#) – teoria stanu stacjonarnego rozszerzającego się wszechświata

T

[tachyons](#) – tachiony
[tests of general relativity](#) – testy ogólnej teorii względności
[tests of special relativity](#) – testy szczególnej teorii względności
[time dilation](#) – dylatacja czasu
[transverse mass](#) – masa poprzeczna
[Trouton-Noble experiment](#) – doświadczenie Troutona-Noble'a
[Trouton-Rankine experiment](#) – doświadczenie Troutona-Rankine'a
[twin paradox](#) – paradoks bliźniąt

W

[world line](#) – linia świata

13 PHYSICS OF SOLID BODY

A

acceptor level – poziom akceptorowy

acceptor state – poziom akceptorowy

anisotropic liquid – ciekły kryształ

B

band theory – pasmowy model ciała stałego

bandwidth – szerokość pasma energetycznego

biaxial crystals – kryształy dwuosiowe

Bragg's law – prawo Braggów

C

carbon nanotubes – nanorurki węglowe

chip – układ scalony

conduction band – pasmo przewodnictwa

converse piezoelectricity – odwrotne zjawisko piezoelektryczne

crystal – kryształ

crystal imperfection – defekty sieci krystalicznej

crystal lattice – sieć krystaliczna

crystal lattice constant – stała sieci krystalicznej

crystal lattice knots – węzły sieci krystalicznej

crystallographic defects – defekty sieci krystalicznej

D

donor level – poziom donorowy

donor state – poziom donorowy

E

elastic limit – granica sprężystości

elasticity – sprężystość

electron hole – dziura elektronowa

electron vacancy – dziura elektronowa

energy band – pasmo energetyczne

energy gap – pasmo wzbronione, przerwa energetyczna

Esaki diode – dioda Esakiego

exciton – ekscyton

F

forbidden band – pasmo wzbronione

fullerenes – fullereny

G

graphene – grafen

H

Hall generator – hallotron

hole – dziura elektronowa

Hooke's law – prawo Hooke'a

I

impurity semiconductors – półprzewodniki domieszkowane

integrated circuit – układ scalony

intrinsic semiconductors – półprzewodniki samoistne

L

lattice defects – defekty sieci krystalicznej

lattice plane – płaszczyzna sieciowa

limit of elasticity – granica sprężystości

limit of proportionality – granica proporcjonalności

liquid crystal – ciekły kryształ

M

metalloids – półmetale

metals – metale

monocrystal – monokryształ

O

optic axis – oś optyczna kryształu

P

phonon – fonon

piezoelectric effect – zjawisko piezoelektryczne

piezomagnetic effect – zjawisko piezomagnetyczne

p-n junction – złącze p-n

pnp bipolar transistor – tranzystor bipolarny pnp

polycrystalline – polikryształ

positive hole – dziura elektronowa

S

Schottky diode – dioda Schottky'ego

semiconductor diode – dioda półprzewodnikowa

semiconductors – półprzewodniki

semimetals – półmetale

single crystal – monokryształ

solid body – ciało stałe

solid-state physics – fizyka ciała stałego

stress – naprężenie

T

tensile strength – granica wytrzymałości na rozciąganie

tension – naprężenie

tunnel diode – dioda tunelowa

U

uniaxial crystals – kryształy jednoosiowe

V

valency band – pasmo walencyjne

Y

yield point – granica plastyczności

Young's modulus – moduł Younga

Z

Zener diode – dioda Zenera

Zener effect – zjawisko Zenera

14 UNIVERSAL CONSTANTS AND UNITS OF MEASUREMENT

A

ampere – amper
atomic mass unit – jednostka masy atomowej
Avogadro constant – liczba Avogadra
Avogadro's number – liczba Avogadra

B

barn – barn
becquerel – bekerel
bel – bel
Bohr magneton – magneton Bohra
Boltzmann's constant – stała Boltzmannna

C

calorie – kaloria
candela – kandela
centimeter – centymetr
Compton wavelength – komptonowska długość fali
coulomb – kulomb
Coulomb's constant – stała Coulomba
curie – kiur

D

deg – deg
diopre – dioptria
dyne – dyna

E

electric constant – przenikalność elektryczna próżni
electric permittivity of free space – przenikalność elektryczna próżni
electron mass – masa elektronu
electronvolt – elektronowolt
elementary charge – elementarny ładunek elektryczny
erg – erg

F

farad – farad
Faraday's constant – stała Faradaya
fine-structure constant – stała struktury subtelnej

G

gram – gram
gravitational constant – stała grawitacyjna
gray – grej

H

henry – henr

[hertz](#) – herc
[hour](#) – godzina

I

[international system of units](#) – układ SI

J

[joule](#) – dżul

K

[kelvin](#) – kelwin
[kilogram](#) – kilogram
[kilowatt hour](#) – kilowatogodzina

L

[light year](#) – rok świetlny
[liter](#) – litr
[Loschmidt constant](#) – liczba Loschmidta
[Loschmidt number](#) – liczba Loschmidta
[lumen](#) – lumen
[lux](#) – luks

M

[magnetic constant](#) – przenikalność magnetyczna próżni
[magnetic permeability of free space](#) – przenikalność magnetyczna próżni
[meter](#) – metr
[metric prefix](#) – przedrostki jednostek układu SI
[minute](#) – minuta
[molar gas constant](#) – stała gazowa
[mole](#) – mol

N

[natural units](#) – układ jednostek naturalnych
[neutron mass](#) – masa neutronu
[newton](#) – niuton
[Newtonian constant of gravitation](#) – stała grawitacyjna

O

[oersted](#) – ersted
[ohm](#) – om

P

[pascal](#) – paskal
[phon](#) – fon
[Planck charge](#) – ładunek Plancka
[Planck length](#) – długość Plancka
[Planck mass](#) – masa Plancka
[Planck temperature](#) – temperatura Plancka
[Planck time](#) – czas Plancka
[Planck's constant](#) – stała Plancka

proton mass – masa protonu

R

rad – rad

radian – radian

radiation absorbed dose – rad

Richardson's constant – stała Richardsona

Rydberg's constant – stała Rydberga

S

second – sekunda

SI prefix – przedrostki jednostek układu SI

siemens – siemens

sievert – siwert

speed of light in vacuum – szybkość światła w próżni

Stefan-Boltzmann constant – stała Stefana-Boltzmannna

steradian – steradian

T

tesla – tesla

torr – torr

U

unified mass unit – jednostka masy atomowej

universal constants – stałe uniwersalne

universal gas constant – stała gazowa

V

var – war

volt – wolt

volt-ampere – woltoamper

W

watt – wat

weber – weber

Wien displacement law constant – stała Wiena

15 LANGUAGE AND METHODOLOGY OF PHYSICS

A

action – działanie
additive value – wielkość addytywna
analysis of units – analiza jednostek
anisotropic – anizotropowy
anthropic principle – zasada antropiczna

C

central – centralny
classical physics – fizyka klasyczna
continuous – ciągły
continuous medium – ośrodek ciągły
continuum – kontinuum (continuum)
correspondence principle – zasada odpowiedniości
covariant equation – wzór współzmienniczy względem danych transformacji
criteria of scientific truth – kryteria prawd naukowych

D

determinism – determinizm
dimensional analysis – analiza jednostek
discontinuous – nieciągły (dyskretny)

E

experimentum crucis – experimentum crucis
explicite – explicite

F

feedback – sprzężenie zwrotne
fenomenological equation – relacja fenomenologiczna
field – pole
field equations – równania pola
frequency – częstotliwość

G

Ginzburg's list – lista Ginzburga
global – globalny

H

heuristic – heurystyczny
homogeneous – jednorodny
hypothesis – hipoteza

I

implicite – implicite
indeterminism – indeterminizm
infinitesimal – infinitezymalny
invariant – niezmiennik (inwariant) danych transformacji

isotropic – izotropowy

L

linear phenomena – zjawiska liniowe

local – lokalny

M

macroscopic – makroskopowy

measuring error – błąd pomiarowy

mesoscopic – mezoskopowy

microscopic – mikroskopowy

model – model

motion equations – równania ruchu

multiplicative value – wielkość multiplikatywna

N

Noether's theorem – twierdzenie Noether

nonlinear phenomena – zjawiska nieliniowe

nonstationary – niestacjonarny

P

paradox – paradoks

phenomenological theory – teoria fenomenologiczna

physical law – prawo fizyczne

physical periodicals – czasopisma fizyczne

physics – fizyka

principle of least action – zasada najmniejszego działania

Q

quantum physics – fizyka kwantowa

R

relativistic – relatywistyczny

relativistic covariant equation – równanie relatywistycznie współzmiennicze

resonant – rezonansowy

S

static – statyczny

stationary – stacjonarny

symmetry – symetria

T

theory of everything – jednolita teoria pola

thought experiment – eksperyment myślowy

transient state – stan nieustalony

U

unified field theory – jednolita teoria pola

V

vacuum – próżnia

virtual – wirtualny

W

wave-particle duality – dualizm falowo korpuskularny

16 MATHEMATICAL MINIMUM

A

angle – kąt płaski

angle coefficient of straight line – współczynnik kątowy prostej

asymptote – asymptota

B

boundary conditions – warunki brzegowe (graniczne)

C

Cartesian coordinate system – kartezjański układ współrzędnych

Cartesian coordinates – współrzędne kartezjańskie

conic – krzywe stożkowe

conic section – krzywe stożkowe

cross product – iloczyn wektorowy

cycloid – cykloida

D

derivative – pochodna

differential operators – operatory różniczkowe

dot product – iloczyn skalarny

E

ellipse – elipsa

exponential function – funkcja eksponencjalna

extreme value – ekstremum

H

hyperbola – hiperbola

I

infinity – nieskończoność

inflection point – punkt przegięcia

inflexion – punkt przegięcia

initial conditions – warunki początkowe

limiting conditions – warunki brzegowe (graniczne)

M

maximum – maksimum

minimum – minimum

O

order of magnitude – rząd wielkości

outer product – iloczyn wektorowy

P

parabola – parabola

point of inflection – punkt przegięcia

Q

[quadratic mean](#) – średnia kwadratowa

R

[rms \(Root Mean Square\)](#) – średnia kwadratowa

S

[scalar](#) – skalar

[scalar multiplication](#) – mnożenie wektora przez skalar

[scalar product](#) – iloczyn skalarny

[significant figures](#) – cyfry znaczące

[singularity](#) – osobliwość

[solid angle](#) – kąt bryłowy

T

[tangent](#) – styczna

[tensor of rank n](#) – tensor n-tego rzędu

[trigonometric functions](#) – funkcje trygonometryczne

V

[vector](#) – wektor

[vector addition](#) – dodawanie wektorów

[vector product](#) – iloczyn wektorowy

[vector subtraction](#) – odejmowanie wektorów

**POLISH-ENGLISH
DICTIONARY
OF PHYSICAL TERMS**

ALPHABETIC PART

**POLSKO-ANGIELSKI
SŁOWNIK
TERMINÓW FIZYCZNYCH**

CZEŚĆ ALFABETYCZNA

A

aberracja – aberration
aberracja chromatyczna – chromatic aberration
aberracja sferyczna – spherical aberration
absorbancja – absorbance
absorpcja światła – absorption
adhezja – adhesion
adiabata – adiabate
adsorpcja – adsorption
akcelerator – accelerator
aktywność optyczna – optical activity
aktywność źródła promieniotwórczego – activity, decay rate, disintegration rate
akustyczna oporność właściwa – acoustic resistivity
akustyka – acoustic
aliquoty – aliquots
amper – ampere
amperomierz – ammeter
amplituda drgań – vibration amplitude
amplituda fali – amplitude of the wave
analiza Fouriera – Fourier analysis
analiza jednostek – analysis of units, dimensional analysis
analizator – analyzer
aneroid – aneroid, barometer
anihilacja swobodna – free annihilation, free dematerialization
aniony – anions, negative ions
anizotropowy – anisotropic
anoda – anode, positive electrode
antena – aerial, antenna
antyatom – inverted atom
antycząstka – antiparticle
antyferromagnetyki – antiferromagnetic materials, antiferromagnets
antykatoda – anticathode
antymateria – antimatter
antyneutrino elektronowe – electron antineutrino
antyneutrino mionowe – muon antineutrino
antyneutrino taonowe – tau antineutrino
antyneutron – antineutron
antyproton – antiproton, negative proton
aparat fotograficzny – photographic camera
aphelium – aphelion
apogeum – apogee
areometr – aerometer, densimeter
astygmatyzm – astigmatism
asymptota – asymptote
atom – atom
atom egzotyczny – exotic atom
atom mezonowy (mezoatom) – mesonic atom, mu-mesic atom, muonic atom
atomy znaczone – labelled atoms, tagged atoms
autoemisja – field emission
autotransformator – autotransformer

B

bariera potencjału – barrier potential barrier, energy barrier, potential hill
bariony – baryons
barn – barn
barometr rtęciowy – mercury barometer
barwa – colour
barwa dźwięku – timbre, tone quality
barwa podstawowa – primary colour
barwa spektralna – spectral colour
bekerel – becquerel
bel – bel
betatron – betatron
bezczasowe równanie na drogę w ruchu jednostajnie zmiennym – time-free equation for path
in uniformly accelerated motion
bezpiecznik topikowy – fuse
bezwładność – inertia
bezwładność oka – persistence of vision
bilans cieplny – heat balance, thermal balance
bimetal – bi-metal, duplex metal
bioluminescencja – bioluminescence
błąd pomiarowy – measuring error
błona półprzepuszczalna – semi-permeable membrane
bocznik – shunt
bodziec termodynamiczny – thermodynamic force
bomba atomowa – A-bomb, atomic bomb
bomba wodorowa – H-bomb, hydrogen bomb
bottomonium – bottomonium
bozon Higgsa – Higgs boson
bozony – bosons
bryła sztywna – solid body
butelka lejdejska – Leyden jar

C

całkowita zdolność emisyjna – total radiant emitance
całkowite wewnętrzne odbicie – total internal reflection
całkowite wewnętrzne odbicie fal akustycznych – total internal reflection of sound waves
camera obscura – camera obscura, dark chamber
cechy dźwięku – sound features, sound qualities
centralny – central
centymetr – centimeter
cewka – coil, inductor
cewka indukcyjna Ruhmkorffa – Ruhmkorff induction coil
cewka Tesli – Tesla coil
charakterystyka prądowo-napięciowa – voltage-current characteristic
charmonium – charmonium
chemiluminescencja – chemiluminescence, chemoluminescence
chromodynamika kwantowa – quantum chromodynamics (QCD)
chwilowa oś obrotu – instantaneous axis
ciało doskonale białe – white body

ciało doskonale czarne – black body, complete radiator, full radiator, perfect radiator
 ciało doskonale przezroczyste – transparent body
 ciało stałe – solid body
 ciągły – continuous
 ciecz – liquid
 ciecz doskonała – ideal liquid, perfect liquid
 ciecz Fermiego – Fermi liquid
 ciecz newtonowska – Newtonian liquid
 ciecz przechłodzona – supercooled liquid
 ciecz przegrzana – superheated liquid
 ciekły kryształ – anisotropic liquid, liquid crystal
 cień – shadow
 ciepło – heat
 ciepło molowe – molecular heat
 ciepło molowe przy ustalonej objętości – molar specific heat at constant volume
 ciepło molowe przy ustalonym ciśnieniu – molar specific heat at constant pressure
 ciepło przemiany – heat of transition
 ciepło właściwe – specific heat
 ciężar ciała – weight
 ciężar właściwy – specific gravity, weight density
 ciężka woda – deuterium oxide, heavy water
 ciśnienie – pressure
 ciśnienie akustyczne – acoustic pressure, sound pressure
 ciśnienie atmosferyczne – atmospheric pressure, barometric pressure
 ciśnienie cząstkowe – partial pressure
 ciśnienie dynamiczne – dynamic pressure, kinetic pressure, velocity pressure
 ciśnienie hydrostatyczne – hydrostatic pressure
 ciśnienie krytyczne – critical pressure
 ciśnienie osmotyczne – osmotic pressure
 ciśnienie parcjalne – partial pressure
 ciśnienie pod zakrzywioną powierzchnią błony – pressure jump across a curved surface
 ciśnienie promieniowania – radiation pressure
 ciśnienie statyczne – static pressure
 ciśnieniomierz – manometer, pressure gauge
 cyfry znaczące – significant figures
 cykl Carnota – Carnot cycle
 cykl protonowo-protonowy – proton-proton chain, proton-proton cycle
 cykl węglowy – Bethe (or Bethe-Weizsäcker) cycle, carbon-nitrogen-oxygen (or CNO) cycle
 cykloida – cycloid
 cyklotron – cyclotron
 czarna dziura – black hole
 czas – time
 czas Plancka – Planck time
 czas własny – proper time
 czasopisma fizyczne – physical periodicals
 czasoprzestrzeń – spacetime
 cząstka alfa – α particle, alpha, alpha particle, alpha radiation, alpha ray
 cząstka beta minus – β^- particle, beta minus particle, decay electron, disintegration electron
 cząstka beta plus – beta plus particle
 cząstka swobodna – free particle

cząstki dziwne – strange particles
cząstki elementarne – elementary particles, fundamental particles
cząstki fundamentalne – fundamental particles
częstotliwości drgań własnych – free vibration frequency, natural frequency
częstotliwość – frequency
częstotliwość cyklotronowa – cyclotron frequency
częstotliwość drgań – vibration frequency
częstotliwość fali – wave frequency
częstotliwość kątowna – angular frequency
człon kosmologiczny – cosmological term
czoło fali – wavefront

D

dalekowzroczność – farsightedness, hypermetropia, hyperopia, longsightedness
datowanie promieniotwórcze – radioactive dating
dawka pochłonięta – absorbed dose, imparted specific energy
defekt masy – mass defect
defekty sieci krystalicznej – crystal imperfection, crystallographic defects, lattice defects
deg – deg
demon Maxwella – Maxwell's demon
detekcja – detection
detektor – detector, radiation detection instrument
determinizm – determinism
deuteron – deuteron, deutron
diafragma – diaphragm
diagram czasoprzestrzenny – space diagram
diagram Minkowskiego – Minkowski diagram
diamagnetyki – diamagnetic materials
diaskop – projection lantern, slide projector
dielektryk w polu elektrycznym – dielectric in electric field
dielektryki – dielectrics, nonconductors
dielektryki niepolarne – non-polar dielectrics
dielektryki polarne – polar dielectrics
dioda – diode
dioda Esakiego – Esaki diode
dioda lampowa – two-electrode tube
dioda półprzewodnikowa – semiconductor diode
dioda Schottky'ego – Schottky diode
dioda tunelowa – tunnel diode
dioda Zenera – Zener diode
dioptria – dioptre
dipol elektryczny – electric dipole
dławik – choke, choking coil
długość fali – wavelength
długość Plancka – Planck length
dodawanie wektorów – vector addition
domeny ferromagnetyczne – ferromagnetic domains
doświadczenie Davissona-Germera – Davisson-Germer experiment
doświadczenie Eötvösa – Eötvös experiment
doświadczenie Fizeau – Fizeau experiment

doświadczenie Ivesa-Stilwella – Ives-Stilwell experiment
doświadczenie Kennedy’ego-Thorndike’a – Kennedy-Thorndike experiment
doświadczenie Lodge’a – Lodge experiment
doświadczenie Michelsona-Morleya – Michelson-Morley experiment
doświadczenie Pounda-Rebki – Pound-Rebka experiment
doświadczenie Rayleigha-Brace’a – Rayleigh-Brace experiment
doświadczenie Shapiro – Shapiro experiment
doświadczenie Sterna-Gerlacha – Stern-Gerlach experiment
doświadczenie Torricellego – Torricelli experiment
doświadczenie Troutona-Noble’a – Trouton-Noble experiment
doświadczenie Troutona-Rankine’a – Trouton-Rankine experiment
dozometr – dose meter, dosimeter
dozymetria – dosimetry
drgania tłumione (gasnące) – damped vibrations
drgania własne (swobodne) – free vibrations
drgania wymuszone – forced vibrations
droga – path
droga optyczna – optical path length
druga prędkość kosmiczna – escape velocity, second cosmic velocity
druga zasada dynamiki – Newton’s second law of motion, second principle of dynamics
druga zasada dynamiki ruchu obrotowego – second law of dynamic of rotary motion
druga zasada termodynamiki – second law of thermodynamics
drugie prawo Keplera – second Kepler’s law
dualizm falowo korpuskularny – wave-particle duality
dudnienia – beats
dyfrakcja elektronów – electron diffraction
dyfrakcja neutronów – neutron diffraction
dyfrakcja promieniowania rentgenowskiego – X-ray diffraction
dyfrakcja światła – diffraction of light
dyfuzja – diffusion
dylatacja – dilatation
dylatacja czasu – time dilation
dylatometr – dilatometer
dyna – dyne
dynamo – hub dynamo
dynamometr – dynamometer
dysocjacja elektrolityczna – electrolytic dissociation
dyspersja – dispersion
dystorsja – distortion
działanie – action
działanie na odległość – action at a distance
działo elektronowe – electron gun
dziura elektronowa – electron hole, electron vacancy, hole, positive hole
dziwność – strangeness
dzwonek elektryczny – electric bell
dźwięk – sound
dźwignia dwustronna – first-class lever, first-order lever
dźwignia jednostronna – second-class lever, second-order lever
dżul – joule

E

efekt Augera – Auger effect
efekt Casimira – Casimir effect
efekt cieplarniany – greenhouse effect
efekt Magnusa – Magnus effect
efekt Meissnera-Ochsenfelda – Meissner-Ochsenfeld effect
efekt Poyntinga-Robertsona – Poynting-Robertson effect
efekt stroboskopowy – stroboscopic effect
efekt tunelowy – tunnel effect
ekranowanie elektrostatyczne – screening, shielding
ekscyton – exciton
eksperyment myślowy – thought experiment
ekstremum – extreme value
ekstynkcja – extinction
elektrety – electrets
elektroda – electrode
elektrodynamika kwantowa – quantum electro dynamics, QED
elektrofor – electrophore
elektroforeza – electrophoresis
elektrolity – electrolytes
elektroliza – electrolysis
elektroluminescencja – electroluminescence
elektromagnes – electromagnet
elektromagnetyzm – electromagnetism
elektrometr Brauna – Braun's electrometer
elektron – electron, negaton, negatron
elektronowolt – electronvolt
elektronowy rezonans paramagnetyczny – electron paramagnetic resonance, EPR
elektroskop – electroscopes
elektrostrykcja – electrostriction
elektryczność – electricity
element płynu – fluid element
elementarny ładunek elektryczny – elementary charge
elipsa – ellipse
emisja polowa – field emission
emisja stymulowana – stimulated emission
emisja wymuszona – stimulated emission
energia – energy
energia całkowita w ruchu drgającym – total energy of harmonic motion
energia Fermiego – Fermi energy
energia jonizacji – ionization energy
energia kinetyczna – kinetic energy
energia kinetyczna w ruchu drgającym – kinetic energy of harmonic motion
energia kinetyczna w ruchu obrotowo-postępowym – kinetic energy of rotary-translatory motion
energia kinetyczna w ruchu obrotowym – kinetic energy of rotary motion
energia kinetyczna w ruchu postępowym – kinetic energy of translatory motion
energia mechaniczna – total energy
energia pola elektrycznego w kondensatorze – energy stored in a capacitor
energia potencjalna – potential energy

energia potencjalna – potential energy
energia potencjalna dwóch punktowych ładunków elektrycznych – potential energy of two point charges
energia potencjalna w ruchu drgającym – potential energy of harmonic motion
energia spoczynkowa – rest energy
energia swobodna Helmholtza – Helmholtz free energy
energia wewnętrzna – inner energy, internal energy
energia wiązania – binding energy, bond energy, heat of formation, nuclear binding energy, nuclear heat of formation
entropia – entropy
epidiaskop – epidiascope
episkop – episcopescope
erg – erg
ersted – oersted
eter – aether
experimentum crucis – experimentum crucis
explicite – explicite

F

fala kulista – spherical waves
fala mechaniczna – mechanical wave
fala nośna – carrier wave
fala płaska – plane wave, two-dimensional wave
fala podłużna – longitudinal wave
fala poprzeczna – transverse wave
fala stojąca – standing wave, stationary wave
fala uderzeniowa – shock wave
fale akustyczne (dźwięk) – sonic waves, sound waves
fale de Broglie'a – de Broglie waves, matter waves
fale elektromagnetyczne – electromagnetic waves
fale grawitacyjne – gravitational waves
fale radiowe – radio waves
fallowód akustyczny – acoustic wave-guide
farad – farad
faza (termodynamiczna) – phase
faza drgań – vibration phase
faza fali – phase of wave
fermiony – fermions, Fermi-particles
ferrimagnetyki – ferrimagnetic materials
ferroelektryki – ferroelectric substances
ferromagnetyki – ferromagnetic materials
ferromagnetyki miękkie – soft ferromagnetic materials
ferromagnetyki twarde – hard ferromagnetic materials
ferryty – ferrites
figury Chladniego – Chladni figures
figury Lissajous – Lissajous figures
filtry optyczne – optical filters
fizyka – physics
fizyka ciała stałego – solid-state physics
fizyka cząstek elementarnych – elementary particle physics

fizyka jądrowa – nuclear physics
fizyka klasyczna – classical physics
fizyka kwantowa – quantum physics
fluktuacje – fluctuations
fluorescencja – fluorescence
fon – phon
fonon – phonon
fosforescencja – phosphorescence
fotodioda – photodiode
fotokomórka – photocell, photoelectric cell
fotoluminescencja – photoluminescence
fotometr – photometer
fotometria – photometry
foton – photon
fotopowielacz – photomultiplier
fullereny - fullerenes
funkcja dyssypacji – dissipation function
funkcja eksponencjalna – exponential function
funkcja falowa – wave function, wavefunction
funkcje trygonometryczne – trigonometric functions

G

galaktyka – galaxy
galwanometr – galvanometer
gałąź – branch
gaz – gas
gaz doskonały – ideal gas, perfect gas
gaz elektronowy – electron gas
gaz Fermiego – Fermi gas
generacja – generation
generator Van de Graaffa – Van de Graaff generator
gęstość – density, mass density
gęstość energii pola elektromagnetycznego – energy density of electromagnetic field
gęstość energii pola elektrycznego – energy density of electric field
gęstość energii pola magnetycznego – energy density of magnetic field
gęstość krytyczna – critical density
gęstość liniowa ładunku elektrycznego – linear charge density
gęstość objętościowa ładunku elektrycznego – volume charge density
gęstość pędu pola elektromagnetycznego – momentum density of electromagnetic field
gęstość powierzchniowa ładunku elektrycznego – surface charge density
gęstość prądu – current density
globalny – global
gluony – gluons
głębina ostrości – depth of field
głośnik – loudspeaker
głośność dźwięku – loudness, volume
główna liczba kwantowa – main quantum number, principal quantum number, total quantum number
godzina – hour
grafen – graphene

gram – gram
gramoatom – gram-atom
gramocząsteczka – gram molecular weight, gram-molecule
granica krótkofalowa ciągłego widma promieniowania rentgenowskiego – short wavelength
limit of the continuous X-ray spectrum
granica plastyczności – yield point
granica proporcjonalności – limit of proportionality
granica sprężystości – elastic limit, limit of elasticity
granica wytrzymałości na rozciąganie – tensile strength
graser – graser, Gamma-Ray Amplification by Stimulated Emission of Radiation
grawitacja – gravitation
grawitacja kwantowa – quantum gravity
grawitacyjna dyfrakcja – gravitational diffraction
grawitacyjna dylatacja czasu – gravitational time dilation
grawitacyjna kontrakcja odległości – gravitational length contraction
grawitacyjne przesunięcie ku czerwieni – gravitational red shift
grawitacyjne zapadanie – gravitational collapse
grawiton – graviton
grej – gray
gromada – cluster
grubość warstwy połówającej – half-thickness
gwiazdy – stars
gwiazdy podwójne – double stars

H

hadrony – hadrons
hallotron – Hall generator
halo – halo
hel I – helium I
hel II – helium II
henr – henry
herc – hertz
heurystyczny – heuristic
higrometr – hygrometer
hiperbola – hyperbola
hiperdźwięki – hypersound
hiperjądra – hypernuclei
hiperładunek – hypercharge
hiperony – hyperons
hipoteza – hypothesis
histereza dielektryczna – dielectric hysteresis
histereza magnetyczna – magnetic hysteresis
hodograf – hodograph
holografia – holography
horyzont zdarzeń – event horizon
hydromechanika – hydromechanics

I

igła magnetyczna – magnetised pointer
iloczyn skalarny – dot product, scalar product

iloczyn wektorowy – cross product, outer product, vector product
implicite – implicate
indeterminizm – indeterminism
indukcja elektromagnetyczna – electromagnetic induction
indukcja elektrostatyczna – electrostatic induction
indukcja elektryczna – electric displacement, electric induction
indukcja magnetyczna – magnetic field density, magnetic flux density, magnetic induction
indukcja wzajemna – mutual induction
indukcyjność – inductance
induktancja – inductive reactance
induktor Ruhmkorffa – Ruhmkorff induction coil
inercja – inertia
inercjalny układ odniesienia – inertial frame, inertial reference system
infinitesimalny – infinitesimal
inflacja – inflation, cosmic inflation
infradźwięki – infrasound
interferencja fal akustycznych – interference of acoustic waves
interferencja fal świetlnych – wave interference
interferencja promieniowania rentgenowskiego – X-ray interference
interferometr – interference comparator, interferometer
izobara – isobar, isobaric line
izobary – isobars, mass chains
izochora – isochore, isochoric line
izomery – isomers
izospin (spin izotopowy) – isobaric spin, isospin, isotopic spin
izoterma – isotherm, isothermal line
izoterma krytyczna – critical isotherm
izotermy gazu rzeczywistego – isotherms of a real gas
izotony – isotones
izotopy – isotopes
izotropowy – isotropic

J

jądra radioaktywne (promieniotwórcze) – radioactive nuclei
jądro atomowe – atomic nucleus, nucleus
jądrowy rezonans magnetyczny – nuclear magnetic resonance, NMR
jednolita teoria pola – theory of everything, unified field theory
jednorodne pole elektryczne – homogeneous electric field
jednorodne pole grawitacyjne – homogeneous gravitational field
jednorodne pole magnetyczne – homogeneous magnetic field
jednorodny – homogeneous
jednostka masy atomowej – atomic mass unit, unified mass unit
jon – ion
jonizacja gazu – gaseous ionization

K

kabel koncentryczny – coaxial cable, concentric cable
kaloria – calorie
kalorymetr – calorimeter
kamerton – tuning fork

kandela – candela
 pojemność – capacitance
 kapilara – capillary
 kartezjański układ współrzędnych – Cartesian coordinate system
 kationy – cations, positive ions
 katoda – cathode, negative electrode
 kawitacja – cavitation
 kąt Brewstera – Brewster's angle, polarization angle
 kąt bryłowy – solid angle
 kąt graniczny – critical angle
 kąt łamiący pryzmatu – prism apex angle
 kąt najmniejszego odchylenia – angle of minimum deviation
 kąt odbicia – angle of reflection
 kąt odchylenia – angle of deviation
 kąt padania – angle of incidence
 kąt płaski – angle
 kąt ugięcia – angle of diffraction, diffraction angle
 kąt widzenia – angle of view, sight angle
 kąt załamania – angle of refraction
 kąt zwilżania (brzegowy) – angle of capillarity, angle of contact, boundary angle, rim angle
 kelwin – kelvin
 kilogram – kilogram
 kilowatogodzina – kilowatt hour
 kiur – curie
 klatka Faradaya – Faraday cage, Faraday shield
 koercja – coercive force
 kohezja – cohesion
 kolider (zderzacz) – collider
 kolimator – collimator
 kolorymetr – colorimeter
 koma – coma (aberration)
 komora bezechowa – anechoic chamber, anechoic room
 komora iskrowa – spark chamber
 komora pęcherzykowa – bubble (ionization) chamber
 komora Wilsona – Wilson cloud chamber
 Kompas – compass
 kompensacyjna metoda pomiaru siły elektromotorycznej – compensation measurement of
 electromotive force
 komptonowska długość fali – Compton wavelength
 komutator – commutator
 koncentracja cząsteczek – molecule concentration
 kondensat Bosego-Einsteina – Bose-Einstein condensate
 kondensator płaski – plate capacitor
 kondensator – condenser
 konduktancja – electric conduction
 konduktywność – electrical conductivity, specific conductance
 konstrukcja obrazu dawanego przez soczewkę – image formation by lens
 konstrukcja obrazu dawanego przez zwierciadło płaskie – image formation by plane mirror
 konstrukcja obrazu dawanego przez zwierciadło sferyczne – image formation by spherical
 mirror

kontinuum (continuum) – continuum
kontrakcja długości – length contraction
kontrolowana synteza jądrowa – controlled fusion, controlled thermo nuclear synthesis
konwekcja – convection
konwersja wewnętrzna – internal conversion
kosmiczne promieniowanie tła – cosmic microwave background radiation
kosmologia relatywistyczna – relativistic cosmology
kot Schrödingera – Schrödinger's cat
kreacja pary cząstka-antycząstka – pair creation, pair production
kriofor – cryophore
kriostat – cryostat
krótkowzroczność – myopia, nearsighted, shortsighted
krystalizacja – crystallisation
kryształ – crystal
kryształy dwuosiowe – biaxial crystals
kryształy jednoosiowe – uniaxial crystals
kryteria prawd naukowych – criteria of scientific truth
kryterium Rayleigha – Rayleigh criterion
krytyczna gęstość wszechświata – critical density of the universe
krzepnięcie – solidification
krzywa balistyczna – ballistic curve
krzywe izofoniczne – isophonic contour
krzywe stożkowe – conic, conic section
krzywizna pola obrazu – image field curvature
kulomb – coulomb
kwadrupol – quadrupole
kwant – quantum
kwarki – quarks
kwarkonium – quarkonium

L

lampa oscyloskopowa – Braun tube, cathode ray tube
lampa rentgenowska – Roentgen tube, X-ray tube
lampy elektronowe – electron tubes
laser – laser, Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation
lepkość – viscosity
leptony – leptons
liczba atomowa – atomic number, Moseley number, proton number
liczba Avogadra – Avogadro constant, Avogadro's number
liczba barionowa – baryon number
liczba falowa – wave number
liczba Loschmidta – Loschmidt constant; Loschmidt number
liczba Macha – Mach number
liczba masowa – mass number, nucleon number
liczba Reynoldsa – Reynolds number
liczba stopni swobody – number of degrees of freedom
liczby kwantowe elektronu – electron quantum numbers
liczby leptonowe – lepton numbers
liczby magiczne – magic numbers

[licznik Geigera-Müllera](#) – Geiger-Müller counter, Geiger-Müller counter tube, Geiger-Müller detector, GM counter, GM counter tube, GM detector
[licznik scyntylacyjny](#) – scintillation counter
[liczność materii](#) – amount of substance
[linia geodezyjna](#) – geodesic line
[linia świata](#) – world line
[linia widmowa](#) – spectral lines
[linie Fraunhofera](#) – Fraunhofer lines
[linie sił pola elektrycznego](#) – lines of electric force
[linie sił pola grawitacyjnego](#) – lines of gravitational force
[linie sił pola magnetycznego](#) – lines of magnetic force
[lista Ginzburga](#) – Ginzburg's list
[litr](#) – liter
[lokalny](#) – local
[lornetka](#) – binoculars, binocular telescopes
[luks](#) – lux
[lumen](#) – lumen
[luminescencja](#) – luminescence
[luminofor](#) – luminophore
[luneta](#) – monocular, telescope
[lupa](#) – magnifying glass, reading glass

L

[ładunek elektryczny](#) – electric charge
[ładunek kolorowy \(kolor\)](#) – colour charge, colour
[ładunek Plancka](#) – Planck charge
[ładunek właściwy](#) – charge/mass ratio
[ława optyczna](#) – optical bench

M

[magnes trwały](#) – permanent magnet
[magnesy neodymowe](#) – neodymium magnet
[magnetofon](#) – magnetophone, tape recorder
[magneton Bohra](#) – Bohr magneton
[magnetostrykcja](#) – magnetostriction
[magnetowid](#) – video tape recorder
[magnetyczna liczba kwantowa](#) – magnetic quantum number
[magnetyki](#) – magnetic materials
[magnetyzm](#) – magnetism
[makroskopowy](#) – macroscopic
[maksimum](#) – maximum
[maksymalna wartość siły naciągającej nić wahadła](#) – maximum value of force acting on a pendulum
[maksymalny rząd ugięcia](#) – maximum diffraction order
[manometr metalowy](#) – manometer, pressure gauge
[masa](#) – mass
[masa atomowa względna](#) – atomic mass
[masa bezwładna](#) – inertial mass
[masa cząsteczkowa względna](#) – molecular mass
[masa elektronu](#) – electron mass

masa grawitacyjna – gravitational mass
masa inercyjna – inertial mass
masa krytyczna – critical mass, critical size, critical volume
masa molowa – molar mass
masa neutronu – neutron mass
masa Plancka – Planck mass
masa podłużna – longitudinal mass
masa poprzeczna – transverse mass
masa pozorną – apparent mass
masa protonu – proton mass
masa relatywistyczna – relativistic mass
masa spoczynkowa – rest mass
masa zredukowana – reduced mass
maser – maser, Microwave Amplification by Stimulated Emission of Radiation
maszyna elektrostatyczna – electrostatic generator
maszyny proste – simple machines
materiały magnetyczne – magnetic materials
mechanika klasyczna – classical mechanics
mechanika kwantowa – quantum mechanics
mechanika relatywistyczna – relativistic mechanics
menisk wklęsły – concave meniscus
menisk wypukły – convex meniscus
metale – metals
metal w polu elektrycznym – metal in electric field
metr – meter
metryka – metric
mezonium – mesonic atom, mu-mesonic atom, muonic atom
mezony – mesons
mezoskopowy – mesoscopic
mieszane połączenie kondensatorów – mixed connection of capacitors
mieszane połączenie oporników – mixed connection of resistors
mieszane połączenie źródeł napięcia – mixed connection of voltage sources
mikrofale – microwaves
mikrofon – microphone
mikroskop elektronowy – electron microscope
mikroskop optyczny – optical microscope
mikroskop polowy – field emission microscope
mikroskopowy – microscopic
minimum – minimum
minuta – minute
mion – muon
młynek Franklina – Franklin mill
mnożenie wektora przez skalar – scalar multiplication
moc – power
moc bierna prądu zmiennego – reactive power
moc czynna prądu zmiennego – active power, real power
moc pozorną prądu zmiennego – apparent power
moc prądu stałego – electric power
moc skuteczna prądu zmiennego – active power, real power
model – model

model atomu wodoru Bohra – Bohr model of the atom
model standardowy – standard model
modele jądrowe – models of nucleus
moderator neutronów – moderator, neutron moderator
moduł sprężystości objętościowej – coefficient of volume elasticity, modulus of volume elasticity
moduł Younga – Young's modulus
mol – mole
moment bezwładności – moment of inertia
moment dipolowy – dipole moment
moment magnetyczny – magnetic moment
moment pary sił działających na ramkę z prądem w polu magnetycznym – moment of forces acting on a frame with current in magnetic field
moment pędu (kręt) – angular momentum, moment of momentum
moment siły (moment obrotowy) – moment of force
monokryształ – monocrystal, single crystal
mostek Wheatstone'a – Wheatstone bridge
mostkowe połączenie kondensatorów – bridge connection of capacitors
mostkowe połączenie oporników – bridge connection of resistors

N

naczynia połączone – communicating vessels, connected vessels
naczynie Dewara – Dewar flask, vacuum flask
nadfiolet – ultraviolet radiation
nadpłynność (nadciekłość) – superfluidity
nadprzewodnictwo – superconductivity
nadprzewodniki wysokotemperaturowe – high-temperature superconductors
naładowane ostrze metalowe – charged metal blade
namagnesowanie – magnetization
nanorurki węglowe – carbon nanotubes
napęd odrzutowy – jet propulsion
napięcie chwilowe prądu zmiennego – instantaneous alternating voltage
napięcie elektryczne – voltage
napięcie kontaktowe – contact potential difference
napięcie maksymalne prądu zmiennego – maximum alternating voltage
napięcie powierzchniowe – surface tension
napięcie skuteczne prądu zmiennego – effective alternating voltage
naprężenie – tension, stress
nasylenie magnetyczne – magnetic saturation
natężenie chwilowe prądu zmiennego – instantaneous alternating current intensity
natężenie dźwięku – sound intensity, volume
natężenie maksymalne prądu zmiennego – maximum alternating current intensity
natężenie oświetlenia – illuminance
natężenie pola elektrycznego – electric field intensity
natężenie pola grawitacyjnego – gravitational field strength
natężenie pola magnetycznego – magnetic field intensity, magnetic field strength
natężenie prądu – current intensity
natężenie skuteczne prądu zmiennego – effective alternating current intensity
natężenie światła – light intensity
neutrino elektronowe – electron neutrino

neutrino mionowe – muon neutrino
neutrino taonowe – tau neutrino
neutron – neutron
nieciągły (dyskretny) – discontinuous
nieinercjalny układ odniesienia – noninertial reference system
nieskończoność – infinity
niestacjonarny – nonstationary
nieważkość – weightlessness, zero gravity
niezmiennik (inwariant) danych transformacji – invariant
niuton – newton
noniusz – nonius
nośniki oddziaływań – force carrier particles, force-carrying particles
nośniki prądu – current carrier
nukleony – nuclear particles, nucleons
nukleosynteza – nucleosynthesis
nuklid – nuclide
nurek Kartezjusza – Cartesian devil, Cartesian diver
nutacja – nutation

O

obiektyw – objective, lens
obraz odwrócony – inverted image
obraz pomniejszony – reduced image
obraz powiększony – enlarged image, magnified image
obraz pozorny – virtual image
obraz prosty – upright image
obraz rzeczywisty – real image, true image
obwód drgający LC – LC circuit, oscillating circuit
obwód jednooczkowy bez źródła – single loop circuit without voltage source
obwód jednooczkowy z jednym źródłem – single loop circuit with single voltage source
obwód szeregowy RLC – RLC series circuit
oczko – loop
odbicie fal akustycznych – reflection of sound
odbicie światła – reflection
oddziaływania elektromagnetyczne – electromagnetic interaction
oddziaływania grawitacyjne – gravitational interaction
oddziaływania silne – strong interactions
oddziaływania słabe – weak interactions
oddziaływanie między dwoma równoległymi przewodnikami z prądem – interaction between two parallel current-carrying conductors
odejmowanie wektorów – vector subtraction
odległość dobrego widzenia – closest distance of distinct vision
odśrodkowa siła bezwładności – fictitious centrifugal force
odwrotne zjawisko piezoelektryczne – converse piezoelectricity
odwrotny cykl Carnota – reverse Carnot cycle
ognisko soczewki – focal point, focus
ognisko zwierciadła sferycznego – focal point of spherical mirror, focus of spherical mirror
ogniskowa soczewki – focal length
ogniskowa zwierciadła sferycznego – focal length of spherical mirror
ogólna teoria względności (OTW) – general relativity

ogólna zasada względności – general principle of relativity
okres drgań – vibration period
okres drgań wahadła fizycznego – period of oscillation of the physical pendulum
okres drgań wahadła matematycznego – period of oscillation of the mathematical pendulum
okres połowicznego rozpadu (zaniku) – half-life, half-period, half-time, half value time
okular – eyepiece, ocular lens
okulary – glasses
om – ohm
omomierz – ohmmeter
operatory różniczkowe – differential operators
opornik – resistor
opór aerodynamiczny – aerodynamic drag, aerodynamic resistance, drag
opór bierny – reactance
opór czynny – electrical resistance, resistance
opór elektryczny – electric resistance
opór elektryczny właściwy – resistivity, specific resistance
opór indukcyjny – inductive reactance
opór omowy – electrical resistance, resistance
opór pojemnościowy – capacitive reactance
opór pozorny – impedance
opór wewnętrzny – internal resistance
opór zastępczy – equivalent resistance
optyka – optics
orbita – orbit
orbita geostacjonarna – stationary orbit
orbital – orbital
orbitalna liczba kwantowa – azimuthal quantum number, orbital quantum number
orbitalny moment magnetyczny elektronu – orbital magnetic momentum of electron
orbitalny moment pędu – orbital momentum
oscylacje neutrin – neutrino oscillations
oscylator harmoniczny – harmonic oscillator
oscyloskop – oscilloscope
osmoza – osmosis
osobliwość – singularity
oś obrotu – axis of rotation
oś optyczna – optical axis
oś optyczna kryształu – optic axis
ośrodek ciągły – continuous medium
oświetlenie – illuminance

P

para – steam, vapour
para nasycona – saturated steam, saturated vapour
para nienasycona – non-saturated steam, non-saturated vapour
para przesycona – super saturated steam
para sił – couple of forces
parabola – parabola
paradoks – paradox
paradoks aerodynamiczny – aerodynamic paradox
paradoks bliźniąt – twin paradox

paradoks grawitacyjny – gravitational paradox
paradoks hydrodynamiczny – hydrodynamic paradox
paradoks hydrostatyczny – hydrostatic paradox
paradoks Olbersa – Olbers' paradox
paradoks satelitarny – satellite paradox
paradoks zegarów – clock paradox
paralaksa – parallax
paramagnetyki – paramagnetic materials
parametry prądu zmiennego – parameters of alternating current
parametry stanu – state parameters
parametry stanu gazu – gas state parameters
parcie – thrust
parowanie – evaporation, vaporisation
parzystość – evenness, parity
paskal – pascal
pasma energetyczne – energy band
pasma przewodnictwa – conduction band
pasma walencyjne – valency band
pasma wzbronione – energy gap, forbidden band
pasmowy model ciała stałego – band theory
pasy radiacyjne Van Allena – Van Allen radiation belts
perpetuum mobile drugiego rodzaju – perpetual motion machine of the second kind
perpetuum mobile pierwszego rodzaju – perpetual motion machine of the first kind
perygeum – perigee
perihelium – perihelion
peryskop – periscope
pęd – momentum
pętla histerezy dielektrycznej – dielectric hysteresis loop
pętla histerezy magnetycznej – magnetic hysteresis loop
pierścienie Newtona – Newton rings
pierwiastki promieniotwórcze – radioelements
pierwsza prędkość kosmiczna – first cosmic velocity, orbital velocity, orbital speed
pierwsza zasada dynamiki – first principle of dynamics, Newtons's first law of motion
pierwsza zasada termodynamiki – first law of thermodynamics
pierwsze prawo Keplera – first Kepler's law
piękno – bottomness (also formerly called beauty)
pion – the perpendicular
piorun – thunderbolt, lightning
piorunochron – lightning arrester
plazma – plasma
plazma kwarkowo-gluonowa – quark-gluon plasma (QGP)
płaszczyzna polaryzacji – polarization plane
płaszczyzna sieciowa – lattice plane
płyny – fluids
płytko płasko-równoległa – optical flat
płytki Mie – Mie plates, proof plane
pływanie ciał – swimming of bodies
pochodna – derivative
podatność magnetyczna – magnetic susceptibility
podczerwień – infrared radiation, IR

podstawowe założenia ogólnej teorii względności – basic assumptions of general relativity
podstawowe założenia szczególnej teorii względności – basic assumptions of special relativity
podwójna warstwa elektryczna – electrical double layer
podwójne załamanie światła – birefringence, double refraction
pojemność cieplna – heat capacity
pojemność elektryczna – electric capacitance
pojemność zastępcza – equivalent capacitance
polarymetr – polarimeter
polaryzacja dielektryka – dielectric polarization
polaryzacja światła – polarization of light
polaryzacja światła przez odbicie od powierzchni dielektryka – polarization by reflection
polaryzacja światła przy podwójnym załamaniu – polarization by double refraction
polaryzator – polarizer
pole – field
pole bezwirowe – irrotational field
pole elektromagnetyczne – electromagnetic field
pole elektrostatyczne – electrostatic field
pole elektryczne – electric field
pole grawitacyjne – gravitational field
pole magnetyczne – magnetic field
pole magnetyczne Ziemi – earth's magnetic field, terrestrial magnetic field
pole magnetyczne zwoju kołowego z prądem – magnetic field of a scroll with current
pole potencjalne – irrotational field, potential field
polikryształ – polycrystalline
połączenie oporników w gwiazdę – star connection, Y-connection
połączenie oporników w trójkąt – delta connection
położenie równowagi – vibration centre
pompka wodna – water aspirator
popęd siły – impulse of force
posobnik – multiplier
potencjał chemiczny – chemical potential
potencjał elektrochemiczny – electrochemical potential
potencjał pola elektrycznego (potencjał elektryczny) – electric potential
potencjał pola grawitacyjnego – potential of gravitational field
potencjały termodynamiczne – thermodynamical potentials
potencjometr – potentiometer
potrójny proces alfa – triple alpha process
powab – charm
powierzchnie ekwipotencjalne – equipotential surfaces
powiększenie kątowe – angular magnification
powiększenie liniowe – linear magnification, transverse magnification
powłoka elektronowa – electron shell
poziom – horizon
poziom akceptorowy – acceptor level, acceptor state
poziom donorowy – donor level, donor state
poziom energetyczny – energy level
poziom natężenia dźwięku – intensity level
pozostałość magnetyczna – remanence, residual magnetization
pozytron – antielectron, positive electron, positon, positron
pozytronium – positronium

półmetale – metalloids, semimetals
półprzewodniki – semiconductors
półprzewodniki domieszkowane – impurity semiconductors
półprzewodniki samoistne – intrinsic semiconductors
praca – work
praca objętościowa – pressure-volume work
praca w polu elektrycznym – work in electrical field
praca w polu grawitacyjnym – work in gravitational field
praca w przemianie adiabatycznej – work in adiabatic process
praca w przemianie izobarycznej – work in isobaric process
praca w przemianie izotermicznej – work in isothermal process
praca wyjścia – work function
prasa hydrauliczna – hydraulic press
prawa elektrolizy Faradaya – Faraday's laws of electrolysis
prawa Kirchhoffa – Kirchhoff's circuit laws
prawda – topness (also formerly called truth)
prawo Ampère'a – Ampère's law
prawo Archimedes – Archimedes' principle
prawo Beera-Lamberta-Bouguera – Beer-Lambert-Bouguer law
prawo Biota-Savarta – Biot-Savart law
prawo Boyle'a-Mariotte'a – Boyle-Mariotte law
prawo Braggów – Bragg's law
prawo Brewstera – Brewster's law
prawo Charlesa – Charles's law
prawo Coulomba – Coulomb's law
prawo Daltona – Dalton's law
prawo Dulonga-Petita – Dulong-Petit law
prawo działania mas – mass action law
prawo Ficka – Fick's law of diffusion
prawo fizyczne – physical law
prawo Fouriera – Fourier's law of conduction
prawo Gaussa – Gauss law
prawo Gaussa – Gauss' law
prawo Gay-Lussaca – Gay-Lussac's law
prawo Henry'ego – Henry's law
prawo Hooke'a – Hooke's law
prawo Hubble'a – Hubble's law
prawo indukcji elektromagnetycznej Faradaya – Faraday's law of electromagnetic induction
prawo Joule'a-Lenza – Joule-Lenz law
prawo Kirchhoffa – Kirchhoff's law of thermal radiation
prawo Malusa – Malus' law
prawo Moseleya – Moseley's law
prawo Ohma – Ohm's law
prawo Ohma w postaci lokalnej – Ohm's local law
prawo Pascala – Pascal's law, theorem on isotropy of pressure
prawo pochłaniania promieniowania rentgenowskiego – X-ray absorption law
prawo Poiseuille'a – Poiseuille's law
prawo powszechnego ciężenia – law of universal gravitation
prawo promieniowania Plancka – Planck's law of black body radiation
prawo przesunięć Wiena – Wien displacement law

prawo Raoult'a – Raoult's law
 prawo Rayleigha – Rayleigh law
 prawo rozpadu promieniotwórczego – exponential decay, law of radioactive decay
 prawo Snelliusa – Snell's law
 prawo Stefana-Boltzmana – Stefan-Boltzmann law
 prawo Stokesa – Stokes rule, Stokes shift
 prawo Stokesa (hydrodynamika) – Stokes' law (hydromechanics)
 prawo van't Hoffa – van't Hoff's law
 prawo Wawilowa – Vavilov law, Vavilov rule
 prawo Webera-Fechnera – Weber-Fechner's law
 prawo Wiedemanna-Franza – Wiedemann-Franz law
 prąd elektryczny – electric current
 prąd indukcyjny – induction current
 prąd przesunięcia – displacement current
 prąd sinusoidalnie zmienny – alternating current, variable current
 prąd stały – direct current
 prądnica – electrical generator
 prądy wirowe – eddy currents
 prążki dyfrakcyjne – striae
 precesja (ruch precesyjny) – precession
 precesja Larmora – Larmor precession
 prędkość chwilowa – instantaneous velocity
 prędkość chwilowa w ruchu drgającym – instantaneous velocity of harmonic motion
 prędkość fali – wave velocity
 prędkość fazowa – phase velocity
 prędkość grupowa – group velocity
 prędkość kątowna – angular velocity
 prędkość liniowa – linear velocity
 prędkość maksymalna w ruchu drgającym – maximum velocity of harmonic motion
 prędkość polowa – field velocity
 prędkość średnia – average velocity
 prędkość ucieczki – escape velocity
 problem horyzontu – horizon problem
 problem płaskości – flatness problem
 proces adiabatyczny – adiabatic process
 proces egzotermiczny – exothermic process
 proces endotermiczny – endothermic process
 proces izobaryczny – isobaric process
 proces izochoryczny – isochoric process
 proces izotermiczny – isothermal process
 procesy nieodwracalne – irreversible processes
 procesy odwracalne – reversible processes
 procesy termodynamicznie sprzężone – thermodynamically coupled processes
 produkcja entropii – entropy production
 projekt Manhattan – Manhattan Project
 promieniotwórczość – nuclear disintegration, nuclear radiation, radioactive decay,
 radioactivity
 promieniowanie ciała doskonale czarnego – black body radiation
 promieniowanie ciepłe – heat radiation, thermal radiation
 promieniowanie Czerenkowa – Cherenkov radiation

promieniowanie dipolowe – dipole radiation
promieniowanie elektromagnetyczne – electromagnetic radiation
promieniowanie gamma – γ ray, gamma photon, gamma radiation, gamma ray, gamma-ray photon
promieniowanie hamowania – braking radiation
promieniowanie jonizujące – ionizing radiation
promieniowanie korpuskularne – particle radiation
promieniowanie kosmiczne – cosmic radiation, cosmic rays
promieniowanie podczerwone – infrared radiation, IR
promieniowanie rentgenowskie – X-rays
promieniowanie rentgenowskie o widmie charakterystycznym (liniowym) – characteristic X-ray spectrum
promieniowanie rentgenowskie o widmie ciągłym – continuous X-ray spectrum
promieniowanie synchrotronowe – synchrotron radiation
promieniowanie tła – background, background radiation
promieniowanie ultrafioletowe – ultraviolet radiation, UV
promień grawitacyjny – gravitational radius
promień nadzwyczajny – extraordinary ray
promień Schwarzschilda – Schwarzschild radius
promień światła – light beam
promień wodzący – radius-vector
promień zwyczajny – ordinary ray
prostownik Graetza – diode bridge, Graetz circuit
proton – proton
próg bólu – threshold of pain
próg słyszalności – threshold of audibility
próżnia – vacuum
pryzmat – prism
pryzmat achromatyczny – achromatic prism
pryzmat Nicola – Nicol prism
przebiecie dielektryka – breakdown
przeciążenie – gravity load
przedrostki jednostek układu SI – metric prefix, SI prefix
przedział czasoprzestrzenny – spacetime interval
przejścia fazowe drugiego rodzaju – second-order phase transition
przejścia fazowe pierwszego rodzaju – first-order phase transition
przekrój czynny – cross section
przemiana adiabatyczna – adiabatic process
przemiana izobaryczna – isobaric process
przemiana izochoryczna – isochoric process
przemiana izotermiczna – isothermal process
przenikalność elektryczna – permittivity
przenikalność elektryczna próżni – electric constant, electric permittivity of free space
przenikalność magnetyczna – magnetic permeability
przenikalność magnetyczna próżni – magnetic constant, magnetic permeability of free space
przepływ laminarny – laminar flow
przepływ turbulentny – turbulent flow
przerwa energetyczna – energy gap
przestrzeń Minkowskiego – Minkowski space, Minkowski spacetime
przesunięcie (przemieszczenie) – displacement

przesunięcie fazowe – phase shift
przewodnictwo elektryczne – electric conduction
przewodnictwo elektryczne właściwe – electrical conductivity, specific conductance
przewodniki – conductors
przewód fazowy – phase conductor, phase lead
przewód neutralny – neutral conductor, neutral lead
przewód ochronno-neutralny – protective-neutral conductor, protective-neutral lead
przewód ochronny – protective conductor, protective lead
przyleganie – adhesion
przysłona – diaphragm
przyspieszenie chwilowe – instantaneous acceleration
przyspieszenie chwilowe w ruchu drgającym – instantaneous acceleration of harmonic motion
przyspieszenie kątowe – angular acceleration
przyspieszenie maksymalne w ruchu drgającym – maximum acceleration of harmonic motion
przyspieszenie średnie – average acceleration
przyspieszenie ziemskie – acceleration of free fall, acceleration of gravity
psychrometr – psychrometer, wet-and-dry bulb thermometer
pudło rezonansowe – resonant box
punkt bliski – near point
punkt Curie – Curie temperature
punkt daleki – far point
punkt krytyczny – critical point
punkt materialny (cząstka) – particle
punkt potrójny – triple point
punkt przegięcia – inflection point, point of inflection, inflexion
punkt rosy – dew-point, saturation point

R

rad – rad, radiation absorbed dose
radar – radar
radian – radian
radioliza – radiolysis
radioluminescencja – radioluminescence
radioteleskop – radio telescope
ramię siły – arm of a force
reakcja rozszczepienia – atomic fission, fission, nuclear fission
reakcja termojądrowa (fuzja) – fusion, nuclear fusion, thermonuclear reaction
reakcje jądrowe – nuclear reactions
reaktancja – reactance
reaktancja cewki – inductive reactance
reaktancja kondensatora – capacitance, capacitive reactance
reaktor jądrowy – nuclear reactor, reactor
refleksja – reflection
reflektor neutronów – neutron reflector, tamper
refrakcja – refraction of light
refraktometr – refractometer
regulator Watta – Watt regulator
reguła faz Gibbsa – Gibbs' phase rule
reguła Lenza – Lenz's rule
reguła przesunięć Fajansa-Soddy'ego – Fajans-Soddy rule

reguła Stokesa – Stokes rule
 reguły wyboru – selection rules
 relacja fenomenologiczna – fenomenological equation
 relatywistyczna energia całkowita – relativistic total energy
 relatywistyczna energia kinetyczna – relativistic kinetic energy
 relatywistyczna mechanika kwantowa – relativistic quantum mechanics
 relatywistyczne prawo składania prędkości równoległych – relativistic law for the composition of parallel velocities
 relatywistyczne równanie ruchu – relativistic equation of motion
 relatywistyczny – relativistic
 relatywistyczny efekt Dopplera – relativistic Doppler effect
 relatywistyczny pęd – relativistic momentum
 resublimacja – deposition
 rezonans – resonance
 rezonans akustyczny – acoustic resonance
 rezonans napięć w szeregowym obwodzie RLC – series resonance, voltage resonance
 rezonansowy – resonant
 rezystancja – electrical resistance, resistance
 rezystywność – resistivity, specific resistance
 rok świetlny – light year
 rozkład ładunku elektrycznego na powierzchni metalu – charge distribution on metal surface
 rozkład Maxwella – Maxwell distribution
 rozpad alfa – α decay, alpha change, alpha decay, alpha disintegration, alpha emission, alpha particle decay, alpha transformation, alpha transition
 rozpad beta minus – β^- decay, beta minus change, beta minus decay, beta minus disintegration, beta minus emission, beta minus particle decay, beta minus transformation, negatron decay
 rozpad beta plus – beta plus decay
 rozpad neutronu – neutron decay
 rozpad protonu – proton decay
 rozpraszanie światła – scattering of light
 rozprężanie – expansion
 rozszczepienie linii widmowych – splitting of spectral lines
 rozszczepienie światła – dispersion of light
 rozszerzalność cieplna – dilatation, dilation, thermal expansion
 rozszerzanie zakresu pomiarowego amperomierza – ammeter range extension
 rozszerzanie zakresu pomiarowego woltomierza – voltmeter range extension
 rozwiązania Friedmana – Friedman solutions
 rozwiązanie Schwarzschilda – Schwarzschild's solution
 równania materiałowe – constitutive equations, material equations
 równania Maxwella – Maxwell's equations
 równania pola – field equations
 równania pola grawitacyjnego – Einstein field equations
 równania ruchu – motion equations
 równania soczewki cienkiej – lens equations, lensmaker's equation, thin lens formula
 równanie adiabaty Poissona – adiabat equation
 równanie Bernoulliego – Bernoulli's equation
 równanie bilansu entropii – entropy balance equation
 równanie bilansu masy – mass balance equation
 równanie ciągłości – continuity equation

równanie Clapeyrona – Clapeyron's equation
równanie falowe Schrödingera – Schrödinger wave equation
równanie Mayera – Mayer's equation
równanie Mieszczerskiego – Meshchersky's equation
równanie relatywistycznie współzmiennicze – relativistic covariant equation
równanie stanu gazu doskonałego – ideal gas law
równanie van der Waalsa – van der Waals equation for a real gas
równanie zwierciadła – mirror equation
równia pochyła – inclined plane
równoległe połączenie kondensatorów – capacitors connected in parallel, capacitors in parallel, parallel capacitors
równoległe połączenie oporników – resistors connected in parallel, resistors in parallel, parallel resistors
równoległe połączenie źródeł napięcia – voltage sources connected in parallel
równowaga chwiejna – unstable equilibrium
równowaga termodynamiczna – thermodynamic equilibrium
równowaga trwała – stable equilibrium
równoważnik dawki – ambient dose equivalent, directional dose equivalent, dose, dose equivalent, equivalent dose, personal dose equivalent
ruch – motion
ruch drgający harmoniczny prosty – simple harmonic motion
ruch jednostajnie opóźniony prostoliniowy – uniformly retarded motion
ruch jednostajnie przyspieszony prostoliniowy – uniformly accelerated motion
ruch jednostajnie zmienny prostoliniowy – uniformly variable motion
ruch jednostajny po okręgu – uniform circular motion
ruch jednostajny prostoliniowy – uniform motion
ruch niejednostajnie zmienny prostoliniowy – variable motion
ruch obrotowo-postępowy – rotary-translatory motion
ruch obrotowy – rotary motion
ruch opóźniony – retarded motion
ruch postępowy – translatory motion
ruch przyspieszony – accelerated motion
ruch przyspieszony o malejącym przyspieszeniu – accelerated motion with decreasing acceleration
ruch swobodny – free motion
ruchliwość – mobility
ruchy Browna – Brownian motion
rura Kundta – Kundt's tube
rzęd ugięcia – order of diffraction
rzęd wielkości – order of magnitude
rzut pionowy – vertical throw
rzut poziomy – horizontal throw
rzut ukośny – oblique throw
rzutnik przezroczy – projection lantern, slide projector

S

samoindukcja – self induction
sedymentacja – sedimentation
sekunda – second
seria Balmera – Balmer series

seria Bracketta – Brackett series
seria Humphreysa – Humphreys series
seria Lymana – Lyman series
seria Paschena – Paschen series
seria Pfunda – Pfund series
serie widmowe wodoru – hydrogen spectral series
sferycznie symetryczne pole grawitacyjne – spherically symmetric gravitational field
siatka dyfrakcyjna – diffraction grating
siatka Kolbego – Kolbe's grid
sieć krystaliczna – crystal lattice
silnik cieplny – heat engine
silnik elektryczny – electric motor
siła – force
siła aerodynamiczna – aerodynamic force
siła chwilowa w ruchu drgającym – instantaneous force of harmonic motion
siła ciężkości – earthpull
siła Coriolisa – Coriolis force
siła dośrodkowa – centripetal force
siła elektrodynamiczna – electrodynamic force
siła elektromotoryczna – electromotive force
siła kulombowska – Coulomb force
siła Lorentza – Lorentz force
siła maksymalna w ruchu drgającym – maximum force of harmonic motion
siła nośna – aerodynamic lift
siła odśrodkowa – centrifugal force
siła wyporu – uplift force
siłomierz – dynamometer
siły bezwładności – forces of inertia
siły centralne – central forces
siły elektryczne – electrical forces
siły grawitacyjne – gravity forces
siły jądrowe – nuclear forces
siły napięcia powierzchniowego – surface tension
siły objętościowe – volume forces
siły oporu – resisting forces
siły pływowe – tidal forces
siły potencjalne – potential forces
siły powierzchniowe – surface forces
siły van der Waalsa – van der Waals forces
simens – siemens
siwert – sievert
skala Celsjusza – Celsius temperature scale
skala Fahrenheita – Fahrenheit temperature scale
skala Kelvina – absolute temperature scale, Kelvin temperature scale
skala Réaumura – Réaumur temperature scale
skalar – scalar
składanie drgań prostopadłych – composition of perpendicular vibrations
składanie prędkości – composition of velocities
składanie przemieszczeń – composition of displacements
skraplanie – condensation

skraplanie gazu – liquefaction
skrócenie Lorentza-FitzGerala – Lorentz FitzGerald contraction
soczewka achromatyczna – achromatic lens
soczewka akustyczna – acoustic lens
soczewka cienka – thin lens
soczewka grawitacyjna – gravitational lens
soczewka optyczna (sferyczna) – optical lens
soczewka rozpraszająca – divergent lens, negative lens
soczewka skupiająca – convergent lens, focusing lens, positive lens
solenoid – solenoid
solitony – solitons
spektralna zdolność absorpcyjna – spectral radiant absorbance
spektralna zdolność emisyjna – spectral radiant emittance
spektrometr masowy – mass spectrometer
spektroskop – spectroscop
spektroskopia – spectroscopy
spin elektronu – electron spin
spinowa liczba kwantowa – spin quantum number
spinowa magnetyczna liczba kwantowa – spin magnetic quantum number
spinowy moment magnetyczny elektronu – spin magnetic momentum of electron
spójność – cohesion
sprawność – efficiency
sprawność cyklu Carnota – thermal efficiency of the Carnot cycle
sprężanie – compression
sprężystość – elasticity
sprężenie zwrotne – feedback
stacjonarne (stałe) pole grawitacyjne – stationary gravitational field
stacjonarny – stationary
stała Boltzmanna – Boltzmann's constant
stała Coulomba – Coulomb's constant
stała dielektryczna – dielectric constant
stała Faradaya – Faraday's constant
stała gazowa – molar gas constant, universal gas constant
stała grawitacyjna – gravitational constant, Newtonian constant of gravitation
stała Hubble'a – Hubble's constant
stała kosmologiczna – cosmological constant
stała Plancka – Planck's constant
stała Richardsona – Richardson's constant
stała rozpadu (zaniku) – decay coefficient, decay constant, disintegration constant, radiation
decay constant, radioactive constant, radioactive decay constant
stała Rydberga – Rydberg's constant
stała sieci krystalicznej – crystal lattice constant
stała Stefana-Boltzmanna – Stefan-Boltzmann constant
stała struktury subtelnej – fine-structure constant
stała Wiena – Wien displacement law constant
stałe pole elektryczne – constant electric field
stałe pole magnetyczne – constant magnetic field
stałe uniwersalne – universal constants
stan nieustalony – transient state
stan stacjonarny nierównowagowy – nonequilibrium steady state

stan stacjonarny równowagowy – equilibrium steady state
 stany skupienia – states of aggregations
 statyczny – static
 statystyczna interpretacja entropii – statistical interpretation of entropy
 statystyczna interpretacja funkcji falowej – probabilistic interpretation of the wavefunction,
 statistical interpretation of the wavefunction
 statystyka Bosego-Einsteina – Bose-Einstein statistics
 statystyka Fermiego-Diraca – Fermi-Dirac statistics
 steradian – steradian
 stężenie – concentration
 stężenie molowe – molar concentration
 stoper mechaniczny – mechanical stopwatch
 stożek precesji – cone of precession
 stożek świetlny – light cone
 struga płynu – stream filament
 struktury dyssypatywne – dissipative structures
 strumień indukcji elektrycznej – electric flux
 strumień indukcji magnetycznej (strumień magnetyczny) – magnetic flux
 strumień świetlny – luminous flux, luminous power
 strumień termodynamiczny – thermodynamic flux
 stycznica – tangent
 sublimacja – sublimation
 suwmiarka – slide caliper
 swoboda asymptotyczna – asymptotic freedom
 swobodne osie obrotu – free axes
 swobodny spadek – free fall
 symetria – symmetry
 synchronizacja zegarów – clocks synchronization
 szczególna teoria względności (STW) – special relativity, special theory of relativity
 szczególna zasada względności – Einstein's principle of relativity, special principle of
 relativity
 szeregi promieniotwórcze – chain radioactive family, decay chain, decay family, decay series,
 disintegration chain, disintegration family, disintegration series family, radioactive
 decay, radioactive series
 szeregowe połączenie kondensatorów – capacitors connected in series, capacitors in series,
 series capacitors
 szeregowe połączenie oporników – resistors connected in series, resistors in series, series
 resistors
 szeregowe połączenie źródeł napięcia – voltage sources connected in series
 szerokość pasma energetycznego – bandwidth
 szerokość połówkowa linii widmowej – breadth of spectral line, width of spectral line
 szybkość – speed
 szybkość dźwięku w różnych ośrodkach – speed of sound in various media
 szybkość średnia – average speed
 szybkość światła – speed of light
 szybkość światła w próżni – speed of light in vacuum

Ś

średni czas życia jądra – mean lifetime
 średnia droga swobodna – mean free path

średnia energia kinetyczna – mean kinetic energy
średnia kwadratowa – rms, root mean square, quadratic mean
środek ciężkości – centre of gravity
środek drgań – vibration centre
środek masy – centre of mass
śruba mikrometryczna (mikrometr) – micrometer screw (micrometer)
światło – light
światło białe – white light
światło monochromatyczne – monochromatic light
światło spolaryzowane liniowo – linearly polarized light, plane polarized light
światło spójne – coherent light
światło widzialne – visible light
światłomierz (lukso mierz) – exposure meter, light meter
światłość – luminous intensity
światłowód – fibre, optical fiber

T

tachiony – tachyons
taon – tau lepton
tarcie – friction
tarcie dynamiczne – kinetic friction
tarcie poślizgowe – sliding friction
tarcie statyczne – static friction
tarcie toczne – rolling friction
tarcie wewnętrzne – internal friction
techniczna metoda pomiaru oporu – technical measurement of electric resistance
temperatura – temperature
temperatura (punkt) Curie – Curie point, Curie temperature, magnetic transformation point
temperatura barwowa – colour temperature
temperatura bezwzględna – absolute temperature
temperatura Curie – Curie temperature
temperatura krytyczna – critical temperature
temperatura Néela – Néel temperature
temperatura Plancka – Planck temperature
temperatura topnienia (krzepnięcia) – freezing temperature, solidification point
temperatura wrzenia (skraplania) – boiling point
tensor energii-pędu – energy momentum tensor
tensor krzywizny Ricciiego – Ricci curvature tensor
tensor metryczny – metric tensor
tensor n-tego rzędu – tensor of rank n
teoria fenomenologiczna – phenomenological theory
teoria Kaluzy – Kaluza's theory
teoria kinetyczno-molekularna – kinetic molecular theory
teoria stanu stacjonarnego rozszerzającego się wszechświata – steady-state theory of the expanding universe
teoria wielkiego wybuchu – Big Bang
teoria względności – relativity
termodynamiczne prawdopodobieństwo stanu – thermodynamic probability of the macrostate
termodynamika – thermodynamics
termoemisja – thermoemission, thermonic emission

termometr – thermometer
termoogniwo – thermocouple
termopara – thermocouple
termostat – thermostat
tesla – tesla
testy ogólnej teorii względności – tests of general relativity
testy szczególnej teorii względności – tests of special relativity
tęcza – rainbow
tokamak – tokamak
ton harmoniczny – harmonic tone
ton podstawowy – fundamental tone
tony wyższe harmoniczne – higher-frequency tones
topnienie – melting
tor – torr
tor – trajectory
transformacja gwiazdy w trójkąt – star-delta transformation
transformacja trójkąta w gwiazdę – delta-star transformation
transformacje (przekształcenia) Galileusza – Galileo's transformations
transformacje Lorentza – Lorentz transformations
transformator – transformer
transformator nieobciążony – non-weighted transformer
transformator obciążony – weighted transformer
transformator Tesli – Tesla's transformer
 tranzystor bipolarny pnp – pnp bipolar transistor
trioda – three electrode tube, triode
tryboluminescencja – triboluminescence
tryton – triton
trzecia zasada dynamiki – Newton's third law of motion, third principle of dynamics
trzecia zasada termodynamiki – third law of thermodynamics
trzecie prawo Keplera – third Kepler's law
tubus – body tube
twierdzenie Noether – Noether's theorem
twierdzenie o ruchu środka masy – mass center theorem
twierdzenie Onsagera – Onsager's reciprocity theorem
twierdzenie Prigogine'a – Prigogine's theorem
twierdzenie Steinera – Steiner's parallel axis theorem, Steiner's theorem

U

ugięcie (dyfrakcja) fal akustycznych – diffraction of sound waves
ugięcie światła – diffraction of light
układ izolowany – isolated system
układ jednostek naturalnych – natural units
układ koincydencyjny – coincidence gate
układ odniesienia – reference system
układ otwarty – open system
układ podstawy czasu – time-base circuit
układ scalony – chip, integrated circuit
układ SI – international system of units
układ środka masy – mass center frame
układ termodynamiczny – thermodynamic system

układ zamknięty – closed system
układ zastępczy – equivalent system
ultradźwięki – ultrasound
ultrafiolet – ultraviolet, UV
ułamek molowy – mole fraction
uziemienie – earthing
uzwojenie bifilarne – bifilar winding

W

wady odwzorowań optycznych – defects of optical mapping
wady wzroku – eyesight defects
waga analityczna – analytical balance
waga skręceń (skrętna) – torsion balance
wahadło (koło) Maxwella – Maxwell pendulum
wahadło balistyczne – ballistic pendulum
wahadło fizyczne – physical pendulum
wahadło Foucaulta – Foucault pendulum
wahadło Galileusza – Galileo's pendulum
wahadło matematyczne – mathematical pendulum
wahadło Oberbecka – Oberbeck pendulum
wahadło Wilberforce'a – Wilberforce pendulum
war – var
warometr – varmeter
warunek na maksymalne wzmocnienie interferencyjne – condition for constructive interference
warunek na wygaszenie interferencyjne – condition for destructive interference
warunki brzegowe (graniczne) – boundary conditions, limiting conditions
warunki normalne – normal temperature and pressure conditions, NTP conditions, standard conditions
warunki początkowe – initial conditions
warunki równowagi dźwigni dwustronnej – equilibrium conditions of first-order lever
warunki równowagi dźwigni jednostronnej – equilibrium conditions of second-order lever
warunki równowagi swobodnej bryły sztywnej – equilibrium conditions of solid body
wat – watt
watomierz – wattmeter
weber – weber
wektor – vector
wektor polaryzacji – polarization vector
wektor Poyntinga – Poynting vector
węzeł – junction, node
węzły sieci krystalicznej – crystal lattice knots
wiaderko (puszka) Faradaya – Faraday bucket, Faraday cup detector
widmo – spectrum
widmo absorpcyjne – absorption spectrum
widmo atomowe – atomic spectrum
widmo ciągłe – continuous spectrum
widmo dźwięku – sound spectrum
widmo emisyjne – emission spectrum
widmo liniowe – line spectrum
widmo optyczne – optical spectrum, spectrum of visible light, visible spectrum

widmo pasmowe – band spectrum
widmo promieniowania ciała doskonale czarnego – spectrum of black body radiation
wielkości ekstensywne – extensive values, extensive variables
wielkości intensywne – intensive values, intensive variables
wielkość addytywna – additive value
wielkość multiplikatywna – multiplicative value
więzy – constraints
wilgotność bezwzględna powietrza – absolute humidity
wilgotność względna powietrza – relative humidity
wirowe pole elektryczne – virial electric field
wirowe pole magnetyczne – virial magnetic field
wirtualny – virtual
wiry pierścieniowe – vortex rings
wiskozymetr – viscometer, viscosimeter
wolt – volt
woltoamper – volt-ampere
woltomierz – voltmeter
wrzenie – boiling
współczynnik dyfuzji – diffusion coefficient
współczynnik jakości promieniowania – quality factor (QF)
współczynnik kątowy izobary – angle coefficient of isobaric line
współczynnik kątowy izochory – angle coefficient of isochoric line
współczynnik kątowy prostej – angle coefficient of straight line
współczynnik lepkości – friction coefficient
współczynnik Lorentza – Lorentz factor
współczynnik napięcia powierzchniowego – surface tension coefficient
współczynnik przewodnictwa cieplnego – thermal conductivity
współczynnik rozszerzalności liniowej – coefficient of linear expansion
współczynnik rozszerzalności objętościowej – volume thermal expansion coefficient
współczynnik sprawności – efficiency coefficient
współczynnik załamania – index of refraction, refractive index
współczynniki krzyżowe – cross coefficients
współrzędne kartezjańskie – Cartesian coordinates
wychwył elektronu – electron capture
wychylenie – displacement
wydajność kwantowa fotoluminescencji – quantum yield
wykres fazowy – phase diagram
wymiana ciepła przez parowanie – heat transfer by vaporization
wymiana ciepła przez promieniowanie – heat transfer by radiation
wymiana ciepła przez przewodzenie – heat transfer by conduction
wymiana ciepła przez unoszenie (konwekcję) – heat transfer by convection
wysokość dźwięku – pitch of sound
wysokość rzutu ukośnego – height of oblique throw
względna przenikalność elektryczna – relative permittivity
względna przenikalność magnetyczna – relative permeability
względność jednoczesności – relativity of simultaneity
wzór Balmera – Balmer formula
wzór barometryczny – barometric formula
wzór Larmora – Larmor formula
wzór Rydberga – Rydberg formula

wzór współzmienniczy względem danych transformacji – covariant equation

Z

zagadnienie dwóch ciał – two body problem

zakaz Pauliego – Pauli exclusion principle

zakres częstotliwości słyszalnych – range of frequencies that humans can hear, range of hear frequencies

zależność energii od pojemności w równoległym połączeniu kondensatorów – energy stored in parallel capacitors

zależność energii od pojemności w szeregowym połączeniu kondensatorów – energy stored in a serial capacitors

zależność mocy od oporu w połączeniu równoległym oporników – power in a parallel resistors

zależność mocy od oporu w połączeniu szeregowym oporników – power in a serial resistors

zależność oporu właściwego od temperatury – resistivity as a function of temperature

załamanie fal akustycznych – refraction of sound

załamanie światła – refraction of light

zasada antropiczna – anthropic principle

zasada bezwładności – first principle of dynamics, Newtons's first law of motion

zasada ekwipartycji energii – theorem of equipartition of energy

zasada Fermata – Fermat' law, Fermat' principle

zasada Huygensa-Fresnela – Huygens-Fresnel principle

zasada kombinacyjna Ritza – Ritz combination principle

zasada kosmologiczna – cosmological principle

zasada Macha – Mach's principle

zasada najmniejszego działania – principle of least action

zasada nieokreśloności Heisenberga – Heisenberg indeterminacy principle, Heisenberg uncertainty principle

zasada niezależności ruchów – independence of perpendicular components of motion

zasada odpowiedniości – correspondence principle

zasada równoważności – equivalence principle

zasada równoważności masy i energii – mass-energy equation, mass-energy equivalence principle, mass-energy relation, mass-energy relationship

zasada superpozycji natężeń pola elektrycznego – superposition principle of electric field strength

zasada superpozycji natężeń pola grawitacyjnego – superposition principle of gravitational field strength

zasada superpozycji potencjałów pola elektrycznego – superposition principle of electric field potential

zasada superpozycji potencjałów pola grawitacyjnego – superposition principle of gravitational field

zasada uwięzienia – principle of confinement

zasada względności Galileusza – Galileo's principle of relativity

zasada zachowania energii – energy conservation law

zasada zachowania energii mechanicznej – principle of conservation of total energy, total energy conservation law

zasada zachowania ładunku elektrycznego – principle of charge conservation

zasada zachowania masy – mass conservation law

zasada zachowania momentu pędu – principle of conservation of moment of momentum

zasada zachowania pędu – principle of conservation of momentum

zasięg rzutu poziomego – range of horizontal throw
zasięg rzutu ukośnego – range of oblique throw
zawada – impedance
zawieszenie Cardana (kardanowe) – Cardan's suspension
zdarzenie – event
zderzenie centralne – central collision
zderzenie niecentralne – noncentral collision
zderzenie niesprężyste – nonelastic collision
zderzenie sprężyste – elastic collision
zdolność rozdzielcza mikroskopu – peak resolution, resolution, resolving power
zdolność skupiająca soczewki – dioptric power, optical power, refractive power
zimna emisja – field emission
zimna fuzja – cold fusion
zjawiska kapilarne – capillary effects
zjawiska liniowe – linear phenomena
zjawiska nieliniowe – nonlinear phenomena
zjawisko (efekt) Mössbauera – Mössbauer effect
zjawisko (efekt) Starka – Stark effect
zjawisko (efekt) Venturiego – Venturi's effect
zjawisko Comptona – Compton effect, Compton scattering
zjawisko Cottona-Moutona – Cotton-Mouton effect
zjawisko Dopplera – Doppler effect
zjawisko Faradaya – Faraday effect
zjawisko fotoelektryczne – photoelectric effect
zjawisko Halla – Hall effect
zjawisko Josephsona – Josephson effect
zjawisko Kerra – Kerr effect
zjawisko Paschena-Backa – Paschen-Back effect
zjawisko Peltiera – Peltier effect
zjawisko piezoelektryczne – piezoelectric effect
zjawisko piezomagnetyczne – piezomagnetic effect
zjawisko Ramana – Raman effect
zjawisko Seebecka – Seebeck effect
zjawisko Tyndalla – Tyndall effect
zjawisko Voigta – Voigt effect
zjawisko Zeemana – Zeeman effect
zjawisko Zenera – Zener effect
złącze p-n – p-n junction
złudzenia optyczne – optical illusions
zorza polarna – aurora, aurora australis, aurora borealis, aurora polaris, northern lights, polar
aurora
zwarcie elektryczne – short-circuit, shorting
zwarty kondensator – shorted capacitor
zwarty opornik – shorted resistor
związek energii kinetycznej i pędu – kinetic energy and momentum
związek między napięciami w szeregowym obwodzie RLC – connection between voltages in
RLC series circuit
związek natężenia i potencjału – connection between electric field intensity and electric
potential
zwierciadło – mirror

zwierciadło (sferyczne) wklęsłe – concave (spherical) mirror

zwierciadło (sferyczne) wypukłe – convex (spherical) mirror

zwierciadło płaskie – plane mirror

zwierciadło sferyczne – spherical mirror

zwojnica – solenoid

Ź

źródła pola magnetycznego – sources of magnetic field

źródło napięcia – voltage source

Ż

żarówka – incandescent light bulb

żelazko elektryczne – flat-iron

żyroskop – gyroscope

**POLISH-ENGLISH
DICTIONARY
OF PHYSICAL TERMS**

THEMATIC PART

**POLSKO-ANGIELSKI
SŁOWNIK
TERMINÓW FIZYCZNYCH**

CZEŚĆ TEMATYCZNA

01 MECHANIKA

A

amplituda drgań – vibration amplitude

B

bezczasowe równanie na drogę w ruchu jednostajnie zmiennym – time-free equation for path
in uniformly accelerated motion

bezwładność – inertia

bryła sztywna – solid body

C

chwilowa oś obrotu – instantaneous axis

czas – time

cząstka swobodna – free particle

częstotliwość drgań – vibration frequency

częstotliwość kątowna – angular frequency

D

drżania tłumione (gasnące) – damped vibrations

drżania własne (swobodne) – free vibrations

drżania wymuszone – forced vibrations

droga – path

druga zasada dynamiki – Newton's second law of motion, second principle of dynamics

druga zasada dynamiki ruchu obrotowego – second law of dynamic of rotary motion

dynamometr – dynamometer

dźwignia dwustronna – first-class lever, first-order lever

dźwignia jednostronna – second-class lever, second-order lever

E

energia – energy

energia całkowita w ruchu drgającym – total energy of harmonic motion

energia kinetyczna – kinetic energy

energia kinetyczna w ruchu drgającym – kinetic energy of harmonic motion

energia kinetyczna w ruchu obrotowo-postępowym – kinetic energy of rotary-translatory
motion

energia kinetyczna w ruchu obrotowym – kinetic energy of rotary motion

energia kinetyczna w ruchu postępowym – kinetic energy of translatory motion

energia mechaniczna – total energy

energia potencjalna – potential energy

energia potencjalna w ruchu drgającym – potential energy of harmonic motion

F

faza drgań – vibration phase

figury Lissajous – Lissajous figures

H

hodograf – hodograph

I

inercja – inertia

inercjalny układ odniesienia – inertial frame, inertial reference system

M

maksymalna wartość siły naciągającej nić wahadła – maximum value of force acting on a pendulum

masa – mass

masa zredukowana – reduced mass

maszyny proste – simple machines

mechanika klasyczna – classical mechanics

moc – power

moment bezwładności – moment of inertia

moment pędu (kręt) – angular momentum, moment of momentum

moment siły (moment obrotowy) – moment of force

N

napęd odrzutowy – jet propulsion

nieinercjalny układ odniesienia – noninertial reference system

noniusz – nonius

O

odśrodkowa siła bezwładności – fictitious centrifugal force

okres drgań – vibration period

okres drgań wahadła fizycznego – period of oscillation of the physical pendulum

okres drgań wahadła matematycznego – period of oscillation of the mathematical pendulum

oscylator harmoniczny – harmonic oscillator

oś obrotu – axis of rotation

P

paralaksa – parallax

para sił – couple of forces

pęd – momentum

pierwsza zasada dynamiki – first principle of dynamics, Newton's first law of motion

położenie równowagi – vibration centre

popęd siły – impulse of force

praca – work

precesja (ruch precesyjny) – precession

prędkość chwilowa – instantaneous velocity

prędkość chwilowa w ruchu drgającym – instantaneous velocity of harmonic motion

prędkość kątowna – angular velocity

prędkość liniowa – linear velocity

prędkość maksymalna w ruchu drgającym – maximum velocity of harmonic motion

prędkość polowa – field velocity

prędkość średnia – average velocity

promień wodzący – radius-vector

przesunięcie (przemieszczenie) – displacement

przyspieszenie chwilowe – instantaneous acceleration

przyspieszenie chwilowe w ruchu drgającym – instantaneous acceleration of harmonic motion

przyspieszenie kątowne – angular acceleration

przyspieszenie maksymalne w ruchu drgającym – maximum acceleration of harmonic motion
przyspieszenie średnie – average acceleration
punkt materialny (cząstka) – particle

R

ramię siły – arm of a force
regulator Watta – Watt regulator
równanie Mieszczerskiego – Meshchersky's equation
równia pochyła – inclined plane
równowaga chwiejna – unstable equilibrium
równowaga trwała – stable equilibrium
ruch – motion
ruch drgający harmoniczny prosty – simple harmonic motion
ruch jednostajnie opóźniony prostoliniowy – uniformly retarded motion
ruch jednostajnie przyspieszony prostoliniowy – uniformly accelerated motion
ruch jednostajnie zmienny prostoliniowy – uniformly variable motion
ruch jednostajny po okręgu – uniform circular motion
ruch jednostajny prostoliniowy – uniform motion
ruch niejednostajnie zmienny prostoliniowy – variable motion
ruch obrotowo-postępowy – rotary-translatory motion
ruch obrotowy – rotary motion
ruch opóźniony – retarded motion
ruch postępowy – translatory motion
ruch przyspieszony – accelerated motion
ruch przyspieszony o malejącym przyspieszeniu – accelerated motion with decreasing acceleration
ruch swobodny – free motion

S

siła – force
siła chwilowa w ruchu drgającym – instantaneous force of harmonic motion
siła Coriolisa – Coriolis force
siła dośrodkowa – centripetal force
siła maksymalna w ruchu drgającym – maximum force of harmonic motion
siła odśrodkowa – centrifugal force
siłomierz – dynamometer
siły bezwładności – forces of inertia
siły objętościowe – volume forces
siły oporu – resisting forces
siły potencjalne – potential forces
siły powierzchniowe – surface forces
składanie drgań prostopadłych – composition of perpendicular vibrations
składanie prędkości – composition of velocities
składanie przemieszczeń – composition of displacements
stoper mechaniczny – mechanical stopwatch
stożek precesji – cone of precession
suwmiarka – slide caliper
swobodne osie obrotu – free axes
szybkość – speed
szybkość średnia – average speed

Ś

środek drgań – vibration centre

środek masy – centre of mass

śruba mikrometryczna (mikrometr) – micrometer screw (micrometer)

T

tarcie – friction

tarcie dynamiczne – kinetic friction

tarcie poślizgowe – sliding friction

tarcie statyczne – static friction

tarcie toczne – rolling friction

tor – trajectory

transformacje (przekształcenia) Galileusza – Galileo's transformations

trzecia zasada dynamiki – Newton's third law of motion, third principle of dynamics

twierdzenie o ruchu środka masy – mass center theorem

twierdzenie Steinera – Steiner's parallel axis theorem, Steiner's theorem

U

układ odniesienia – reference system

układ środka masy – mass center frame

W

waga analityczna – analytical balance

waga skręceń (skrętna) – torsion balance

wahadło balistyczne – ballistic pendulum

wahadło fizyczne – physical pendulum

wahadło Foucaulta – Foucault pendulum

wahadło Galileusza – Galileo's pendulum

wahadło (koło) Maxwella – Maxwell pendulum

wahadło matematyczne – mathematical pendulum

wahadło Oberbecka – Oberbeck pendulum

wahadło Wilberforce'a – Wilberforce pendulum

warunki równowagi dźwigni dwustronnej – equilibrium conditions of first-order lever

warunki równowagi dźwigni jednostronnej – equilibrium conditions of second-order lever

warunki równowagi swobodnej bryły sztywnej – equilibrium conditions of solid body

więzy – constraints

wychylenie – displacement

Z

zagadnienie dwóch ciał – two body problem

zasada bezwładności – first principle of dynamics, Newton's first law of motion

zasada niezależności ruchów – independence of perpendicular components of motion

zasada względności Galileusza – Galileo's principle of relativity

zasada zachowania energii – energy conservation law

zasada zachowania energii mechanicznej – principle of conservation of total energy, total energy conservation law

zasada zachowania masy – mass conservation law

zasada zachowania momentu pędu – principle of conservation of moment of momentum

zasada zachowania pędu – principle of conservation of momentum

zawieszenie Cardana (kardanowe) – Cardan's suspension
zderzenie centralne – central collision
zderzenie niecentralne – noncentral collision
zderzenie niesprężyste – nonelastic collision
zderzenie sprężyste – elastic collision
związek energii kinetycznej i pędu – kinetic energy and momentum

Ż

żyroskop – gyroscope

02 AKUSTYKA

A

akustyka – acoustic
akustyczna oporność właściwa – acoustic resistivity
aliquoty – aliquots
amplituda fali – amplitude of the wave
analiza Fouriera – Fourier analysis

B

barwa dźwięku – timbre, tone quality

C

całkowite wewnętrzne odbicie fal akustycznych – total internal reflection of sound waves
cechy dźwięku – sound features, sound qualities
ciśnienie akustyczne – acoustic pressure, sound pressure
częstotliwości drgań własnych – free vibration frequency, natural frequency
częstotliwość fali – wave frequency
czoło fali – wavefront

D

długość fali – wavelength
dudnienia – beats
dźwięk – sound

F

fala kulista – spherical waves
fala mechaniczna – mechanical wave
fala płaska – plane wave, two-dimensional wave
fala podłużna – longitudinal wave
fala poprzeczna – transverse wave
fala stojąca – standing wave, stationary wave
fala uderzeniowa – shock wave
fale akustyczne (dźwięk) – sonic waves, sound waves
falowód akustyczny – acoustic wave-guide
faza fali – phase of wave
figury Chladniego – Chladni figures

G

głośność dźwięku – loudness, volume

H

hiperdźwięki – hypersound

I

infradźwięki – infrasound
interferencja fal akustycznych – interference of acoustic waves

K

kamerton – tuning fork
kawitacja – cavitation
kąć graniczny – critical angle
komora bezdechowa – anechoic chamber, anechoic room
krzywe izofoniczne – isophonic contour

N

natężenie dźwięku – sound intensity, volume

O

odbicie fal akustycznych – reflection of sound

P

poziom natężenia dźwięku – intensity level
prawo Webera-Fechnera – Weber-Fechner's law
prędkość fali – wave velocity
próg bólu – threshold of pain
próg słyszalności – threshold of audibility
pudło rezonansowe – resonant box

R

rezonans – resonance
rezonans akustyczny – acoustic resonance
rura Kundta – Kundt's tube

S

soczewka akustyczna – acoustic lens
szybkość dźwięku w różnych ośrodkach – speed of sound in various media

T

ton harmoniczny – harmonic tone
ton podstawowy – fundamental tone
tony wyższe harmoniczne – higher-frequency tones

U

ugięcie (dyfrakcja) fal akustycznych – diffraction of sound waves
ultradźwięki – ultrasound

W

widmo dźwięku – sound spectrum
wysokość dźwięku – pitch of sound

Z

zakres częstotliwości słyszalnych – range of frequencies that humans can hear, range of hear frequencies
załamanie fal akustycznych – refraction of sound
zjawisko Dopplera – Doppler effect

03 HYDROMECHANIKA

A

adhezja – adhesion
adsorpcja – adsorption
areometr – aerometer, densimeter

B

barometr rtęciowy – mercury barometer

C

ciecz – liquid
ciecz doskonała – ideal liquid, perfect liquid
ciecz newtonowska – Newtonian liquid
ciężar właściwy – specific gravity, weight density
ciśnienie atmosferyczne – atmospheric pressure, barometric pressure
ciśnienie dynamiczne – dynamic pressure, kinetic pressure, velocity pressure
ciśnienie hydrostatyczne – hydrostatic pressure
ciśnienie pod zakrzywioną powierzchnią błony – pressure jump across a curved surface
ciśnienie statyczne – static pressure

D

doświadczenie Torricellego – Torricelli experiment

E

efekt Magnusa – Magnus effect
element płynu – fluid element

H

hydromechanika – hydromechanics

K

kapilara – capillary
kąt zwilżania (brzegowy) – angle of capillarity, angle of contact, boundary angle, rim angle
kohezja – cohesion

L

lepkość – viscosity
liczba Macha – Mach number
liczba Reynoldsa – Reynolds number

M

manometr metalowy – manometer, pressure gauge
menisk wklęsły – concave meniscus
menisk wypukły – convex meniscus
naczynia połączone – communicating vessels, connected vessels
napięcie powierzchniowe – surface tension
nurek Kartezjusza – Cartesian devil, Cartesian diver

O

opór aerodynamiczny – aerodynamic drag, aerodynamic resistance, drag

P

paradoks aerodynamiczny – aerodynamic paradox

paradoks hydrodynamiczny – hydrodynamic paradox

paradoks hydrostatyczny – hydrostatic paradox

parcie – thrust

płyny – fluids

pływanie ciał – swimming of bodies

pompka wodna – water aspirator

prasa hydrauliczna – hydraulic press

prawo Archimedes’a – Archimedes’ principle

prawo Pascala – Pascal’s law, theorem on isotropy of pressure

prawo Poiseuille’a – Poiseuille’s law

prawo Stokesa (hydrodynamika) – Stokes’ law (hydromechanics)

przepływ laminarny – laminar flow

przepływ turbulentny – turbulent flow

przyleganie – adhesion

R

równanie Bernoulliego – Bernoulli’s equation

równanie ciągłości – continuity equation

S

siła aerodynamiczna – aerodynamic force

siła nośna – aerodynamic lift

siła wyporu – uplift force

siły napięcia powierzchniowego – surface tension

solitony – solitons

spójność – cohesion

struga płynu – stream filament

T

tarcie wewnętrzne – internal friction

W

wiry pierścieniowe – vortex rings

wiskozymetr – viscometer, viscosimeter

współczynnik lepkości – friction coefficient

współczynnik napięcia powierzchniowego – surface tension coefficient

Z

zjawiska kapilarne – capillary effects

zjawisko (efekt) Venturiego – Venturi’s effect

04 TERMODYNAMIKA

A

adiabata – adiabate

aneroid – aneroid, barometer

B

bilans cieplny – heat balance, thermal balance

błona półprzepuszczalna – semi-permeable membrane

bodziec termodynamiczny – thermodynamic force

C

ciecz przechłodzona – supercooled liquid

ciecz przegrzana – superheated liquid

ciepło – heat

ciepło molowe – molecular heat

ciepło molowe przy ustalonej objętości – molar specific heat at constant volume

ciepło molowe przy ustalonym ciśnieniu – molar specific heat at constant pressure

ciepło przemiany – heat of transition

ciepło właściwe – specific heat

ciśnienie – pressure

ciśnienie cząstkowe – partial pressure

ciśnienie krytyczne – critical pressure

ciśnienie osmotyczne – osmotic pressure

ciśnienie parcjalne – partial pressure

ciśnieniomierz – manometer, pressure gauge

cykl Carnota – Carnot cycle

D

demon Maxwella – Maxwell's demon

druga zasada termodynamiki – second law of thermodynamics

dyfuzja – diffusion

dylatacja – dilatation

dylatometr – dilatometer

E

efekt cieplarniany – greenhouse effect

energia swobodna Helmholtza – Helmholtz free energy

energia wewnętrzna – inner energy, internal energy

entropia – entropy

F

faza (termodynamiczna) – phase

fluktuacje – fluctuations

funkcja dyssypacji – dissipation function

G

gaz – gas

gaz doskonały – ideal gas, perfect gas

gęstość – density, mass density
gęstość krytyczna – critical density
gramoatom – gram-atom
gramocząsteczka – gram molecular weight, gram-molecule

H

higrometr – hygrometer

I

izobara – isobar, isobaric line
izochora – isochore, isochoric line
izoterma – isotherm, isothermal line
izoterma krytyczna – critical isotherm
izotermy gazu rzeczywistego – isotherms of a real gas

K

kalorymetr – calorimeter
koncentracja cząsteczek – molecule concentration
konwekcja – convection
kriofor – cryophore
kriostat – cryostat
krystalizacja – crystallisation
krzepnięcie – solidification

L

liczba stopni swobody – number of degrees of freedom
liczność materii – amount of substance

M

masa atomowa względna – atomic mass
masa cząsteczkowa względna – molecular mass
masa molowa – molar mass
moduł sprężystości objętościowej – coefficient of volume elasticity, modulus of volume elasticity

N

naczynie Dewara – Dewar flask, vacuum flask

O

odwrotny cykl Carnota – reverse Carnot cycle
osmoza – osmosis

P

para – steam, vapour
para nasycona – saturated steam, saturated vapour
para nienasycona – non-saturated steam, non-saturated vapour
para przesycona – super saturated steam
parametry stanu – state parameters
parametry stanu gazu – gas state parameters
parowanie – evaporation, vaporisation

perpetuum mobile drugiego rodzaju – perpetual motion machine of the second kind
perpetuum mobile pierwszego rodzaju – perpetual motion machine of the first kind
pierwsza zasada termodynamiki – first law of thermodynamics
pojemność cieplna – heat capacity
potencjał chemiczny – chemical potential
potencjał elektrochemiczny – electrochemical potential
potencjały termodynamiczne – thermodynamical potentials
praca objętościowa – pressure-volume work
praca w przemianie adiabatycznej – work in adiabatic process
praca w przemianie izobarycznej – work in isobaric process
praca w przemianie izotermicznej – work in isothermal process
prawo Boyle'a-Mariotte'a – Boyle-Mariotte law
prawo Charlesa – Charles's law
prawo Daltona – Dalton's law
prawo Dulonga-Petita – Dulong-Petit law
prawo działania mas – mass action law
prawo Ficka – Fick's law of diffusion
prawo Fouriera – Fourier's law of conduction
prawo Gay-Lussaca – Gay-Lussac's law
prawo Henry'ego – Henry's law
prawo Raoult'a – Raoult's law
prawo van't Hoffa – van't Hoff's law
proces adiabatyczny – adiabatic process
proces egzotermiczny – exothermic process
proces endotermiczny – endothermic process
proces izobaryczny – isobaric process
proces izochoryczny – isochoric process
proces izotermiczny – isothermal process
procesy nieodwracalne – irreversible processes
procesy odwracalne – reversible processes
procesy termodynamicznie sprzężone – thermodynamically coupled processes
produkcja entropii – entropy production
przejścia fazowe drugiego rodzaju – second-order phase transition
przejścia fazowe pierwszego rodzaju – first-order phase transition
przemiana adiabatyczna – adiabatic process
przemiana izobaryczna – isobaric process
przemiana izochoryczna – isochoric process
przemiana izotermiczna – isothermal process
psychrometr – psychrometer, wet-and-dry bulb thermometer
punkt krytyczny – critical point
punkt potrójny – triple point
punkt rosy – dew-point, saturation point

R

reguła faz Gibbsa – Gibbs' phase rule
resublimacja – deposition
rozkład Maxwella – Maxwell distribution
rozprężanie – expansion
rozszerzalność cieplna – dilatation, dilation, thermal expansion
równanie adiabaty Poissona – adiabat equation

równanie bilansu entropii – entropy balance equation
równanie bilansu masy – mass balance equation
równanie Clapeyrona – Clapeyron's equation
równanie Mayera – Mayer's equation
równanie stanu gazu doskonałego – ideal gas law
równanie van der Waalsa – van der Waals equation for a real gas
równowaga termodynamiczna – thermodynamic equilibrium
ruchy Browna – Brownian motion

S

sedymentacja – sedimentation
silnik cieplny – heat engine
skala Celsjusza – Celsius temperature scale
skala Fahrenheita – Fahrenheit temperature scale
skala Kelvina – absolute temperature scale, Kelvin temperature scale
skala Réaumura – Réaumur temperature scale
skraplanie – condensation
skraplanie gazu – liquefaction
sprawność – efficiency
sprawność cyklu Carnota – thermal efficiency of the Carnot cycle
spreżanie – compression
stan stacjonarny nierównowagowy – nonequilibrium steady state
stan stacjonarny równowagowy – equilibrium steady state
stany skupienia – states of aggregations
statystyczna interpretacja entropii – statistical interpretation of entropy
stężenie – concentration
stężenie molowe – molar concentration
struktury dyssypatywne – dissipative structures
strumień termodynamiczny – thermodynamic flux
sublimacja – sublimation

Ś

średnia droga swobodna – mean free path
średnia energia kinetyczna – mean kinetic energy

T

temperatura – temperature
temperatura bezwzględna – absolute temperature
temperatura krytyczna – critical temperature
temperatura topnienia (krzepnięcia) – freezing temperature, solidification point
temperatura wrzenia (skraplania) – boiling point
teoria kinetyczno-molekularna – kinetic molecular theory
termodynamiczne prawdopodobieństwo stanu – thermodynamic probability of the macrostate
termodynamika – thermodynamics
termometr – thermometer
termostat – thermostat
topnienie – melting
trzecia zasada termodynamiki – third law of thermodynamics
twierdzenie Onsagera – Onsager's reciprocity theorem
twierdzenie Prigogine'a – Prigogine's theorem

U

układ izolowany – isolated system
układ otwarty – open system
układ termodynamiczny – thermodynamic system
układ zamknięty – closed system
ułamek molowy – mole fraction

W

warunki normalne – normal temperature and pressure conditions, NTP conditions, standard conditions
wielkości ekstensywne – extensive values, extensive variables
wielkości intensywne – intensive values, intensive variables
wilgotność bezwzględna powietrza – absolute humidity
wilgotność względna powietrza – relative humidity
wrzenie – boiling
współczynnik dyfuzji – diffusion coefficient
współczynnik kątowy izobary – angle coefficient of isobaric line
współczynnik kątowy izochory – angle coefficient of isochoric line
współczynnik przewodnictwa cieplnego – thermal conductivity
współczynnik rozszerzalności liniowej – coefficient of linear expansion
współczynnik rozszerzalności objętościowej – volume thermal expansion coefficient
współczynnik sprawności – efficiency coefficient
współczynniki krzyżowe – cross coefficients
wykres fazowy – phase diagram
wymiana ciepła przez parowanie – heat transfer by vaporization
wymiana ciepła przez promieniowanie – heat transfer by radiation
wymiana ciepła przez przewodzenie – heat transfer by conduction
wymiana ciepła przez unoszenie (konwekcję) – heat transfer by convection
wzór barometryczny – barometric formula

Z

zasada ekwipartycji energii – theorem of equipartition of energy

05 GRAWITACJA

A

aphelium – aphelion

apogeum – apogee

C

ciężar ciała – weight

D

druga prędkość kosmiczna – escape velocity, second cosmic velocity

drugie prawo Keplera – second Kepler's law

działanie na odległość – action at a distance

E

energia potencjalna – potential energy

G

galaktyka – galaxy

grawitacja – gravitation

grawitacyjne zapadanie – gravitational collapse

grawiton – graviton

gromada – cluster

gwiazdy – stars

gwiazdy podwójne – double stars

J

jednorodne pole grawitacyjne – homogeneous gravitational field

K

krzywa balistyczna – ballistic curve

L

linie sił pola grawitacyjnego – lines of gravitational force

M

masa bezwładna – inertial mass

masa grawitacyjna – gravitational mass

masa inercyjna – inertial mass

N

natężenie pola grawitacyjnego – gravitational field strength

nieważkość – weightlessness, zero gravity

nutacja – nutation

O

oddziaływania grawitacyjne – gravitational interaction

orbita – orbit

orbita geostacjonarna – stationary orbit

P

paradoks satelitarny – satellite paradox

perygeum – perigee

perihelium – perihelion

pierwsza prędkość kosmiczna – first cosmic velocity, orbital velocity, orbital speed

pierwsze prawo Keplera – first Kepler's law

pion – the perpendicular

pole grawitacyjne – gravitational field

pole potencjalne – potential field

potencjał pola grawitacyjnego – potential of gravitational field

poziom – horizon

praca w polu grawitacyjnym – work in gravitational field

prawo Gaussa – Gauss law

prawo powszechnego ciężenia – law of universal gravitation

prędkość ucieczki – escape velocity

przeciążenie – gravity load

przyspieszenie ziemskie – acceleration of free fall, acceleration of gravity

R

radioteleskop – radio telescope

rzut pionowy – vertical throw

rzut poziomy – horizontal throw

rzut ukośny – oblique throw

S

sferycznie symetryczne pole grawitacyjne – spherically symmetric gravitational field

siła ciężkości – earthpull

siły centralne – central forces

siły grawitacyjne – gravity forces

siły pływowe – tidal forces

stacjonarne (stałe) pole grawitacyjne – stationary gravitational field

swobodny spadek – free fall

Ś

środek ciężkości – centre of gravity

T

trzecie prawo Keplera – third Kepler's law

W

wysokość rzutu ukośnego – height of oblique throw

Z

zasada superpozycji natężeń pola grawitacyjnego – superposition principle of gravitational field strength

zasada superpozycji potencjałów pola grawitacyjnego – superposition principle of gravitational field

zasięg rzutu poziomego – range of horizontal throw

zasięg rzutu ukośnego – range of oblique throw

06 ELEKTRYCZNOŚĆ

A

amperomierz – ammeter
aniony – anions, negative ions
anoda – anode, positive electrode

B

bimetal – bi-metal, duplex metal
bocznik – shunt
butelka lejdejska – Leyden jar

C

charakterystyka prądowo-napięciowa – voltage-current characteristic

D

dielektryki – dielectrics, nonconductors
dielektryki niepolarne – non-polar dielectrics
dielektryki polarne – polar dielectrics
dielektryk w polu elektrycznym – dielectric in electric field
dipol elektryczny – electric dipole
dysocjacja elektrolityczna – electrolytic dissociation
działo elektronowe – electron gun

E

ekranowanie elektrostatyczne – screening, shielding
elektrety – electrets
elektroda – electrode
elektrofor – electrophore
elektroforeza – electrophoresis
elektrolity – electrolytes
elektroliza – electrolysis
elektrometr Brauna – Braun's electrometer
elektroskop – electroscopes
elektryczność – electricity
energia pola elektrycznego w kondensatorze – energy stored in a capacitor
energia potencjalna dwóch punktowych ładunków elektrycznych – potential energy of two point charges

F

ferroelektryki – ferroelectric substances

G

galwanometr – galvanometer
gałąź – branch
gaz elektronowy – electron gas
generator Van de Graaffa – Van de Graaff generator
gęstość energii pola elektrycznego – energy density of electric field
gęstość liniowa ładunku elektrycznego – linear charge density

gęstość objętościowa ładunku elektrycznego – volume charge density
gęstość powierzchniowa ładunku elektrycznego – surface charge density
gęstość prądu – current density

H

histereza dielektryczna – dielectric hysteresis

I

indukcja elektrostatyczna – electrostatic induction

indukcja elektryczna – electric displacement, electric induction

J

jednorodne pole elektryczne – homogeneous electric field

jon – ion

K

kationy – cations, positive ions

katoda – cathode, negative electrode

klatka Faradaya – Faraday cage, Faraday shield

kompensacyjna metoda pomiaru siły elektromotorycznej – compensation measurement of electromotive force

kondensator płaski – plate capacitor

konduktancja – electric conduction

konduktywność – electrical conductivity, specific conductance

kwadrupol – quadrupole

L

linie sił pola elektrycznego – lines of electric force

Ł

ładunek elektryczny – electric charge

M

maszyna elektrostatyczna – electrostatic generator

metal w polu elektrycznym – metal in electric field

mieszane połączenie kondensatorów – mixed connection of capacitors

mieszane połączenie oporników – mixed connection of resistors

mieszane połączenie źródeł napięcia – mixed connection of voltage sources

młynek Franklina – Franklin mill

moc prądu stałego – electric power

moment dipolowy – dipole moment

mostek Wheatstone'a – Wheatstone bridge

mostkowe połączenie kondensatorów – bridge connection of capacitors

mostkowe połączenie oporników – bridge connection of resistors

N

naładowane ostrze metalowe – charged metal blade

napięcie elektryczne – voltage

napięcie kontaktowe – contact potential difference

natężenie pola elektrycznego – electric field intensity

natężenie prądu – current intensity

nośniki prądu – current carrier

O

obwód jednooczkowy bez źródła – single loop circuit without voltage source

obwód jednooczkowy z jednym źródłem – single loop circuit with single voltage source

oczko – loop

omomierz – ohmmeter

opornik – resistor

opór elektryczny – electric resistance

opór elektryczny właściwy – resistivity, specific resistance

opór wewnętrzny – internal resistance

opór zastępczy – equivalent resistance

P

pętla histerezy dielektrycznej – dielectric hysteresis loop

piorun – thunderbolt, lightning

piorunochron – lightning arrester

płytki Mie – Mie plates, proof plane

podwójna warstwa elektryczna – electrical double layer

pojemność elektryczna – electric capacitance

pojemność zastępcza – equivalent capacitance

polaryzacja dielektryka – dielectric polarization

pole bezwirowe – irrotational field

pole elektrostatyczne – electrostatic field

pole elektryczne – electric field

pole potencjalne – irrotational field, potential field

połączenie oporników w gwiazdę – star connection, Y-connection

połączenie oporników w trójkąt – delta connection

posobnik – multiplier

potencjał pola elektrycznego (potencjał elektryczny) – electric potential

potencjometr – potentiometer

powierzchnie ekwipotencjalne – equipotential surfaces

praca w polu elektrycznym – work in electrical field

prawa elektrolizy Faradaya – Faraday's laws of electrolysis

prawa Kirchhoffa – Kirchhoff's circuit laws

prawo Coulomba – Coulomb's law

prawo Gaussa – Gauss' law

prawo Ohma – Ohm's law

prawo Ohma w postaci lokalnej – Ohm's local law

prawo Wiedemanna-Franza – Wiedemann-Franz law

prąd elektryczny – electric current

prąd stały – direct current

przebiecie dielektryka – breakdown

przenikalność elektryczna – permittivity

przewodnictwo elektryczne – electric conduction

przewodnictwo elektryczne właściwe – electrical conductivity, specific conductance

przewodniki – conductors

punkt Curie – Curie temperature

R

rezystywność – resistivity, specific resistance

rozkład ładunku elektrycznego na powierzchni metalu – charge distribution on metal surface

rozszerzanie zakresu pomiarowego amperomierza – ammeter range extension

rozszerzanie zakresu pomiarowego woltomierza – voltmeter range extension

równoległe połączenie kondensatorów – capacitors connected in parallel, capacitors in

parallel, parallel capacitors

równoległe połączenie oporników – resistors connected in parallel, resistors in parallel,

parallel resistors

równoległe połączenie źródeł napięcia – voltage sources connected in parallel

ruchliwość – mobility

S

siatka Kolbego – Kolbe's grid

siła elektromotoryczna – electromotive force

siła kulombowska – Coulomb force

siły elektryczne – electrical forces

stała dielektryczna – dielectric constant

stałe pole elektryczne – constant electric field

strumień indukcji elektrycznej – electric flux

szeregowe połączenie kondensatorów – capacitors connected in series, capacitors in series,

series capacitors

szeregowe połączenie oporników – resistors connected in series, resistors in series, series

resistors

szeregowe połączenie źródeł napięcia – voltage sources connected in series

T

techniczna metoda pomiaru oporu – technical measurement of electric resistance

temperatura Curie – Curie temperature

termoogniwo – thermocouple

termopara – thermocouple

transformacja gwiazdy w trójkąt – star-delta transformation

transformacja trójkąta w gwiazdę – delta-star transformation

U

układ zastępczy – equivalent system

uziemienie – earthing

W

wektor polaryzacji – polarization vector

węzeł – junction, node

wiaderko (puszka) Faradaya – Faraday bucket, Faraday cup detector

woltomierz – voltmeter

względna przenikalność elektryczna – relative permittivity

Z

zależność energii od pojemności w równoległym połączeniu kondensatorów – energy stored in parallel capacitors

zależność energii od pojemności w szeregowym połączeniu kondensatorów – energy stored in a serial capacitors

zależność mocy od oporu w połączeniu równoległym oporników – power in a parallel resistors
zależność mocy od oporu w połączeniu szeregowym oporników – power in a serial resistors
zależność oporu właściwego od temperatury – resistivity as a function of temperature
zasada superpozycji natężeń pola elektrycznego – superposition principle of electric field strength
zasada superpozycji potencjałów pola elektrycznego – superposition principle of electric field potential
zasada zachowania ładunku elektrycznego – principle of charge conservation
zjawisko Peltiera – Peltier effect
zjawisko Seebecka – Seebeck effect
zwarcie elektryczne – short-circuit, shorting
zwarty kondensator – shorted capacitor
zwarty opornik – shorted resistor
związek natężenia i potencjału – connection between electric field intensity and electric potential

Ź

źródło napięcia – voltage source

07 MAGNETYZM

A

[antyferromagnetyki](#) – antiferromagnetic materials, antiferromagnets

C

[cewka](#) – coil, inductor

D

[diamagnetyki](#) – diamagnetic materials

[domeny ferromagnetyczne](#) – ferromagnetic domains

[dzwonek elektryczny](#) – electric bell

E

[elektromagnes](#) – electromagnet

F

[ferrimagnetyki](#) – ferrimagnetic materials

[ferromagnetyki](#) – ferromagnetic materials

[ferromagnetyki miękkie](#) – soft ferromagnetic materials

[ferromagnetyki twarde](#) – hard ferromagnetic materials

[ferryty](#) – ferrites

G

[gęstość energii pola magnetycznego](#) – energy density of magnetic field

H

[histereza magnetyczna](#) – magnetic hysteresis

I

[igła magnetyczna](#) – magnetised pointer

[indukcja magnetyczna](#) – magnetic field density, magnetic flux density, magnetic induction

J

[jednorodne pole magnetyczne](#) – homogeneous magnetic field

K

[koercja](#) – coercive force

[kompas](#) – compass

[komutator](#) – commutator

L

[linie sił pola magnetycznego](#) – lines of magnetic force

Ł

[ładunek właściwy](#) – charge/mass ratio

M

[magnes trwały](#) – permanent magnet

magnesy neodymowe – neodymium magnet
magnetostrykcja – magnetostriction
magnetyki – magnetic materials
magnetyzm – magnetism
materiały magnetyczne – magnetic materials
moment magnetyczny – magnetic moment
moment pary sił działających na ramkę z prądem w polu magnetycznym – moment of forces acting on a frame with current in magnetic field

N

namagnesowanie – magnetization
nasylenie magnetyczne – magnetic saturation
natężenie pola magnetycznego – magnetic field intensity, magnetic field strength

O

oddziaływanie między dwoma równoległymi przewodnikami z prądem – interaction between two parallel current-carrying conductors

P

paramagnetyki – paramagnetic materials
pasy radiacyjne Van Allena – Van Allen radiation belts
pętla histerezy magnetycznej – magnetic hysteresis loop
podatność magnetyczna – magnetic susceptibility
pole magnetyczne – magnetic field
pole magnetyczne Ziemi – earth's magnetic field, terrestrial magnetic field
pole magnetyczne zwoju kołowego z prądem – magnetic field of a scroll with current
pozostałość magnetyczna – remanence, residual magnetization
prawo Ampère'a – Ampère's law
prawo Biota-Savarta – Biot-Savart law
przenikalność magnetyczna – magnetic permeability

S

silnik elektryczny – electric motor
siła elektrodynamiczna – electrodynamic force
siła Lorentza – Lorentz force
solenoid – solenoid
spektrometr masowy – mass spectrometer
stałe pole magnetyczne – constant magnetic field

T

temperatura (punkt) Curie – Curie point, Curie temperature, magnetic transformation point
temperatura Néela – Néel temperature

U

uzwojenie bifilarne – bifilar winding

W

względna przenikalność magnetyczna – relative permeability

Z

zjawisko Halla – Hall effect
zwojnica – solenoid

Ź

źródła pola magnetycznego – sources of magnetic field

08 ELEKTROMAGNETYZM

A

antena – aerial, antenna
autotransfikator – autotransformer

B

bezpiecznik topikowy – fuse

C

cewka indukcyjna Ruhmkorffa – Ruhmkorff induction coil
cewka Tesli – Tesla coil
ciśnienie promieniowania – radiation pressure

D

dioda – diode
dioda lampowa – two-electrode tube
dławik – choke, choking coil
dynamo – hub dynamo

E

elektromagnetyzm – electromagnetism
elektrostrykcja – electrostriction

F

fala nośna – carrier wave
fale elektromagnetyczne – electromagnetic waves
fale radiowe – radio waves

G

gęstość energii pola elektromagnetycznego – energy density of electromagnetic field
gęstość pędu pola elektromagnetycznego – momentum density of electromagnetic field
głośnik – loudspeaker

I

indukcja elektromagnetyczna – electromagnetic induction
indukcja wzajemna – mutual induction
indukcyjność – inductance
induktancja – inductive reactance
induktor Ruhmkorffa – Ruhmkorff induction coil

K

kabel koncentryczny – coaxial cable, concentric cable
kapacytancja – capacitance

L

lampa oscyloskopowa – Braun tube, cathode ray tube
lampy elektronowe – electron tubes

M

magnetofon – magnetophone, tape recorder
magnetowid – video tape recorder
mikrofale – microwaves
mikrofon – microphone
moc bierna prądu zmiennego – reactive power
moc czynna prądu zmiennego – active power, real power
moc pozorna prądu zmiennego – apparent power
moc skuteczna prądu zmiennego – active power, real power

N

napięcie chwilowe prądu zmiennego – instantaneous alternating voltage
napięcie maksymalne prądu zmiennego – maximum alternating voltage
napięcie skuteczne prądu zmiennego – effective alternating voltage
natężenie chwilowe prądu zmiennego – instantaneous alternating current intensity
natężenie maksymalne prądu zmiennego – maximum alternating current intensity
natężenie skuteczne prądu zmiennego – effective alternating current intensity

O

obwód drgający LC – LC circuit, oscillating circuit
obwód szeregowy RLC – RLC series circuit
oddziaływania elektromagnetyczne – electromagnetic interaction
opór bierny – reactance
opór czynny – electrical resistance, resistance
opór indukcyjny – inductive reactance
opór omowy – electrical resistance, resistance
opór pojemnościowy – capacitive reactance
opór pozorny – impedance
oscyloskop – oscilloscope

P

parametry prądu zmiennego – parameters of alternating current
pole elektromagnetyczne – electromagnetic field
prawo indukcji elektromagnetycznej Faradaya – Faraday's law of electromagnetic induction
prawo Joule'a-Lenza – Joule-Lenz law
prąd indukcyjny – induction current
prądnica – electrical generator
prąd przesunięcia – displacement current
prąd sinusoidalnie zmienny – alternating current, variable current
prądy wirowe – eddy currents
promieniowanie Czerenkowa – Cherenkov radiation
promieniowanie dipolowe – dipole radiation
promieniowanie elektromagnetyczne – electromagnetic radiation
promieniowanie synchrotronowe – synchrotron radiation
prostownik Graetza – diode bridge, Graetz circuit
przesunięcie fazowe – phase shift
przewód fazowy – phase conductor, phase lead
przewód neutralny – neutral conductor, neutral lead
przewód ochronno-neutralny – protective-neutral conductor, protective-neutral lead
przewód ochronny – protective conductor, protective lead

R

radar – radar

reaktancja – reactance

reaktancja cewki – inductive reactance

reaktancja kondensatora – capacitance, capacitive reactance

reguła Lenza – Lenz's rule

rezonans napięć w szeregowym obwodzie RLC – series resonance, voltage resonance

rezystancja – electrical resistance, resistance

równania materiałowe – constitutive equations, material equations

równania Maxwella – Maxwell's equations

S

samoindukcja – self induction

siły van der Waalsa – van der Waals forces

strumień indukcji magnetycznej (strumień magnetyczny) – magnetic flux

T

transformator – transformer

transformator nieobciążony – non-weighted transformer

transformator obciążony – weighted transformer

transformator Tesli – Tesla's transformer

trioda – three electrode tube, triode

U

układ podstawy czasu – time-base circuit

W

warometr – varmeter

watomierz – wattmeter

wektor Poyntinga – Poynting vector

wirowe pole elektryczne – virial electric field

wirowe pole magnetyczne – virial magnetic field

wzór Larmora – Larmor formula

Z

zawada – impedance

związek między napięciami w szeregowym obwodzie RLC – connection between voltages in RLC series circuit

Ż

żarówka – incandescent light bulb

żelazko elektryczne – flat-iron

09 OPTYKA

A

aberracja – aberration
aberracja chromatyczna – chromatic aberration
aberracja sferyczna – spherical aberration
absorbancja – absorbance
absorpcja światła – absorption
aktywność optyczna – optical activity
analizator – analyzer
aparat fotograficzny – photographic camera
astygmatyzm – astigmatism

B

barwa – colour
barwa podstawowa – primary colour
barwa spektralna – spectral colour
bezwładność oka – persistence of vision

C

całkowite wewnętrzne odbicie – total internal reflection
camera obscura – camera obscura, dark chamber
cień – shadow

D

dalekowzroczność – farsightedness, hypermetropia, hyperopia, longsightedness
diafragma – diaphragm
diaskop – projection lantern, slide projector
droga optyczna – optical path length
dyfrakcja światła – diffraction of light
dyspersja – dispersion
dystorsja – distortion

E

efekt stroboskopowy – stroboscopic effect
ekstynkcja – extinction
epidiaskop – epidiascope
episkop – episcopes

F

filtry optyczne – optical filters
fotometr – photometer
fotometria – photometry

G

głębina ostrości – depth of field

H

halo – halo

holografia – holography

I

interferencja fal świetlnych – wave interference

interferometr – interference comparator, interferometer

K

kąt Brewstera – Brewster's angle, polarization angle

kąt graniczny – critical angle

kąt łamiący pryzmatu – prism apex angle

kąt najmniejszego odchylenia – angle of minimum deviation

kąt odbicia – angle of reflection

kąt odchylenia – angle of deviation

kąt padania – angle of incidence

kąt ugięcia – angle of diffraction, diffraction angle

kąt widzenia – angle of view, sight angle

kąt załamania – angle of refraction

kolimator – collimator

kolorymetr – colorimeter

koma – coma (aberration)

kondensator – condenser

konstrukcja obrazu danego przez soczewkę – image formation by lens

konstrukcja obrazu danego przez zwierciadło płaskie – image formation by plane mirror

konstrukcja obrazu danego przez zwierciadło sferyczne – image formation by spherical mirror

krótkowzroczność – myopia, nearsighted, shortsighted

kryterium Rayleigha – Rayleigh criterion

krzywizna pola obrazu – image field curvature

L

lornetka – binoculars, binocular telescopes

luneta – monocular, telescope

lupa – magnifying glass, reading glass

Ł

ława optyczna – optical bench

M

maksymalny rząd ugięcia – maximum diffraction order

mikroskop optyczny – optical microscope

N

nadfiolet – ultraviolet radiation

natężenie oświetlenia – illuminance

natężenie światła – light intensity

O

obiektyw – objective, lens

obraz odwrócony – inverted image

obraz pomniejszony – reduced image

obraz powiększony – enlarged image, magnified image
obraz pozorny – virtual image
obraz prosty – upright image
obraz rzeczywisty – real image, true image
odbicie światła – reflection
odległość dobrego widzenia – closest distance of distinct vision
ognisko soczewki – focal point, focus
ognisko zwierciadła sferycznego – focal point of spherical mirror, focus of spherical mirror
ogniskowa soczewki – focal length
ogniskowa zwierciadła sferycznego – focal length of spherical mirror
okular – eyepiece, ocular lens
okulary – glasses
optyka – optics
oś optyczna – optical axis
oświetlenie – illuminance

P

peryskop – periscope
pierścienie Newtona – Newton rings
płaszczyzna polaryzacji – polarization plane
płytko płasko-równoległa – optical flat
podczerwień – infrared radiation, IR
podwójne załamanie światła – birefringence, double refraction
polarymetr – polarimeter
polaryzacja światła – polarization of light
polaryzacja światła przez odbicie od powierzchni dielektryka – polarization by reflection
polaryzacja światła przy podwójnym załamaniu – polarization by double refraction
polaryzator – polarizer
powiększenie kątowe – angular magnification
powiększenie liniowe – linear magnification, transverse magnification
prawo Beera-Lamberta-Bouguera – Beer-Lambert-Bouguer law
prawo Brewstera – Brewster's law
prawo Malusa – Malus' law
prawo Rayleigha – Rayleigh law
prawo Snelliusa – Snell's law
prążki dyfrakcyjne – striae
prędkość fazowa – phase velocity
prędkość grupowa – group velocity
promieniowanie podczerwone – infrared radiation, IR
promieniowanie ultrafioletowe – ultraviolet radiation, UV
promień nadzwyczajny – extraordinary ray
promień światła – light beam
promień zwyczajny – ordinary ray
pryzmat – prism
pryzmat achromatyczny – achromatic prism
pryzmat Nicola – Nicol prism
przysłona – diaphragm
punkt bliski – near point
punkt daleki – far point

R

refleksja – reflection

refrakcja – refraction of light

refraktometr – refractometer

rozpraszanie światła – scattering of light

rozszczerzenie światła – dispersion of light

równania soczewki cienkiej – lens equations, lensmaker's equation, thin lens formula

równanie zwierciadła – mirror equation

rząd ugięcia – order of diffraction

rzutnik przezroczy – projection lantern, slide projector

S

siatka dyfrakcyjna – diffraction grating

soczewka achromatyczna – achromatic lens

soczewka cienka – thin lens

soczewka optyczna (sferyczna) – optical lens

soczewka rozpraszająca – divergent lens, negative lens

soczewka skupiająca – convergent lens, focusing lens, positive lens

spektroskop – spectroscop

spektroskopia – spectroscopy

strumień świetlny – luminous flux, luminous power

Ś

światło – light

światło białe – white light

światłomierz (luksomierz) – exposure meter, light meter

światło monochromatyczne – monochromatic light

światło spolaryzowane liniowo – linearly polarized light, plane polarized light

światło spójne – coherent light

światłość – luminous intensity

światło widzialne – visible light

światłowód – fibre, optical fiber

T

tęcza – rainbow

tubus – body tube

U

ugięcie światła – diffraction of light

ultrafiolet – ultraviolet, UV

W

wady odwzorowań optycznych – defects of optical mapping

wady wzroku – eyesight defects

warunek na maksymalne wzmocnienie interferencyjne – condition for constructive interference

warunek na wygaszenie interferencyjne – condition for destructive interference

widmo optyczne – optical spectrum, spectrum of visible light, visible spectrum

współczynnik załamania – index of refraction, refractive index

Z

załamanie światła – refraction of light

zasada Fermata – Fermat' law, Fermat' principle

zasada Huygensa-Fresnela – Huygens-Fresnel principle

zdolność rozdzielcza mikroskopu – peak resolution, resolution, resolving power

zdolność skupiająca soczewki – dioptric power, optical power, refractive power

zjawisko Cottona-Moutona – Cotton-Mouton effect

zjawisko Faradaya – Faraday effect

zjawisko Kerra – Kerr effect

zjawisko Tyndalla – Tyndall effect

zjawisko Voigta – Voigt effect

złudzenia optyczne – optical illusions

zorza polarna – aurora, aurora australis, aurora borealis, aurora polaris, northern lights, polar
aurora

zwierciadło – mirror

zwierciadło płaskie – plane mirror

zwierciadło sferyczne – spherical mirror

zwierciadło (sferyczne) wklęsłe – concave (spherical) mirror

zwierciadło (sferyczne) wypukłe – convex (spherical) mirror

10 FIZYKA JĄDRA I CZĄSTEK ELEMENTARNYCH

A

akcelerator – accelerator
aktywność źródła promieniotwórczego – activity, decay rate, disintegration rate
anihilacja swobodna – free annihilation, free dematerialization
antyatom – inverted atom
antycząstka – antiparticle
antymateria – antimatter
antyneutrino elektronowe – electron antineutrino
antyneutrino mionowe – muon antineutrino
antyneutrino taonowe – tau antineutrino
antyneutron – antineutron
antyproton – antiproton, negative proton
atom – atom
atom egzotyczny – exotic atom
atom mezonowy (mezoatom) – mesonic atom, mu-mesic atom, muonic atom
atomy znaczone – labelled atoms, tagged atoms

B

bariony – baryons
betatron – betatron
bomba atomowa – A-bomb, atomic bomb
bomba wodorowa – H-bomb, hydrogen bomb
bottomonium – bottomonium
bozon Higgosa – Higgs boson
bozony – bosons

C

charmonium – charmonium
chromodynamika kwantowa – quantum chromodynamics (QCD)
ciężka woda – deuterium oxide, heavy water
cyklotron – cyclotron
cykl protonowo-protonowy – proton-proton chain, proton-proton cycle
cykl węglowy – Bethe (or Bethe-Weizsäcker) cycle, carbon-nitrogen-oxygen (or CNO) cycle
cząstka alfa – α particle, alpha, alpha particle, alpha radiation, alpha ray
cząstka beta minus – β^- particle, beta minus particle, decay electron, disintegration electron
cząstka beta plus – beta plus particle
cząstki dziwne – strange particles
cząstki elementarne – elementary particles, fundamental particles
cząstki fundamentalne – fundamental particles
częstotliwość cyklotronowa – cyclotron frequency

D

datowanie promieniotwórcze – radioactive dating
dawka pochłonięta – absorbed dose, imparted specific energy
defekt masy – mass defect
detekcja – detection
detektor – detector, radiation detection instrument

deuteron – deuteron, deuton
dozometr – dose meter, dosimeter
dozymetria – dosimetry
dziwność – strangeness

E

elektron – electron, negaton, negatron
energia wiązania – binding energy, bond energy, heat of formation, nuclear binding energy,
nuclear heat of formation

F

fermiony – fermions, Fermi-particles
fizyka cząstek elementarnych – elementary particle physics
fizyka jądrowa – nuclear physics

G

generacja – generation
gluony – gluons

H

hadrony – hadrons
hiperjądra – hypernuclei
hiperładunek – hypercharge
hiperony – hyperons

I

izobary – isobars, mass chains
izomery – isomers
izospin (spin izotopowy) – isobaric spin, isospin, isotopic spin
izotony – isotones
izotopy – isotopes

J

jądra radioaktywne (promieniotwórcze) – radioactive nuclei
jądro atomowe – atomic nucleus, nucleus

K

kolider (zderzacz) – collider
komora iskrowa – spark chamber
komora pęcherzykowa – bubble (ionization) chamber
komora Wilsona – Wilson cloud chamber
kontrolowana synteza jądrowa – controlled fusion, controlled thermo nuclear synthesis
konwersja wewnętrzna – internal conversion
kreacja pary cząstka-antycząstka – pair creation, pair production
kwarki – quarks
kwarkonium – quarkonium

L

leptony – leptons
liczba atomowa – atomic number, Moseley number, proton number

liczba barionowa – baryon number
liczba masowa – mass number, nucleon number
liczby leptonowe – lepton numbers
liczby magiczne – magic numbers
licznik Geigera-Müllera – Geiger-Müller counter, Geiger-Müller counter tube, Geiger-Müller detector, GM counter, GM counter tube, GM detector
licznik scyntylacyjny – scintillation counter

L

ładunek kolorowy (kolor) – colour charge, colour

M

masa krytyczna – critical mass, critical size, critical volume
mezonium – mesonic atom, mu-mesonic atom, muonic atom
mezony – mesons
mion – muon
modele jądrowe – models of nucleus
model standardowy – standard model
moderator neutronów – moderator, neutron moderator

N

neutrino elektronowe – electron neutrino
neutrino mionowe – muon neutrino
neutrino taonowe – tau neutrino
neutron – neutron
nośniki oddziaływań – force carrier particles, force-carrying particles
nukleony – nuclear particles, nucleons
nukleosynteza – nucleosynthesis
nuklid – nuclide

O

oddziaływania silne – strong interactions
oddziaływania słabe – weak interactions
okres połowicznego rozpadu (zaniku) – half-life, half-period, half-time, half value time
oscylacje neutrin – neutrino oscillations

P

parzystość – evenness, parity
pierwiastki promieniotwórcze – radioelements
piękno – bottomness (also formerly called beauty)
plazma – plasma
plazma kwarkowo-gluonowa – quark-gluon plasma (QGP)
potrójny proces alfa – triple alpha process
powab – charm
pozytron – antielectron, positive electron, positon, positron
pozytronium – positronium
prawda – topness (also formerly called truth)
prawo rozpadu promieniotwórczego – exponential decay, law of radioactive decay
projekt Manhattan – Manhattan Project

promieniotwórczość – nuclear disintegration, nuclear radiation, radioactive decay, radioactivity
promieniowanie gamma – γ ray, gamma photon, gamma radiation, gamma ray, gamma-ray photon
promieniowanie jonizujące – ionizing radiation
promieniowanie korpuskularne – particle radiation
promieniowanie kosmiczne – cosmic radiation, cosmic rays
promieniowanie tła – background, background radiation
proton – proton
przekrój czynny – cross section

R

radioliza – radiolysis
reakcja rozszczepienia – atomic fission, fission, nuclear fission
reakcja termojądrowa (fuzja) – fusion, nuclear fusion, thermonuclear reaction
reakcje jądrowe – nuclear reactions
reaktor jądrowy – nuclear reactor, reactor
reflektor neutronów – neutron reflector, tamper
reguła przesunięć Fajansa-Soddy'ego – Fajans-Soddy rule
rozpad alfa – α decay, alpha change, alpha decay, alpha disintegration, alpha emission, alpha particle decay, alpha transformation, alpha transition
rozpad beta minus – β^- decay, beta minus change, beta minus decay, beta minus disintegration, beta minus emission, beta minus particle decay, beta minus transformation, negatron decay
rozpad beta plus – beta plus decay
rozpad neutronu – neutron decay
rozpad protonu – proton decay
równoważnik dawki – ambient dose equivalent, directional dose equivalent, dose, dose equivalent, equivalent dose, personal dose equivalent

S

siły jądrowe – nuclear forces
stała rozpadu (zaniku) – decay coefficient, decay constant, disintegration constant, radiation decay constant, radioactive constant, radioactive decay constant
swoboda asymptotyczna – asymptotic freedom
szeregi promieniotwórcze – chain radioactive family, decay chain, decay family, decay series, disintegration chain, disintegration family, disintegration series family, radioactive decay, radioactive series

Ś

średni czas życia jądra – mean lifetime

T

taon – tau lepton
tokamak – tokamak
tryton – triton

U

układ koincydencyjny – coincidence gate

W

współczynnik jakości promieniowania – quality factor (QF)
wychwyty elektronu – electron capture

Z

zasada uwięzienia – principle of confinement
zimna fuzja – cold fusion
zjawisko (efekt) Mössbauera – Mössbauer effect

11 FIZYKA KWANTOWA

A

antykatoda – anticathode
autoemisja – field emission

B

bariera potencjału – barrier potential barrier, energy barrier, potential hill
bioluminescencja – bioluminescence

C

całkowita zdolność emisyjna – total radiant emitance
chemiluminescencja – chemiluminescence, chemoluminescence
ciało doskonale białe – white body
ciało doskonale czarne – black body, complete radiator, full radiator, perfect radiator
ciało doskonale przezroczyste – transparent body
ciecz Fermiego – Fermi liquid

D

doświadczenie Davissona-Germera – Davisson-Germer experiment
doświadczenie Sterna-Gerlacha – Stern-Gerlach experiment
dyfrakcja elektronów – electron diffraction
dyfrakcja neutronów – neutron diffraction
dyfrakcja promieniowania rentgenowskiego – X-ray diffraction

E

efekt Augera – Auger effect
efekt Casimira – Casimir effect
efekt Meissnera-Ochsenfelda – Meissner-Ochsenfeld effect
efekt tunelowy – tunnel effect
elektrodynamika kwantowa – quantum electro dynamics, QED
elektroluminescencja – electroluminescence
elektronowy rezonans paramagnetyczny – electron paramagnetic resonance, EPR
emisja polowa – field emission
emisja stymulowana – stimulated emission
emisja wymuszona – stimulated emission
energia Fermiego – Fermi energy
energia jonizacji – ionization energy

F

fale de Broglie'a – de Broglie waves, matter waves
fluorescencja – fluorescence
fosforescencja – phosphorescence
fotodioda – photodiode
fotokomórka – photocell, photoelectric cell
fotoluminescencja – photoluminescence
foton – photon
fotopowielacz – photomultiplier
funkcja falowa – wave function, wavefunction

G

gaz Fermiego – Fermi gas

główna liczba kwantowa – main quantum number, principal quantum number, total quantum number

granica krótkofalowa ciągłego widma promieniowania rentgenowskiego – short wavelength limit of the continuous X-ray spectrum

graser – graser, Gamma-Ray Amplification by Stimulated Emission of Radiation

gravitacja kwantowa – quantum gravity

grubość warstwy połówiącej – half-thickness

H

hel I – helium I

hel II – helium II

I

interferencja promieniowania rentgenowskiego – X-ray interference

J

jądrowy rezonans magnetyczny – nuclear magnetic resonance, NMR

jonizacja gazu – gaseous ionization

K

kondensat Bosego-Einsteina – Bose-Einstein condensate

kot Schrödingera – Schrödinger's cat

kwant – quantum

L

lampa rentgenowska – Roentgen tube, X-ray tube

laser – laser, Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation

liczba falowa – wave number

liczby kwantowe elektronu – electron quantum numbers

linia widmowa – spectral lines

linie Fraunhofera – Fraunhofer lines

luminescencja – luminescence

luminofor – luminophore

M

magnetyczna liczba kwantowa – magnetic quantum number

maser – maser, Microwave Amplification by Stimulated Emission of Radiation

mechanika kwantowa – quantum mechanics

mikroskop elektronowy – electron microscope

mikroskop polowy – field emission microscope

model atomu wodoru Bohra – Bohr model of the atom

N

nadpłynność (nadciekłość) – superfluidity

nadprzewodnictwo – superconductivity

nadprzewodniki wysokotemperaturowe – high-temperature superconductors

O

orbital – orbital

orbitalna liczba kwantowa – azimuthal quantum number, orbital quantum number

orbitalny moment magnetyczny elektronu – orbital magnetic momentum of electron

orbitalny moment pędu – orbital momentum

P

powłoka elektronowa – electron shell

poziom energetyczny – energy level

praca wyjścia – work function

prawo Kirchhoffa – Kirchhoff's law of thermal radiation

prawo Moseleya – Moseley's law

prawo pochłaniania promieniowania rentgenowskiego – X-ray absorption law

prawo promieniowania Plancka – Planck's law of black body radiation

prawo przesunięć Wiena – Wien displacement law

prawo Stefana-Boltzmann – Stefan-Boltzmann law

prawo Stokesa – Stokes rule, Stokes shift

prawo Wawilowa – Vavilov law, Vavilov rule

precesja Larmora – Larmor precession

promieniowanie ciała doskonale czarnego – black body radiation

promieniowanie ciepłe – heat radiation, thermal radiation

promieniowanie hamowania – braking radiation

promieniowanie rentgenowskie – X-rays

promieniowanie rentgenowskie o widmie charakterystycznym (liniowym) – characteristic X-ray spectrum

promieniowanie rentgenowskie o widmie ciągłym – continuous X-ray spectrum

R

radioluminescencja – radioluminescence

reguła Stokesa – Stokes rule

reguły wyboru – selection rules

relatywistyczna mechanika kwantowa – relativistic quantum mechanics

rozszczenie linii widmowych – splitting of spectral lines

równanie falowe Schrödingera – Schrödinger wave equation

S

seria Balmera – Balmer series

seria Bracketta – Brackett series

seria Humphreysa – Humphreys series

seria Lymana – Lyman series

seria Paschena – Paschen series

seria Pfunda – Pfund series

serie widmowe wodoru – hydrogen spectral series

spektralna zdolność absorpcyjna – spectral radiant absorbance

spektralna zdolność emisyjna – spectral radiant emittance

spin elektronu – electron spin

spinowa liczba kwantowa – spin quantum number

spinowa magnetyczna liczba kwantowa – spin magnetic quantum number

spinowy moment magnetyczny elektronu – spin magnetic momentum of electron

statystyczna interpretacja funkcji falowej – probabilistic interpretation of the wavefunction,
statistical interpretation of the wavefunction
statystyka Bosego-Einsteina – Bose-Einstein statistics
statystyka Fermiego-Diraca – Fermi-Dirac statistics
szerokość połówkowa linii widmowej – breadth of spectral line, width of spectral line

T

temperatura barwowa – colour temperature
termoemisja – thermoemission, thermionic emission
tryboluminescencja – triboluminescence

W

widmo – spectrum
widmo absorpcyjne – absorption spectrum
widmo atomowe – atomic spectrum
widmo ciągłe – continuous spectrum
widmo emisyjne – emission spectrum
widmo liniowe – line spectrum
widmo pasmowe – band spectrum
widmo promieniowania ciała doskonale czarnego – spectrum of black body radiation
wydajność kwantowa fotoluminescencji – quantum yield
wzór Balmera – Balmer formula
wzór Rydberga – Rydberg formula

Z

zakaz Pauliego – Pauli exclusion principle
zasada kombinacyjna Ritza – Ritz combination principle
zasada nieokreśloności Heisenberga – Heisenberg indeterminacy principle, Heisenberg
uncertainty principle
zimna emisja – field emission
zjawisko Comptona – Compton effect, Compton scattering
zjawisko fotoelektryczne – photoelectric effect
zjawisko Josephsona – Josephson effect
zjawisko Paschena-Backa – Paschen-Back effect
zjawisko Ramana – Raman effect
zjawisko (efekt) Starka – Stark effect
zjawisko Zeemana – Zeeman effect

12 TEORIA WZGLĘDNOŚCI

C

czarna dziura – black hole
czasoprzestrzeń – spacetime
czas własny – proper time
człon kosmologiczny – cosmological term

D

diagram czasoprzestrzenny – space diagram
diagram Minkowskiego – Minkowski diagram
doświadczenie Eötvösa – Eötvös experiment
doświadczenie Fizeau – Fizeau experiment
doświadczenie Ivesa-Stilwella – Ives-Stilwell experiment
doświadczenie Kennedy'ego-Thorndike'a – Kennedy-Thorndike experiment
doświadczenie Lodge'a – Lodge experiment
doświadczenie Michelsona-Morleya – Michelson-Morley experiment
doświadczenie Pounda-Rebki – Pound-Rebka experiment
doświadczenie Rayleigha-Brace'a – Rayleigh-Brace experiment
doświadczenie Shapiro – Shapiro experiment
doświadczenie Troutona-Noble'a – Trouton-Noble experiment
doświadczenie Troutona-Rankine'a – Trouton-Rankine experiment
dylatacja czasu – time dilation

E

efekt Poyntinga-Robertsona – Poynting-Robertson effect
energia spoczynkowa – rest energy
eter – aether

F

fale grawitacyjne – gravitational waves

G

grawitacyjna dyfrakcja – gravitational diffraction
grawitacyjna dylatacja czasu – gravitational time dilation
grawitacyjna kontrakcja odległości – gravitational length contraction
grawitacyjne przesunięcie ku czerwieni – gravitational red shift

H

horyzont zdarzeń – event horizon

I

inflacja – inflation, cosmic inflation

K

kontrakcja długości – length contraction
kosmiczne promieniowanie tła – cosmic microwave background radiation
kosmologia relatywistyczna – relativistic cosmology
krytyczna gęstość wszechświata – critical density of the universe

L

linia geodezyjna – geodesic line

linia świata – world line

M

masa podłużna – longitudinal mass

masa poprzeczna – transverse mass

masa pozorna – apparent mass

masa relatywistyczna – relativistic mass

masa spoczynkowa – rest mass

mechanika relatywistyczna – relativistic mechanics

metryka – metric

O

ogólna teoria względności (OTW) – general relativity

ogólna zasada względności – general principle of relativity

P

paradoks bliźniąt – twin paradox

paradoks grawitacyjny – gravitational paradox

paradoks Olbersa – Olbers' paradox

paradoks zegarów – clock paradox

podstawowe założenia ogólnej teorii względności – basic assumptions of general relativity

podstawowe założenia szczególnej teorii względności – basic assumptions of special relativity

prawo Hubble'a – Hubble's law

problem horyzontu – horizon problem

problem płaskości – flatness problem

promień grawitacyjny – gravitational radius

promień Schwarzschilda – Schwarzschild radius

przedział czasoprzestrzenny – spacetime interval

przestrzeń Minkowskiego – Minkowski space, Minkowski spacetime

R

relatywistyczna energia całkowita – relativistic total energy

relatywistyczna energia kinetyczna – relativistic kinetic energy

relatywistyczne prawo składania prędkości równoległych – relativistic law for the composition of parallel velocities

relatywistyczne równanie ruchu – relativistic equation of motion

relatywistyczny efekt Dopplera – relativistic Doppler effect

relatywistyczny pęd – relativistic momentum

rozwiązania Friedmana – Friedman solutions

rozwiązanie Schwarzschilda – Schwarzschild's solution

równania pola grawitacyjnego – Einstein field equations

S

skrócenie Lorentza-FitzGerala – Lorentz FitzGerald contraction

soczewka grawitacyjna – gravitational lens

stała Hubble'a – Hubble's constant

stała kosmologiczna – cosmological constant

stożek świetlny – light cone
synchronizacja zegarów – clocks synchronization
szczególna teoria względności (STW) – special relativity, special theory of relativity
szczególna zasada względności – Einstein's principle of relativity, special principle of relativity
szybkość światła – speed of light

T

tachiony – tachyons
tensor energii-pędu – energy momentum tensor
tensor krzywizny Ricciego – Ricci curvature tensor
tensor metryczny – metric tensor
teoria Kaluzy – Kaluza's theory
teoria stanu stacjonarnego rozszerzającego się wszechświata – steady-state theory of the expanding universe
teoria wielkiego wybuchu – Big Bang
teoria względności – relativity
testy ogólnej teorii względności – tests of general relativity
testy szczególnej teorii względności – tests of special relativity
transformacje Lorentza – Lorentz transformations

W

współczynnik Lorentza – Lorentz factor
względność jednoczesności – relativity of simultaneity

Z

zasada kosmologiczna – cosmological principle
zasada Macha – Mach's principle
zasada równoważności – equivalence principle
zasada równoważności masy i energii – mass-energy equation, mass-energy equivalence principle, mass-energy relation, mass-energy relationship
zdarzenie – event

13 FIZYKA CIAŁA STAŁEGO

C

ciało stałe – solid body

ciekły kryształ – anisotropic liquid, liquid crystal

D

defekty sieci krystalicznej – crystal imperfection, crystallographic defects, lattice defects

dioda Esakiego – Esaki diode

dioda półprzewodnikowa – semiconductor diode

dioda Schottky'ego – Schottky diode

dioda tunelowa – tunnel diode

dioda Zenera – Zener diode

dziura elektronowa – electron hole, electron vacancy, hole, positive hole

E

ekscyton – exciton

F

fizyka ciała stałego – solid-state physics

fonon – phonon

fullereny – fullerenes

G

grafen – graphene

granica plastyczności – yield point

granica proporcjonalności – limit of proportionality

granica sprężystości – elastic limit, limit of elasticity

granica wytrzymałości na rozciąganie – tensile strength

H

hallotron – Hall generator

K

kryształ – crystal

kryształy dwuosiowe – biaxial crystals

kryształy jednoosiowe – uniaxial crystals

M

metale – metals

moduł Younga – Young's modulus

monokryształ – monocrystal, single crystal

N

nanorurki węglowe – carbon nanotubes

naprężenie – tension, stress

O

odwrotne zjawisko piezoelektryczne – converse piezoelectricity

oś optyczna kryształu – optic axis

P

pasmo energetyczne – energy band
pasmo przewodnictwa – conduction band
pasmo walencyjne – valency band
pasmowy model ciała stałego – band theory
pasmo wzbronione – energy gap, forbidden band
płaszczyzna sieciowa – lattice plane
polikryształ – polycrystalline
poziom akceptorowy – acceptor level, acceptor state
poziom donorowy – donor level, donor state
półmetale – metalloids, semimetals
półprzewodniki – semiconductors
półprzewodniki domieszkowane – impurity semiconductors
półprzewodniki samoistne – intrinsic semiconductors
prawo Braggów – Bragg's law
prawo Hooke'a – Hooke's law
przerwa energetyczna – energy gap

S

sieć krystaliczna – crystal lattice
sprężystość – elasticity
stała sieci krystalicznej – crystal lattice constant
szerokość pasma energetycznego – bandwidth

T

tranzystor bipolarny pnp – pnp bipolar transistor

U

układ scalony – chip, integrated circuit

W

węzły sieci krystalicznej – crystal lattice knots

Z

zjawisko piezoelektryczne – piezoelectric effect
zjawisko piezomagnetyczne – piezomagnetic effect
zjawisko Zenera – Zener effect
złącze p-n – p-n junction

14 STAŁE UNIWERSALNE I JEDNOSTKI

A

amper – ampere

B

barn – barn

bekerel – becquerel

bel – bel

C

centymetr – centimeter

czas Plancka – Planck time

D

deg – deg

dioptria – dioptre

długość Plancka – Planck length

dyna – dyne

dżul – joule

E

elektronowolt – electronvolt

elementarny ładunek elektryczny – elementary charge

erg – erg

ersted – oersted

F

farad – farad

fon – phon

G

godzina – hour

gram – gram

grej – gray

H

henr – henry

herc – hertz

J

jednostka masy atomowej – atomic mass unit, unified mass unit

K

kaloria – calorie

kandela – candela

kelwin – kelvin

kilogram – kilogram

kilowatogodzina – kilowatt hour

kiur – curie
komptonowska długość fali – Compton wavelength
kulomb – coulomb

L

liczba Avogadra – Avogadro constant, Avogadro's number
liczba Loschmidta – Loschmidt constant; Loschmidt number
litr – liter
luks – lux
lumen – lumen

Ł

ładunek Plancka – Planck charge

M

magneton Bohra – Bohr magneton
masa elektronu – electron mass
masa neutronu – neutron mass
masa Plancka – Planck mass
masa protonu – proton mass
metr – meter
minuta – minute
mol – mole

N

niuton – newton

O

om – ohm

P

paskal – pascal
przedrostki jednostek układu SI – metric prefix, SI prefix
przenikalność elektryczna próżni – electric constant, electric permittivity of free space
przenikalność magnetyczna próżni – magnetic constant, magnetic permeability of free space

R

rad – rad, radiation absorbed dose
radian – radian
rok świetlny – light year

S

sekunda – second
simens – siemens
siwert – sievert
stała Boltzmanna – Boltzmann's constant
stała Coulomba – Coulomb's constant
stała Faradaya – Faraday's constant
stała gazowa – molar gas constant, universal gas constant
stała grawitacyjna – gravitational constant, Newtonian constant of gravitation

stała Plancka – Planck's constant
stała Richardsona – Richardson's constant
stała Rydberga – Rydberg's constant
stała Stefana-Boltzmannna – Stefan-Boltzmann constant
stała struktury subtelnej – fine-structure constant
stała Wiena – Wien displacement law constant
stałe uniwersalne – universal constants
steradian – steradian
szybkość światła w próżni – speed of light in vacuum

T

temperatura Plancka – Planck temperature
tesla – tesla
tor – torr

U

układ jednostek naturalnych – natural units
układ SI – international system of units

W

wat – watt
war – var
weber – weber
wolt – volt
woltoamper – volt-ampere

15 JĘZYK I METODOLOGIA FIZYKI

A

analiza jednostek – analysis of units, dimensional analysis
anizotropowy – anisotropic

B

błąd pomiarowy – measuring error

C

centralny – central
ciągły – continuous
czasopisma fizyczne – physical periodicals
częstotliwość – frequency

D

determinizm – determinism
dualizm falowo korpuskularny – wave-particle duality
działanie – action

E

eksperyment myślowy – thought experiment
experimentum crucis – experimentum crucis
explicite – explicite

F

fizyka – physics
fizyka klasyczna – classical physics
fizyka kwantowa – quantum physics

G

globalny – global

H

heurystyczny – heuristic
hipoteza – hypothesis

I

implicite – implicite
indeterminizm – indeterminism
infinitesimalny – infinitesimal
izotropowy – isotropic

J

jednolita teoria pola – theory of everything, unified field theory
jednorodny – homogeneous

K

kontinuum (continuum) – continuum

kryteria prawd naukowych – criteria of scientific truth

L

lista Ginzburga – Ginzburg's list

lokalny – local

M

makroskopowy – macroscopic

mezoskopowy – mesoscopic

mikroskopowy – microscopic

model – model

N

nieciągły (dyskretny) – discontinuous

niestacjonarny – nonstationary

niezmiennik (inwariant) danych transformacji – invariant

O

ośrodek ciągły – continuous medium

P

paradoks – paradox

pole – field

prawo fizyczne – physical law

próżnia – vacuum

R

relacja fenomenologiczna – fenomenological equation

relatywistyczny – relativistic

rezonansowy – resonant

równania pola – field equations

równania ruchu – motion equations

równanie relatywistycznie współzmiennicze – relativistic covariant equation

S

stacjonarny – stationary

stan nieustalony – transient state

sprzężenie zwrotne – feedback

statyczny – static

symetria – symmetry

T

teoria fenomenologiczna – phenomenological theory

twierdzenie Noether – Noether's theorem

W

wielkość addytywna – additive value

wielkość multiplikatywna – multiplicative value

wirtualny – virtual

wzór współzmienniczy względem danych transformacji – covariant equation

Z

zasada antropiczna – anthropic principle

zasada najmniejszego działania – principle of least action

zasada odpowiedniości – correspondence principle

zjawiska liniowe – linear phenomena

zjawiska nieliniowe – nonlinear phenomena

16 NIEZBĘDNIK MATEMATYCZNY

A

asymptota – asymptote

C

cyfry znaczące – significant figures

cykloida – cycloid

D

dodawanie wektorów – vector addition

E

ekstremum – extreme value

elipsa – ellipse

F

funkcja eksponencjalna – exponential function

funkcje trygonometryczne – trigonometric functions

H

hiperbola – hyperbola

I

iloczyn skalarny – dot product, scalar product

iloczyn wektorowy – cross product, outer product, vector product

K

kartezjański układ współrzędnych – Cartesian coordinate system

kąt bryłowy – solid angle

kąt płaski – angle

krzywe stożkowe – conic, conic section

M

maksimum – maximum

minimum – minimum

mnożenie wektora przez skalar – scalar multiplication

N

nieskończoność – infinity

O

odejmowanie wektorów – vector subtraction

operatory różniczkowe – differential operators

osobliwość – singularity

P

parabola – parabola

pochodna – derivative

punkt przegięcia – inflection point, point of inflection, inflexion

R

rząd wielkości – order of magnitude

S

skalar – scalar

styczna – tangent

Ś

średnia kwadratowa – rms, root mean square, quadratic mean

T

tensor n-tego rzędu – tensor of rank n

W

warunki brzegowe (graniczne) – boundary conditions, limiting conditions

warunki początkowe – initial conditions

wektor – vector

współczynnik kątowy prostej – angle coefficient of straight line

współrzędne kartezjańskie – Cartesian coordinates

Zbigniew Osiak

I belong to a generation of physicists, whose idols were Albert Einstein, Lev Davidovich Landau and Richard P. Feynman. Einstein enslaved me with the power of his intuition. I admire Landau for reliability, precision, simplicity of his arguments and instinctual feel for the essence of the problem. Feynman magnetized me with the lightness of narration and subtle sense of humor.